Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы

Кыргыз Республикасынын
төлөм теңдеми

2012-жыл

2013-жылдын май айы

Бишкек

РЕДАКЦИЯЛЫК
КЕҢЕШ:

Төрага: Абдыбалы тегин С.
Кеңештин мүчөлөрү: С. Урустемов,
Г. Исакова.

Жооптуу катчы: М.Абдырахманов.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

"Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми" Кыргыз Респубпликасынын Улуттук банкы тарабынан даярдалган. Төлөм теңдемин түзүүнүн мыйзамдык негизи болуп, Кыргыз Республикасынын 1997-жылдын 29-июлундагы N59 "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө" мыйзамы жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2000-жылдын 3-ноябрындагы "Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин статистикасын жакшыртуу боюнча чаралар жөнүндө" токтому саналат. Басылмада тышкы секторду өнүктүрүүдөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат жана төлөм теңдеми, тышкы соода, эл аралык камдар, тышкы карыз жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча статистикалык маалыматтарды, ошондой эле төлөм теңдемин түзүүнүн маалыматтык базасын камтыйт. Басылма жылына 4 жолу - январь, май, июль жана октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде чыгарылып турат.

Эсепке алуу методологиясынын такташтырылышына байланыштуу 2008-жылдан берки портфелдик инвестициялар жана ал боюнча кирешелерге тиешелүү маалыматтар бул басылмада кайрадан каралып чыккан. Ошондой эле, статистикалык камтуу чөйрөсүнүн өркүндөтүлүшүнө байланыштуу күндөлүк жана капиталдык трансферттер боюнча маалыматтар толукталган. УСК тарабынан маалыматтардын кайра каралып чыгышынан улам, кызмат көрсөтүүлөрдүн "кыдыруулар" бөлүгү боюнча маалыматтар өзгөртүлгөн. Эл аралык инвестициялык позицияга Кыргыз Республикасынын Centerra Gold Inc компаниясындагы активдерин эсепке алуу жагында толуктоолор киргизилген. Кызмат көрсөтүүлөр, чет өлкө инвестициялары, тике, портфелдик жана башка инвестициялар боюнча маалыматтар алдын-ала алынган маалыматтар болуп саналат.

Басылманын маалыматтарын жаңыртуунун акыркы күнү: 2013-жылдын 20-майы

Шарттуу белгилер:

... маалыматтардын жок экендигин билдирет;

— көрсөткүчтөр 0 (нөлгө) барабар же мааниге ээ эмес экендигин билдирет;

\- жылдар же айлар ортосундагы мезгил аралыгын (мисалы 1994 - 1996-жылдар же январь - июнь айлары) билдирет, бул жерде чектүү даталар аралыгындагы жылдар жана айлар камтылган.

Сандарды тегеректөөдөн улам, акыркы саптарда суммаларды чыгарууда дал келбестиктер болушу мүмкүн.

Басылмада пайдаланылуучу эсепке алуу ыкмаларынын же буга чейин колдонулуп келген маалыматтардын өзгөртүлүшү ыктымалдыгына байланыштуу, мурда келтирилген маалыматтар корректировкаланышы мүмкүн жана ага ылайык 10 жылды камтыган мезгил аралыгы "ачык" деп эсептелинет.
Басылмага байланыштуу суроолор боюнча:

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын
Төлөм теңдеми жана тышкы карыз бөлүмүнө
Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101 дареги боюнча,
(+996 312) 66-90-07, 66-90-56 телефондору
(+996 312) 61-52-85; 61-07-30 факсы аркылуу кайрылсаңыздар болот.
Электрондук почта: mabdyrahmanov@nbkr.kg

Уюштуруучусу: Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.
Басылма Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде 605 номеринде каттоодон өткөрүлгөн.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2013-жыл.

Басылманы кайрадан басып чыгаруу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен жүзөгө ашырылат, ал эми андан шилтеме келтирүүдө булагын көрсөтүү зарыл.

ЖЧК "Издательство "Позитив" полиграфия комплексинде басууга даярдалды жана басылып чыгарылды.
Бишкек шаары, Чүй проспекти, 147
Тел.: (+996 312) 47 79 38
e-mail: ph-positive@mail.ru.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету
Басылма Улуттук банктын өткөн жыл үчүн толук отчету болуп саналат. Ал өзүнө республиканын экономикалык өнүгүшү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчеттуулук, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени
Бул маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономикасынын сектору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасында инфляция боюнча баяндама
Басылма, республикадагы жана анын региондору боюнча керектөө бааларынын динамикасын, инфляциянын негизги факторлоруна жүргүзүлгөн анализдөөлөрдү, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын акча-кредит саясат жагында кабыл алган чечимдери жөнүндөгү маалыматтарды камтуу менен кийинки мезгил аралыгына инфляциялык болжолдоолорду берет. Басылма чейрек сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Банк тутумунун өнүгүү тенденциялары
Бул басылмада финансылык ортомчу катары Кыргыз Республикасынын банк тутумунун абалы, ошондой эле анын курамдык элементтери боюнча банк тутумунун туруктуулугуна жүргүзүлгөн иликтөөлөр сунушталат. Жарым жылдык негизде кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары
Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик актылары жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо, бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пресс-релизи
Улуттук банкта болуп өткөн жаңылыктарды, финансы рыногунун негизги маалыматтарын камтыйт. Жума сайын кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланат.

Басылмалар Улуттук банктын Төрагасынын буйруусу менен бекитилген, Улуттук банктын тизмесине ылайык таркатылат жана Улуттук банктын Web-баракчасында http:\\www.nbkr.kg дареги боюнча жайгаштырылып келүүдө.

Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

АКЖО	Акча-кредиттик жөнгө салуу органдары
АКУ	Атайын карыз алуунун укуктары
АКШ	Америка Кошмо Штаты
АӨБ	Азия өнүктүрүү банкы
БАЭ	Бириккен Араб Эмираттары
БК	Баалуу кагаздар
БФКМ	Банктык эмес Финансы-кредит мекемелери
ДБ	Дүйнөлүк банк
ЖТК	Жалпы тышкы карыз
ИДӨ	Ички дүң өнүм
КБ	Коммерциялык банктар
КМШ	Көзкарандысыз Мамлекеттердин Шериктештигине кирген өлкөлөр
КР	Кыргыз Республикасы
МИП	Мамлекеттик инвестиция программасы
ЖМК	Жалпыга маалымдоо каражаттары
МТК	Мамлекеттик тышкы карыз
НЭАК	Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
ОПЕК	Мунай Экспортточу өлкөлөрдүн Бирикмеси
ПРГФ	Жакырчылыкты азайтуу жана экономикалык өсүштү туруктуу абалга келтирүү механизми
РЭАК	Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
СИФ	Импортер-өлкөнүн чек арасындагы баа
ТБЭС	Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы
ТИМ	Тышкы иштер министрлиги
ТКМ	Транспорт жана коммуникация министрлиги
ТЭИТН	Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
УСК	Улуттук Статистика комитети
ФМ	Финансы министрлиги
ФОБ	Экспортер-өлкөнүн чек арасындагы баа
ЭВФ	Эл аралык Валюта Фондусу
ЭСТК	Эл аралык стандарттык товардык классификация

МАЗМУНУ

Төлөм теңдеминин күндөлүк абалы 7
Кыргыз Республикасынын тышкы карызы 32
Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы 38
I тиркеме: Таблицалар жана графиктер 41
I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (нейтралдуу берүүдө)..... 42
I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспортту бөлүштүрүү 50
I.3-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча экспортту бөлүштүрүү 50
I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импортту бөлүштүрүү 51
I.5-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импортту бөлүштүрүү 51
I.6-таблица. Экспортту функционалдык бөлүштүрүү 52
I.7-таблица. Экспортту географиялык бөлүштүрүү 52
I.8-таблица. Импортту функционалдык бөлүштүрүү 53
I.9-таблица. Импортту географиялык бөлүштүрүү 53
I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту 54
I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту 56
I.12-таблица. Баанын индекси жана экспорттун физикалык көлөмү 58
I.13-таблица. Баанын индекси жана импорттун физикалык көлөмү 59
Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү 60
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту 60
I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту 61
I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту 62
I.17-таблица. Беларусияга товарлардын экспорту 63
I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту 64
I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту 65
I.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту 66
I.21-таблица. БАЭна товарлардын экспорту 67
I.22-таблица. Афганистанга товарлардын экспорту 68
Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү 69
I.23-таблица. Россиядан товарлардын импорту 69
I.24-таблица. Казакстандан товарлардын импорту 70
I.25-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту 71
I.26-таблица. Украинадан товарлардын импорту 72
I.27-таблица. Беларусиядан товарлардын импорту 73
I.28-таблица. Кытайдан товарлардын импорту 74
I.29-таблица. АКШдан товарлардын импорту 75
I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту 76
I.31-таблица. Түркиядан товарлардын импорту 77
I.32-таблица. Япониядан товарлардын импорту 78
I.33-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту 79
I.34-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту 80
I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси 81
I.35-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери 82
I.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү 84
I.37-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары 85
I.38-таблица. Эл аралык камдар 85
I.39-таблица. Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин 2008-жылдан 2013-жылдын 1-январына карата абал боюнча динамикасы 86
II тиркеме: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү ыкмасы 87
III тиркеме: Төлөм теңдеминин «Кыдыруулар» статьясына баа берүүнүн ыкмасы 95
IV тиркеме: Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы 96
V тиркеме: Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы 100
VI тиркеме: Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерди эсептөө ыкмасы 103
VII тиркеме: Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы 105
VIII тиркеме: Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациялануусун эсептөө ыкмасы 107

ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИНИН КҮНДӨЛҮК АБАЛЫ

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча төлөм теңдеминин жалпы сальдосу 188,7 млн. АКШ долларында оң түптөлгөн.

1-график: Күндөлүк операциялар эсеби
ИДПга карата пайызда

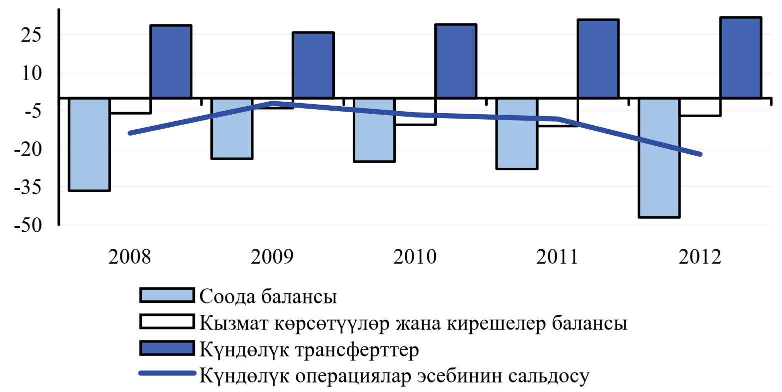

Отчеттук мезгил ичинде товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн өсүүгө ык койгон терс балансы күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгынын 1 430,6 млн. АКШ долларына (22,1 ИДӨгө карата пайыз) чейин көбөйүүсүнө алып келген. Күндөлүк эсептин терс сальдосу капитал менен операциялардын жана финансылык операциялардын эсеби боюнча капиталдын 1 138,4 млн. АКШ доллар өлчөмүндө агылып кирүүсү менен каржыланган.

Улуттук банктын баа берүүлөрү боюнча күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгы Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен мунайзаттарынын реэкспорту боюнча (23-беттеги №2 кыстырманы карагыла) 1 137,8 млн. АКШ долларын (ИДӨгө карата 17,6 пайыз) түзгөн.

N1 кыстырма

Күндөлүк операциялар эсеби, жыйымдар жана инвестициялар.

Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позиция, өлкөнүн тышкы экономикалык ишкердигинин эсептеринде камтылат. Өлкөнүн эл аралык операцияларды жана калдыктарды эсепке алуу маанилүүлүгү анын ички экономикага таасири менен шартталган, анткени ал тышкы экономикалык ишкердиктин эсептерин, эң башкысы, ички секторлор менен тышкы дүйнө ортосунда өз ара байланышты чагылдырат. Мына ушундай принципиалдуу өз ара байланыштардын бири - күндөлүк эсеп сальдосунун өлкө жыйымдары жана инвестициялары менен өз ара байланышы, ал төмөнкү теңдеме түрүндө туюндурулат:

CA = S-I

CA - күндөлүк эсеп сальдосу

S - жыйымдар

I - инвестициялар (капиталдын дүң топтому).

Мындай окшоштук, өлкөнүн күндөлүк операциялар эсебинин сальдосундагы кандай болбосун өзгөрүү, инвестициялар боюнча жыйымдардын көбөйүшүнө сөзсүз шайкеш келээрин көрсөтүп турат (РПБ 6, 14-гл.).

Эгерде жеке жана мамлекеттик секторду өз-өзүнчө бөлүштүрүп карасак, күндөлүк эсеп абалынын жыйымдар жана инвестициялар менен өз ара байланышын мындан да кылдат кароого алууга болот.

Кайсыл болбосун өлкөнүн жыйымдары жана инвестициялары жеке жана мамлекеттик жыйымдар менен инвестициялардан турат:

S = Sp+ Sg

I = Ip+Ig

Ошентип, төмөнкүдөй окшоштукту байкоого болот:

CA = (Sp-Ip)+(Sg-Ig)

Мында (Sg-Ig) - мамлекеттик бюджет сальдосу.

Кыргыз Республикасында акыркы 5 жыл ичинде төлөм теңдеминин күндөлүк эсебинин терс сальдосу мамлекеттик бюджет тартыштыгы менен коштолуп келгендиги байкалууда (мындайча айтканда, "кош тартыштык" - "twin deficits"). Мында, күндөлүк операциялар эсебинин туруктуу тартыштыгы мамлекеттик чыгашалардын түшүүлөрдөн артышынын натыйжасы экендигинин тастыктоосу болушу мүмкүн, ушундан улам катуулатылган фискалдык саясатты жүргүзүү максатка ылайыктуу болмок.

1-график: 2007-2012-ж.ж. күндөлүк операциялар эсебинин жана мамлекеттик бюджеттин сальдосу

(ИДӨгө пайыздарда)

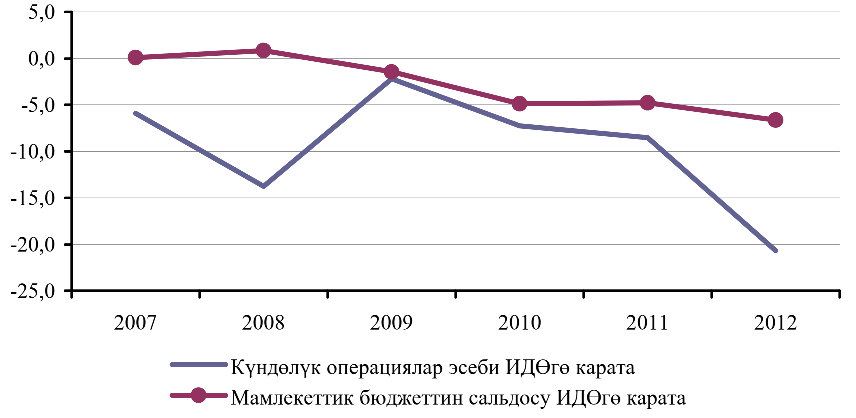

Бирок, мында белгилей кетүүчү нерсе, көрсөтүлгөн теңдештик күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгы менен мамлекеттик бюджет тартыштыгы ортосундагы себептик-байланышты чагылдырбайт, анткени мында жеке жыйымдар жана инвестициялар динамикасын да милдеттүү түрдө эске алуу зарыл. (Sp-Ip).

Инвестициялар деңгээлинин жеке жыйымдардан туруктуу жогорулоосу Кыргыз Республикасы үчүн мүнөздүү (терс ажырым). Жеке жыйымдардын деңгээли 2008-жылдан тартып туруктуу болгон (ИДӨгө карата 24,0-27,0 пайыз чегинде). Ал эми жеке сектордун жыйымдары үчүн жогорку волатилдүүлүк мүнөздүү, мында 2009-жылдан бери алардын көлөмүнүн туруктуу төмөндөө тенденциясы байкалууда.

1-таблица. Күндөлүк операциялар эсеби, мамлекеттик бюджет, жыйымдар жана инвестициялар

(ИДӨгө карата пайыздарда)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Күндөлүк эсептин сальдосу ИДӨгө карата	-5,9	-13,8	-2,2	-7,3	-8,5	-20,7
Мамлекеттик бюджеттин сальдосу ИДӨгө карата	0,1	0,8	-1,5	-4,9	-4,8	-6,6
Жеке жыйымдар ИДӨгө карата	18,2	13,9	25,2	21,6	20,7	14,8 *
Жеке инвестициялар ИДӨгө карата	24,7	26,1	24,7	26,8	24,7	27,3 *

Булагы: Мамлекеттик бюджет, жыйымдар жана инвестициялар УСКнын маалыматтарынын негизинде, Улуттук банктын маалыматтары

* Улуттук банктын эсепбинин негизинде

Улуттук банктын эсептөөлөрү боюнча 2012-жылы, фискалдык тартыштыктын бир эле учурда өсүшүнүн алкагында мамлекеттик эмес сектордун инвестицияларынын 2,6 пайыздык пунктка көбөйүүсү менен катар эле, жеке жыйымдар деңгээлинин ИДӨгө карата 5.9 пайыздык

пунктка кыскаруусу, өлкөнүн күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгын кескин түрдө жогорулатышы мүмкүн эле.

Ички жыйымдардын жетишсиздиги өз кезегинде, тышкы каржылоо булактарын издөө зарылчылыгына алып келет. Кыска мөөнөттүү планда күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгынын орун алышы негизинен, экономика үчүн олуттуу кесепеттерди жаратпашы да ыктымал. Бирок, бул факттын бир топ жылдар ичинде сакталып калышы, биздин өлкөнүн коңшу өлкөлөрдүн экономикалык өнүгүүсүнөн кыйла артта калышына, демек, башкалардан кыйла көз карандылыкка алып келет. Өлкөнүн күндөлүк операциялар эсебинин терс сальдосун кыскартуу үчүн ички өндүрүштүн атаандашуу жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү боюнча комплекстүү иш-чараларды көрүү зарыл.

СООДА БАЛАНСЫ[1]

2-график: КР соода балансы
ИДӨгө карата пайызда

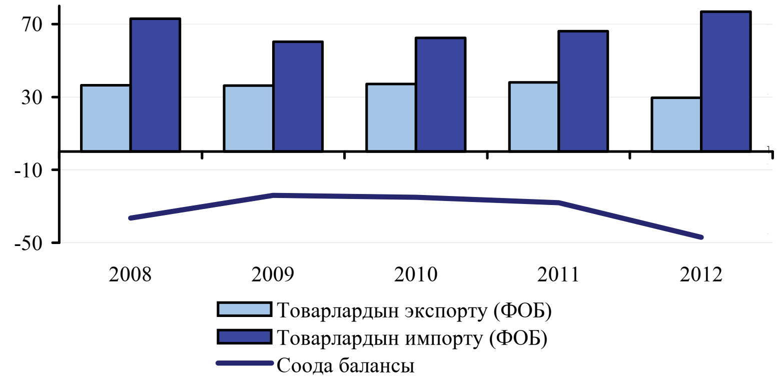

Кыргыз Республикасынын соода балансы мурдагыдай эле, терс сальдодо түптөлгөн жана 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча 3 045,9 млн. АКШ доллары чегинде катталган, бул 2011-жылдагыга караганда 82,5 пайызга көп жана 2008-жылы белгиленген тартыштыктын буга чейинки максималдуу көрсөткүчүнөн 62,1 пайызга жогору.

Төмөнкү факторлор соода балансынын абалынын начарлоосуна негизги себептерден болуп калышкан:

а) алтындын экспортунун көлөмүнүн төмөндөөсү;

б) машиналардын жана транспорт жабдууларынын импорт көлөмүнүн өсүшү.

Тышкы сооданын товардык концентрациялануусу отчеттук жылы олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон. Алтынды ташып чыгуунун көлөмүнүн төмөндөөсү экспорттун товардык диверсификациясынын салыштырмалуу көбөйүүсүн алдын-ала аныктаган. Импорттун товардык ассортименти туруктуу бойдон калат.

1-таблица. Тышкы сооданын товардык концентрациясы*
(пайыздарда)

	2008	2009	2010	2011	2012
Товарлардын экспорту	33,1	42,4	46,6	51,4	35,0
Товарлардын импорту	18,6	15,1	14,4	14,1	14,3

* УСКнын маалымат базасында Улуттук банктын эсептөөлөрү, УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда.

ФОБ баасында тышкы соода жүгүртүү 2011-жылдагыга салыштырганда 12,1 пайызга көбөйгөн жана нарктык маанисинде 6 887,1 млн. АКШ долларын түзгөн. Экономиканын ачык-айкындуулугунун өлкөнүн товар жүгүртүүсүнүн ИДӨгө карата катышы катары эсептелген

[1] 2008-жылы соода балансы боюнча маалыматтар графиктерде жана таблицаларда "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен көрсөтүлгөн.

көрсөткүчү 2011-жылдагы көрсөткүчкө карата 2,1 пайыздык пунктка көбөйгөн жана 106,5 пайызды түзгөн. Өзгөрүү бир эле учурда экспорттун ИДӨгө карата үлүшүнүн 8,4 пайыздык пунктка төмөндөөсүндө импорттун ИДӨгө карата катышынын 10,6 пайыздык пунктка көбөйүүсүнөн улам келип чыккан.

ФОБ баасында **товарлардын экспорту** (23-беттеги кошумча баа берүүлөр боюнча №2 кыстырманы карагыла) акыркы 5 жыл ичинде салыштыруу үчүн алынган маалыматтардын катарында тарыхий максимумга жетишилген, 2011-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 15,3 пайызга кыскаруу менен 1 920,6 млн. АКШ доллар көлөмүндө (ИДӨгө карата 29,7 пайыз) түптөлгөн. Кошумча баа берүүсүз товарлардын экспорту ФОБ баасында 1 683,2 млн. АКШ долларын түзгөн.

2-таблица. Товарлардын негизги түрлөрүнүн экспорту*

(млн. АКШ долларында)

Аталыш	2008	2009	2010	2011	2012	экспортко пайыз-дарда	алтынды эске албаганда экспортко пайыздарда
	1 617,6	**1 443,5**	**1 488,4**	**1 978,9**	**1 683,2**	**100,0**	-
Алтын	463,5	529,5	668,3	1 006,2	562,3	33,4	-
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	98,6	73,1	125,6	143,4	156,8	9,3	14,0
Жашылчалар	42,9	44,9	66,5	95,1	88,2	5,2	7,9
Авиакеросин[1]	213,1	156,7	48,3	70,3	86,0	5,1	7,7
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	5,3	11,8	5,4	22,3	80,3	4,8	7,2
Электр тогу	25,1	39,3	48,4	80,4	56,4	3,4	5,0
Баалуу металл кени жана алардын концентраттары	3,5	2,5	0,9	17,8	56,0	3,3	5,0
Мөмө-жемиштер, жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	47,1	30,1	33,0	39,2	55,5	3,3	4,9
Башка органикалык эмес заттар	110,4	250,4	157,2	27,6	36,4	2,2	3,3
Пахта	23,8	21,6	27,8	31,0	33,9	2,0	3,0
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	21,6	16,3	23,6	23,4	21,0	1,2	1,9
Башка товарлар	562,7	267,4	283,3	422,2	450,3	26,8	40,2
Алтынды эске албаганда, бардыгы болуп экспорт	**1 154,1**	**914,1**	**820,1**	**972,7**	**1 120,9**	—	**100,0**

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

[1] Борт запастарды чыгаруу

Отчеттук мезгил ичинде ташылып чыгарылган товарлардын жалпы көлөмүнүн 33,4 пайызын ээлеген алтынды берүүлөрдүн (44,1 пайызга) төмөндөөсү экспорттун кыскаруусунун башкы фактору болуп калган. "Кумтөр" кен казып алуу ишканаларында алтынды өндүрүүнүн техникалык үзгүлтүктөрдөн (муздун жана карьердин түштүк-чыгыш жагында металл аралашпаган кендин жылышынын тездешинен) улам 45,9 пайызга[2] кыскаруусу төмөндөөнүн түптөлүшүнө себеп болгон. Мында, экспорттун нарктык көлөмүнүн кыскаруу тенденциясы отчеттук жылы алтынга карата дүйнөлүк баанын[3] алгылыктуу динамикасынан улам текшиленген.

[2] http://www.kumtor.kg/ru/itogi_2012/

[3] 2012 -жылы алтындын 1 трой унциясы үчүн орточо дүйнөлүк баа 1668,9 АКШ долларын түзгөн, бул 2011-жылдагы баанын деңгээлинен 6,0 пайызга жогору; булагы: Reuters.

Алтынды эске албаганда экспорт, 1 120,9 млн. АКШ долларында түптөлгөн[4], бул 2011-жылдагы көрсөткүчтөн 15,2 пайызга көп, бирок, 2008-жылдын жыйынтыгы боюнча жетишилген салыштыруу үчүн алынган маалыматтардын катарындагы максимум көрсөткүчтөн 2,9 пайызга төмөн. Отчеттук мезгил ичинде алтынды эске албаганда, экспорттун нарктык көлөмүнүн өсүшүнүн басымдуу бөлүгү, алтынды эске албаганда экспорттун жарымынан көбүрөөгү туура келген, он ири товарлардын баасынын сыяктуу эле, физикалык көлөмүнүн да көбөйүүсүнүн эсебинен алынган (2-таблицаны карагыла).

Өлкөнүн экспортунун олуттуу бөлүгүн **иштеп чыгуу өнөр жайы** (металлургия, текстиль жана тигүү өндүрүшү, электротехникалык жабдуулар өндүрүшү), айыл чарбасы жана электрэнергиясын өндүрүү түзөт.

Металлургия өндүрүшүнүн көлөмүнүн 44,0 пайызга[5] кыскаруусу алтындын экспортунун азаюусуна таасирин тийгизген. Акыркы 5 жылдын тиешелүү мезгили ичинде алтынды берүүнүн жогорку чеги (1 006,2 млн. АКШ доллары) 2011-жылга туура келген, анын алкагында нарктык мааниде берүүлөрдүн көлөмүнүн 562,3 млн. АКШ долларына чейин түшүүсү, отчеттук мезгил ичинде маанилүү болгон. Көрсөтүлгөн продукциянын экпортунун физикалык көлөмү 48,6 пайызга кыскарган, ал эми орточо экспорттук баа 8,7 пайызга өскөн.

3-таблица: Металлургия өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Алтын	*т*	17,6	16,3	17,1	20,2	10,4
	млн. АКШ долл.	463,5	529,5	668,3	1 006,2	562,3
Чоюн жана болот	*миң т*	11,0	3,0	17,0	26,4	28,9
	млн. АКШ долл.	2,8	1,1	5,5	17,9	26,3
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	10,4	4,7	8,6	9,6	11,7
	млн. АКШ долл.	15,7	1,7	3,9	8,6	12,1
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	*миң т*	0,3	0,9	0,8	0,7	1,1
	млн. АКШ долл.	1,5	4,7	6,8	9,2	10,7
Металл сыныктары жана кара металл калдыктары	*миң т*	115,5	56,6	103,8	145,4	90,0
	млн. АКШ долл.	10,2	3,1	6,3	12,4	7,8
Баалуу металлдан жасалган зер буюмдар жана алардын тетиктери	*т*	0,4	0,0	0,0	0,0	1,2
	млн. АКШ долл.	16,7	1,9	0,5	3,2	3,3

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

Отчеттук мезгил ичинде металл сыныктарын жана кара металл калдыктарын эске албаганда, экспортко багытталуучу металлургия өндүрүшүнүн калган продукциясы боюнча берүүлөрдүн көлөмүнүн өсүшү байкалган.

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде өндүрүштүн[6] жана текстиль жана тигүү тармагындагы продукциянын айрым түрлөрүнүн экспортунун көлөмүнүн өсүшү байкалган. Көбүнчө, текстиль кездемелеринен аялдар жана кыздар үчүн тигилген буюмдардын экспортунун көлөмү 14,0 пайызга (11,8 млн. АКШ долларына), кийим-кечеге тиешелүүлөрдүн -59,4 пайызга (7,7 млн. АКШ долларына), эркектер жана балдар үчүн трикотаждан тигилген буюмдар - 2,2 эсеге (2,5 млн. АКШ долларына),

[4] ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүсүз; 2012 -жыл ичинде алтынды эске албаганда экспорт Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрү менен 1 427,7 млн. АКШ долларын түзгөн.

[5] "Кыргыз Республикасынын Социалдык-экономикалык абалы (2012-жылдын январь-декабрь айлары)", УСК.

[6] УСКнын маалыматтары боюнча, 2012-жылдын январь-декабрь айларында текстиль жана тигүү өндүрүшүндө өндүрүштүн көлөмү 12,5 пайызга өскөн.

кийим-кече буюмдары 69,7 пайызга (2,3 млн. АКШ долларына) көбөйгөн. Бул тармакта экспорттун олуттуу түшүүсү "аялдар жана кыздар үчүн трикотаждан тигилген же токулган буюмдар" статьясы боюнча байкалган, анын көлөмү 42,1 пайызга (8,4 млн. АКШ долларына) төмөндөгөн.

4-таблица: Тигүү өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар баардыгы болуп	*млн. АКШ долл.*	**98,6**	**73,1**	**125,6**	**143,4**	**156,8**
Аялдар жана кыздар үчүн текстиль кездемелеринен тигилген кийим-кечелер	*млн. даана*	36,1	31,6	43,4	42,4	60,5
	млн. АКШ долл.	80,9	57,2	82,0	84,2	96,0
Трикотаж же трикотаж эмес, токулган же токулбаган кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	—	-	-	-	-	-
		3,6	4,7	10,8	13,0	20,8
Эр адамдар жана балдар үчүн текстиль материалдарынан тигилген кийим-кечелер	*млн. даана*	4,1	4,1	7,2	7,5	10,2
	млн. АКШ долл.	11,1	6,6	13,7	19,2	17,6
Аялдар жана кыздар үчүн трикотаждан тигилген же токулган кийим-кечелер	*млн. даана*	0,4	1,6	10,8	13,8	8,1
	млн. АКШ долл.	0,9	2,3	13,1	20,0	11,6
Текстиль кездемелеринен даярдалган, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	—	-	-	-	-	-
	млн. АКШ долл.	0,5	1,4	3,0	3,3	5,7
Эр адамдар жана балдар үчүн трикотаждан тигилген же токулган кийим-кечелер	*млн. даана*	0,1	0,4	2,9	3,4	8,0
	млн. АКШ долл.	0,2	0,3	2,3	2,0	4,4
Башка кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	—	-	-	-	-	-
	млн. АКШ долл.	1,4	0,6	0,7	1,5	0,7

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

Мунун натыйжасында, "кийим-кече жана ага тиешелүүлөр" тобу боюнча өсүш арым алгылыктуу (өсүш 9,4 пайызды түзгөн) чекте сакталган, бирок акыркы үч жыл ичиндеги тиешелүү мезгилдерге салыштырганда басаңдаган (өсүш 2010-жылы 71,8 пайыз жана 2011-жылы 14,1 пайыз чегинде түптөлгөн). Отчеттук мезгил ичинде экспорттук орточо баалар тигүү буюмдарынын дээрлик бардык түрлөрү боюнча төмөндөгөндүгүн белгилей кетүүбүз зарыл.

Кароого алынып жаткан мезгилдин биринчи жарымында аба-ырайы шарттарынын алгылыксыз болгондугуна карабастан, 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча **айыл-чарба продукциясынын** реалдуу өсүшү 1,2 пайызды[7] түзгөн. Отчеттук мезгилде 2011-жылга салыштырганда экспортко багытталуучу айыл-чарба продукциясынын олуттуу бөлүгүн берүү боюнча өсүш байкалган, бул физикалык көлөмдүн сыяктуу эле, экспорттук орточо баанын көбөйүүсүнүн натыйжасында жүргөн. Алсак, жемиштер жана жаңгактар 41,5 пайызга (же 16,3 млн. АКШ долларына), эт жана эт азыктары - 2,4 эсеге (3,5 млн. долларга), пахта - 9,2 пайызга (2,9 млн. АКШ долларына), ири мүйүздүү мал терилери жана булгаарыдан жасалган буюмдар- 29,3 пайызга (1,1 млн. АКШ долларына) өскөн. Мында, жашылчаларды ташып чыгаруунун көлөмүнүн 7,2 пайызга (6,9 млн. АКШ долларына), сүт жана сүт азыктарыныкы 10,2 пайызга (2,4 млн. АКШ долларына) жана тамекиники 8,9 пайызга (1,2 млн. АКШ долларына) кыскаруусу байкалган.

[7] "Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2012-жылдын январь-декабрь айлары)", УСК.

5-таблица: Айыл чарбасынын негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Жаңы үзүлгөн, тоңдурулган же консервацияланган жашылчалар	*миң т*	114,2	124,3	276,3	299,5	227,6
	млн. АКШ долл.	42,9	44,9	66,5	95,1	88,2
Мөмө-жемиштер, жаңгактар	*миң т*	127,5	100,8	93,8	83,9	89,9
	млн. АКШ долл.	47,1	30,1	33,0	39,2	55,5
Пахта	*миң т*	23,7	22,1	19,8	21,2	26,9
	млн. АКШ долл.	23,8	21,6	27,8	31,0	33,9
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	28,6	23,4	31,7	24,6	25,1
	млн. АКШ долл.	21,6	16,3	23,6	23,4	21,0
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	*миң даана*	6,4	4,9	6,8	4,4	3,6
	млн. АКШ долл.	14,9	14,2	21,1	13,1	12,0
Тирүү малдар	*миң т*	17,5	37,3	24,9	41,4	27,6
	млн. АКШ долл.	5,2	4,6	3,5	7,7	8,2
Эт жана эт азыктары	*миң т*	0,1	0,5	1,1	0,3	0,6
	млн. АКШ долл.	1,1	1,3	6,2	2,6	6,1
Ири мүйүздүү мал терилери жана иштетилбеген булгаары	*млн. т*	1,3	0,3	0,3	1,2	1,2
	млн. АКШ долл.	9,7	1,3	0,8	3,6	4,7

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

Өтүп жаткан жылы экспорттун 14,6 пайызын катталган **реэкспорт**[8] **түздү**, ал ар түрдүү машиналардан, аларга тиешелүү жабдуулардан жана тетиктерден, башка органикалык эмес заттардан, керектөө товарларынан жана башка заттардан турат.

6-таблица: Товарлардын негизги түрлөрүнүн реэкспорту*
(млн. АКШ долл.)

Аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Реэкспорт, баардыгы болуп	422,5	349,8	190,7	139,6	245,4
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	1,0	10,6	4,9	21,1	79,4
Башка органикалык эмес химиялык заттар	72,5	137,7	128,2	25,4	36,4
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	0,2	4,0	7,5	17,9	24,5
Чоюн жана болот	0,2	0,0	0,1	10,2	18,3
Резина дөңгөлөктөрү	4,7	6,9	0,7	10,2	11,2
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	0,6	2,9	1,7	2,7	7,6
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	0,0	0,1	0,1	9,3	6,6
Жер семирткичтер	0,3	0,0	0,1	4,0	5,2
Жеңил автоунаалар жана жүк ташууга багытталган транспорт каражаттары	0,7	0,3	1,1	4,9	4,5
Бульдозерлер, грейдерлер жана өзү жүрүүчү тегиздегичтер	0,0	0,2	0,1	0,0	3,4
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	2,7	2,1	2,0	3,4	3,4
Жылуулук алмаштыргычтар	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
Башка товарлар	339,7	185,0	44,3	30,3	41,6

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

[8] Реэкспорт - бул, буга чейин киргизилген чет өлкө товарларын алардын баштапкы импорттолгон абалына салыштырганда кандайдыр бир олуттуу өзгөртүүлөрдү киргизбестен, өлкөдөн алып чыгуу.

Экспорттун **географиялык түзүмүндө** отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча олуттуу деле өзгөрүүлөр болгон эмес. Республиканын чегинен тышкары ташылып кетүүчү товарлардын динамикасынын өзгөрүүсү экспорттун географиялык концентрациясынын, негизинен, алыскы чет өлкөлөрдүн эсебинен 5,5 пайыздык пунктка төмөндөгөндүгүн аныктаган.

7-таблица. Экспорттун географиялык концентрациясы*

(пайыздарда)

	2008	2009	2010	2011	2012
Экспорт	39,1	39,8	40,1	49,9	44,4
КМШ	55,6	55,0	61,6	56,4	56,7
Алыскы чет өлкө	55,0	54,0	51,9	72,8	69,3

* Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске алуусуз.

Алтындын экспортунун көлөмүнүн төмөндөөсүнө карабастан, Швейцария экспорттун 49,8 пайызын ээлөө менен өлкөнүн негизги соода өнөктөшү болуп калат. Жана башка органикалык эмес химиялык заттарды ташып чыгаруунун өсүшү Казакстандын салыштырма салмагынын 20,2 пайыздан 36,8 пайызга чейин көбөйүүсүнө таасирин тийгизген. Товарлардын Россияга экспортунун нарктык көлөмүнүн 23,0 пайызга азаюусуна карабастан, анын салыштырма салмагы экинчи жыл катары менен 19,9 пайыз деңгээлинде калууда. Жалпысынан, отчеттук мезгилде Кыргыз Республикасы дүйнөнүн 86 өлкөсүнө товарларды (2008-жылы - 67 өлкөгө) экспорттогон.

Ташылып чыгарылуучу товарлардын гегорафиялык бөлүштүрүлүшү алтынды эске албаганда, КМШ өлкөлөрү жергиликтүү товарларды өндүрүүнүн негизги рыноктору болуп саналаарын тастыктап турат. Жогорку деңгээлдеги географиялык концентрация дээрлик бардык товарлар жана товарлар тобу боюнча, эң оболу, алтын, жүк ташуу үчүн автоунаалар, жана башка органикалык эмес заттар жана сүт азыктары боюнча байкалууда, булардын 95,0 пайыздан көбүрөөгүнүн берүүлөрү бир өлкөгө жүзөгө ашырылат. Кыргыз Республикасынын экспортунун айрым өлкөлөрдүн экономикасынын жана соода саясатынын абалына көз карандылыгы мына ушунун натыйжасы болушу мүмкүн.

8-таблица: Товарлардын айрым түрлөрүнүн экспортунун географиялык түзүмү*
(млн. АКШ долл.)

Товарлардын аталыштары	Мамлекеттер	2008	2009	2010	2011	2012	бардыгы болуп пайыз-дарда
Алтын	**Бардыгы болуп**	**463,5**	**529,5**	**668,3**	**1 006,2**	**562,3**	
	алардын ичинен:						
	Швейцария	436,5	443,0	386,3	867,5	544,7	96,9
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	**Бардыгы болуп**	**98,6**	**73,1**	**125,6**	**143,4**	**156,8**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	0,2	0,4	0,3	6,8	81,2	51,8
	Россия	97,5	71,4	124,0	135,6	75,3	48,0
Жаңы үзүлгөн, тоңдурулган же консервацияланган жашылчалар	**Бардыгы болуп**	**42,9**	**44,9**	**66,5**	**95,1**	**88,2**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	0,3	0,4	16,5	33,7	36,1	40,9
	Түркия	17,5	21,0	21,2	34,1	26,3	29,8
	Болгария	3,1	3,4	5,0	6,2	7,6	8,6
	Россия	16,3	15,1	17,2	13,5	7,1	8,0
Авиакеросин	**Бардыгы болуп**	**213,1**	**156,7**	**48,3**	**70,3**	**86,0**	
	алардын ичинен:						
	Россия	27,1	13,6	18,7	32,1	41,8	48,7
	Түркия	16,9	9,3	8,3	12,2	12,9	15,0
	Кытай	3,2	1,6	1,8	4,1	7,4	8,6
	БАЭ	19,1	10,0	13,3	7,2	6,8	7,9
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	**Бардыгы болуп**	**5,3**	**11,8**	**5,4**	**22,3**	**80,3**	
	алардын ичинен:						
	Өзбекстан	0,9	9,3	3,4	20,8	78,3	97,4
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары; калдыктары	**Бардыгы болуп**	**3,5**	**2,5**	**0,9**	**17,8**	**56,0**	
	алардын ичинен:						
	Кытай	—	0,1	0,6	9,3	30,2	53,8
	Казакстан	—	—	—	7,7	25,2	45,0
Мөмө-жемиштер, жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	**Бардыгы болуп**	**47,1**	**30,1**	**33,0**	**39,2**	**55,5**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	0,2	0,2	8,6	25,4	44,5	80,3
	Россия	35,8	23,4	19,0	6,3	3,1	5,6
	Ирак	0,6	1,1	0,8	0,4	2,1	3,9
	Түркия	5,7	2,0	0,5	1,0	2,1	3,8
Башка органикалык эмес заттар	**Бардыгы болуп**	**110,4**	**250,4**	**157,2**	**27,6**	**36,4**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	—	17,8	10,1	27,6	36,4	100,0
Пахта	**Бардыгы болуп**	**23,8**	**21,6**	**27,8**	**31,0**	**33,9**	
	алардын ичинен:						
	Россия	19,1	16,5	19,9	27,4	27,2	80,1
	Түркия	2,2	2,7	4,9	1,4	4,9	14,4
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	**Бардыгы болуп**	**21,6**	**16,3**	**23,6**	**23,4**	**21,0**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	21,3	15,8	22,4	22,6	20,9	99,9

* ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске албаганда

ФОБ баасында **товарлардын импорту** 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча 26,2 пайызга өскөн жана максималдуу тарыхий мааниге жетүү менен 4 966,5 млн. АКШ долларын (ИДӨгө карата 76,8 пайыз) түзгөн.

9-таблица: ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импортту бөлүштүрүү*

(салыштырма салмак, пайыздарда)

Бөлүктүн аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	26,6	19,9	21,5	22,7	25,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	29,4	26,4	26,5	22,8	21,7
Материалдын түрү боюнча классификацияланган, өнөр жай товарлары	12,6	15,2	14,2	15,6	16,2
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	9,8	12,7	12,7	12,7	11,1
Башка категорияда камтылбаган химиялык заттар жана ушундай эле продукциялар	8,1	11,0	10,6	11,1	10,7
Ар кандай даяр буюмдар	7,8	9,1	8,6	9,2	9,4
Суусундуктар жана тамеки	2,3	2,6	2,7	2,5	2,3
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	2,2	1,9	1,7	2,0	2,1
Малдын жана өсүмдүк майлары, тоң майлар жана момдор	0,9	1,2	1,5	1,4	1,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Отчеттук жыл ичинде импорттун **товардык түзүмүндө** машиналар жана транспорт жабдуулары (25,1 пайыз) 2011-жылдагы тиешелүү көрсөткүчтү 2,4 пайыздык пунктка жогорулатуу менен олуттуу салыштырма салмакты ээлешкен. Бул топ боюнча олуттуу үлүштү мурда колдонууда болгон, жеңил автоунаалар ээлешет, буларды берүүлөрдүн нарктык көлөмү кароого алып жаткан мезгил ичинде 30,5 пайызга (өсүш физикалык көлөмдүн эсебинен жүргөн) өскөн. Бул топтун айрым товарлары кийинки реэкспорт үчүн аз-аздап ташып киргизилет: жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар, алардын тетиктери жана тиешелүү буюмдары, учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар ж.б.

10-таблица: "Машиналар жана транспорттук жабдуулар" тобунун негизги товарлары*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**млн. АКШ долл.**	**1 083,6**	**604,4**	**691,9**	**968,5**	**1 351,2**
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	*миң даана*	88,9	27,9	26,7	53,7	69,6
	млн. АКШ долл.	405,1	99,8	103,4	214,7	280,2
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	*миң даана*	4,1	1,9	1,7	3,4	5,2
	млн. АКШ долл.	53,4	47,7	78,3	92,4	188,9
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн. даана*	0,3	0,3	1,5	2,1	1,6
	млн. АКШ долл.	65,9	30,5	51,5	100,4	66,5
Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар	*миң даана*	2,9	2,8	1,9	4,1	7,6
	млн. АКШ долл.	20,7	12,3	16,0	27,4	54,8
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	*миң даана*	27,9	14,9	16,9	18,6	74,9
	млн. АКШ долл.	44,2	36,7	32,5	33,8	51,6
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	*даана*	328,0	276,0	154,0	227,0	448,0
	млн. АКШ долл.	21,5	16,1	24,2	21,1	43,8
Жарымтрейлер үчүн жол унаалары	*миң даана*	0,2	0,2	0,2	1,1	2,0
	млн. АКШ долл.	5,7	4,1	6,0	21,1	39,1
Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка категорияда камтылбаган тетиктери	*миң даана*	1,3	1,6	1,6	2,6	2,6
	млн. АКШ долл.	17,6	20,3	18,9	34,0	36,3
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	—	—	—	—	—	—
	млн. АКШ долл.	11,6	14,7	5,1	35,5	29,6
Трансформаторлор, электрдик	*миң даана*	11,2	4,2	5,6	2,7	4,1
	млн. АКШ долл.	2,9	3,4	12,8	6,0	29,4
Башка товарлар	*млн. АКШ долл.*	434,9	318,9	343,2	382,0	531,1

* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Импорттолуучу товарлардын маанилүүлүгү боюнча экинчи турган тобунун - минерал отунунун үлүшү мунай заттарын берүүлөрдүн көлөмүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында жүргөн, нарктык көлөмүнүн 20,0 пайызга көбөйүүсүнө карабастан, 22,8 пайыздан 21,7 пайызга чейин кыскарган.

Отчеттук мезгил ичинде **мунайзаттарын** ташып киргизүүнүн көлөмүнүн 22,1 пайызга (же 184,5 млн. АКШ долларына) көбөйүүсү байкалган. Көрсөтүлгөн өсүш ташып киргизүүнүн физикалык көлөмүнүн 2011-жылдагы көрсөткүчкө салыштырганда 15,9 пайызга көбөйүүсүнүн натыйжасында жүргөн, ал көбүнчө Россия Федерациясынын күйүүчү-майлоочу материалдарды экспорттук алымдын нөлдүк чени боюнча импорттоо мүмкүнчүлүгүнө шартталган. Мында, ташылып келинүүчү мунай заттарына айкын орточо контракттык баа 5,4 пайызга өскөн.

11-таблица: Мунай заттардын импорту*
(млн. АКШ долл.)

Товарлардын аталыштары	**өлч. бирдиги**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**бардыгы болуп пайыз-дарда**
Мунай заттар, бардыгы болуп	***миң т***	**1 421,7**	**1 535,1**	**1 154,9**	**1 132,1**	**1 312,0**	**100,0**
	млн. АКШ долл.	**1 049,1**	**694,9**	**736,1**	**833,6**	**1 018,1**	**100,0**
Автоунаа бензини	*миң т*	509,1	523,3	423,8	558,7	699,1	53,3
	млн. АКШ долл.	334,4	249,2	295,2	393,6	508,4	49,9
Дизель отуну	*миң т*	194,2	220,0	247,9	354,1	444,3	33,9
	млн. АКШ долл.	141,4	91,9	148,7	268,5	350,2	34,4
Авиакеросин	*миң т*	505,1	630,3	320,9	117,6	99,8	7,6
	млн. АКШ долл.	467,5	303,5	229,0	111,4	104,4	10,3
Башка майлоочу майлар	*миң т*	11,7	14,0	11,2	13,8	14,9	1,1
	млн. АКШ долл.	18,6	19,2	17,6	23,9	26,4	2,6
Мазут	*миң т*	41,7	128,3	128,5	76,4	32,9	2,5
	млн. АКШ долл.	11,0	24,4	37,0	29,1	14,0	1,4
Иштетиле элек мунай	*миң т*	151,5	10,8	14,8	0,0	7,4	0,6
	млн. АКШ долл.	71,9	3,7	5,2	0,0	4,7	0,5
Жана башка мунай заттары	*миң т*	8,2	8,5	7,8	11,5	13,6	1,0
	млн. АКШ долл.	4,3	2,9	3,3	7,0	10,1	1,0

* УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

Бул топто күйүүчү-майлоочу материалдардан башка дагы жаратылыш газы жана көмүр олуттуу үлүштү ээлешет, аларды берүү, тиешелүүлүгүнө жараша 13,1 жана 17,4 пайызга өскөн.

Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр-жай товарларынын салыштырма салмагы олуттуу өзгөрүүгө дуушар болгон эмес жана импорттолгон товарлардын жалпы көлөмүндө 16,2 пайызды түзгөн. Бул топтун төрттөн бир бөлүгүнөн көбүрөөгүн чоюн жана болот ээлешет, алардын импортунун өсүшүнүн орточо жылдык арымы акыркы эки жыл ичинде 55,0 пайызды түзгөн. Бул топтогу башка маанилүү товарларга резина дөңгөлөктөрү, текстиль материалдары, металлдан жасалган ар кандай буюмдар жана башкалар кирет. Отчеттук жылы бул топтогу дээрлик башка ири товарлар боюнча нарктык көлөмдүн өсүшү жүргөн.

12-таблица: "Материалдын түрү боюнча классификацияланган, өнөр жай товарлары" тобунун негизги товарлары*
(млн. АКШ долл.)

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**млн. АКШ долл.**	**513,5**	**461,7**	**457,9**	**662,7**	**870,4**
Чоюн жана болот	*миң т*	155,4	164,9	122,1	166,5	255,9
	млн. АКШ долл.	110,5	101,0	93,5	146,8	227,8
Резина дөңгөлөктөрү	*млн. даана*	1,3	1,2	1,1	1,6	1,4
	млн. АКШ долл.	37,3	35,5	42,6	55,5	74,8
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн.кв.м*	243,3	179,9	175,7	251,7	231,7
	млн. АКШ долл.	76,3	50,4	49,0	63,3	73,9
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	*миң т*	18,0	14,4	6,8	10,0	21,4
	млн. АКШ долл.	14,9	17,1	11,1	18,3	41,2
Кагаз жана картон	*миң т*	21,7	23,2	22,6	29,3	32,0
	млн. АКШ долл.	22,6	24,2	25,4	36,3	40,2
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	*миң куб.м*	62,1	71,4	71,0	85,8	142,4
	млн. АКШ долл.	17,7	18,7	20,3	29,6	40,1
Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	*миң т*	5,8	5,0	2,3	3,9	8,5
	млн. АКШ долл.	3,4	3,6	4,8	6,4	28,1
Кол жана маштна менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	56,0	5,6	12,2	15,1	13,3
	млн. АКШ долл.	23,5	7,9	14,9	26,9	27,6
Сырдалган керамика плиткалары	*млн.кв.м*	3,0	2,1	2,4	2,8	4,0
	млн. АКШ долл.	12,3	9,4	10,6	14,2	21,1
Башка категорияда камтылбаган, жезден же болоттон жасалган буюмдар	*миң т*	9,4	9,0	9,3	11,6	8,5
	млн. АКШ долл.	11,9	7,9	9,9	14,1	18,3
Башка товарлар	*млн. АКШ долл.*	183,2	185,9	175,7	251,2	277,1

* УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча кофе, чай, какао жана алардан жасалган азыктар, дан азыктары, эт азыктары жана кант тамак-аш азыктарынын импортунун нарктык көлөмүнүн жарымынан көбүрөөгүн ээлешет. Жалпысынан алганда, жогоруда саналып өткөн товарлардын импортунун көлөмү кароого алынып жактан мезгил ичинде базалык мезгилге салыштырганда 11,6 пайызга өскөн жана 335,4 млн. АКШ долларына жеткен.

13-таблица: "Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар" тобунун негизги товарлары*

(млн. АКШ долл.)

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**млн. АКШ долл.**	**400,9**	**384,8**	**408,5**	**540,7**	**595,8**
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	21,9	22,3	21,3	25,5	26,7
	млн. АКШ долл.	52,5	55,4	60,5	82,3	102,8
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	*миң т*	304,0	341,1	349,2	289,9	440,1
	млн. АКШ долл.	86,3	62,7	62,3	67,0	88,1
Эт жана эт азыктары	*миң т*	50,6	63,4	99,2	84,3	79,5
	млн. АКШ долл.	36,2	44,6	77,3	72,5	78,9
Кант, патока жана бал	*миң т*	72,4	82,0	62,4	87,4	85,6
	млн. АКШ долл.	37,7	46,4	47,1	78,7	65,7
Башка категорияда камтылбаган, тамак-аш азыктары	*миң т*	9,3	8,1	8,1	9,7	9,2
	млн. АКШ долл.	14,2	16,9	17,1	33,8	45,5
Дан азыктары, ундан же өсүмдүк жана жашылча крахмалынан жасалган азыктар	*миң т*	9,3	8,1	8,1	9,7	9,2
	млн. АКШ долл.	22,2	17,9	23,9	33,3	40,3
Буудай же угут уну	*миң т*	111,0	69,4	25,8	136,6	112,9
	млн. АКШ долл.	47,1	22,2	7,9	45,7	30,7
Мөмө-жемиштер, жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	*миң т*	61,5	41,4	47,4	33,8	29,2
	млн. АКШ долл.	14,8	18,2	23,5	21,2	22,7
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	*миң т*	9,7	12,4	9,9	8,8	8,9
	млн. АКШ долл.	11,4	14,2	15,1	17,7	20,0
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	7,5	7,7	6,8	7,9	10,4
	млн. АКШ долл.	12,2	9,9	10,5	11,5	14,8
Башка товарлар	*млн. АКШ долл.*	66,1	76,6	63,4	77,0	86,2

* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү отчеттук мезгил ичинде олуттуу өзгөрүүгө дуушар болгон эмес. Импорттун географиялык концентрациялануу индекси 0,2 пайыздык пунктка жогорулаган, бул 2012-жылы негизги өнөктөш өлкөлөрдө салыштырма салмактын бир аз көбөйгөндүгүн тастыктап турат.

14-таблица. Импорттун географиялык концентрациясы*

(пайыздарда)

	2008	2009	2010	2011	2012
Импорт	43,2	43,6	42,2	42,1	42,3
КМШ	71,0	67,2	67,7	68,8	69,8
Алыскы чет өлкө	44,2	49,4	47,3	47,3	48,0

* Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске алуусуз.

Өлкөнүн энергопродукциялардан, керектөө товарларынан жана чийки заттардын айрым түрлөрүнөн көз карандылыгы, импортто Россиядан (33,2 пайыз), Кытайдан (22,5 пайыз) жана Казакстандан (9,7 пайыз) ташылып чыккан товарлардын салыштырма салмагы басымдуулук кылаарына себеп болуп саналат. Жалпысынан, отчеттук мезгил ичинде импорт дүйнөнүн 139 өлкөсүнөн (2008-жылы 114 өлкөдөн) жүзөгө ашырылган.

Негизги азык-түлүк товарларынын импорту көбүнчө КМШ өлкөлөрүнөн жүзөгө ашырылган. Бул өлкөлөрдөн тартылбаган дан эгиндери жана алардан алынган азыктар, кант, өсүмдүк майы жана башка тамак-аш азыктары сыяктуу, азык-түлүк товарларынын ири топтору импорттолот. КМШ өлкөлөрүнөн да мунай заттары алынып келинет. Россия Федерациясынан КММны нөлдүк чен боюнча импорттоо мүмкүнчүлүгүнөн улам, 2012-жылы 96,7 пайыз мунайзаттары Россия Федерациясынан ташылып келинген. Тунук мунайзаттарын экспорттоого убактылуу тыюу салууну 2012-жылдын акырына чейин[9] узарткан Казакстандын салыштырма салмагы, акыркы 5 жыл ичиндеги өз минимумуна (1,6 пайыз) жеткен.

Алыскы чет өлкөлөрдүн үлүшү ташылып келинген азык-түлүктөн башка керектөө товарларынын түзүмүндө көбүрөөк байкалаарлык: Кытай менен Түркиянын кийим-кечени берүү боюнча чогуу алгандагы салыштырма салмагы 96,4 пайызга, ал эми бут кийим импорту боюнча - 82,4 пайызга жеткен. Япониядан, АКШдан жана Германиядан импорттолуучу автоунаалардын үлүшү 57,1 пайызды түзөт.

[9] Казакстан Республикасынын 2011-жылдын 30-декабрындагы N1681 "Жеңил дистиляттарды жана керосин жана газойл продукттарын ташып чыгарууга убактылуу тыюу салууну киргизүү жөнүндө" токтому; Казакстан Республикасынын 2012-жылдын 29-июнундагы N886 " Жеңил дистиляттарды жана керосин жана газойл продукттарын жана башка мунай заттарын ташып чыгарууга убактылуу тыюу салууну киргизүү жөнүндө" токтому.

15-таблица: Товарлардын айрым түрлөрүнүн импортунун географиялык түзүмү*

(млн. АКШ долл.)

Товарлардын аталыштары	Мамлекеттер	2008	2009	2010	2011	2012	бардыгы болуп пайыз-дарда
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	**Бардыгы болуп**	**86,3**	**62,7**	**62,3**	**67,0**	**88,1**	
	алардын ичинен:						
	Казакстан	83,0	59,7	61,5	66,9	88,1	100,0
Эт жана эт азыктары	**Бардыгы болуп**	**36,2**	**44,6**	**77,3**	**72,5**	**78,9**	
	алардын ичинен:						
	АКШ	20,6	27,4	48,9	45,0	40,0	50,7
	Кытай	12,0	13,1	23,4	19,3	27,2	30,8
Кант, патока жана бал	**Бардыгы болуп**	**37,7**	**46,4**	**47,1**	**78,7**	**65,7**	
	алардын ичинен:						
	Беларусь	19,1	31,6	30,1	53,0	37,1	56,4
	Украина	0,5	8,0	0,3	0,3	8,9	13,5
	Россия	0,5	—	0,4	8,7	5,9	8,9
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	**Бардыгы болуп**	**32,0**	**32,9**	**45,0**	**53,7**	**55,3**	
	алардын ичинен:						
	Россия	19,5	18,7	21,8	26,6	36,6	66,2
	Украина	6,2	7,4	9,2	15,0	7,3	13,2
	Казакстан	3,4	5,7	10,9	7,6	8,9	16,1
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	**Бардыгы болуп**	**22,2**	**17,9**	**23,9**	**33,3**	**40,3**	
	алардын ичинен:						
	Украина	8,7	6,6	9,6	13,9	15,3	37,8
	Россия	8,9	7,9	8,6	11,7	15,2	37,7
	Казакстан	2,5	2,0	3,3	4,2	5,0	12,5
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	**Бардыгы болуп**	**150,5**	**107,6**	**118,6**	**184,3**	**237,4**	
	алардын ичинен:						
	Кытай	118,0	89,1	97,8	159,3	196,8	82,9
	Түркия	16,3	10,7	12,4	17,1	32,0	13,5
Бут кийим	**Бардыгы болуп**	**63,7**	**54,0**	**39,9**	**53,3**	**81,6**	
	алардын ичинен:						
	Кытай	55,0	46,2	31,3	40,3	61,2	75,0
	Түркия	2,6	2,3	2,0	4,5	6,1	7,4
	Россия	2,8	2,4	3,3	3,5	5,9	7,2
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	**Бардыгы болуп**	**1 059,2**	**707,1**	**752,1**	**864,2**	**1 043,0**	
	алардын ичинен:						
	Россия	996,7	638,8	642,9	805,0	1 008,9	96,7
	Казакстан	39,2	42,6	92,6	34,7	16,3	1,6
Автоунаалар	**Бардыгы болуп**	**592,7**	**249,4**	**269,5**	**432,5**	**663,6**	
	алардын ичинен:						
	Япония	121,1	58,4	73,0	145,0	174,9	26,4
	Германия	270,0	49,1	41,2	75,3	112,9	17,0
	АКШ	29,3	15,1	69,2	58,9	91,4	13,8
	Кытай	48,5	36,7	36,7	43,4	58,6	8,8
	Корея Республикасы	40,8	22,7	13,4	24,7	41,3	6,2

* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

N2 кыстырма

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми боюнча кошумча эсептөөлөр

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, расмий статистика тарабынан көроого алынбаган же жетишсиз деңгээлде кароого алынган төлөм теңдеминин айрым көрсөткүчтөрүн толук эсепке алуу максатында, төмөнкү көрсөткүчтөр боюнча кошумча эсептөөлөрдү пайдаланат:

● **Айыл чарба продукциясын экспорттоо боюнча кошумча баа берүү.**

Улуттук статистика комитети, статистикалык жана бажылык эсепке алуунун расмий ыкмалары аркылуу толук эмес байкоого алынган айыл чарба продукцияларынын көлөмүнө статистикалык баа берүү үчүн айыл чарба продукциясын экспорттоо жагында кошумча эсептөөлөрдү жүзөгө ашырат. Кошумча эсептөөлөр баланстык ыкмада жылына бир жолу төмөнкү формула боюнча жүргүзүлөт[1]:

$X^A = R - U$

мында X^A - айыл чарба продукциясы экспортунун эске алынбаган көлөмү;

R - ресурстар (өндүрүү + импорт);

U - пайдалануу (өздүк керектөө + өндүрүштүк керектөө + экспорт + жоготуулар).

● **"Манас" транзиттик ташуулар борбору боюнча кошумча баа берүү.**

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүүдө негизги ыкма болуп саналган Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча колдонмонун 5-басылмасына ылайык, элчиликтер, аскер базалары жана эл аралык уюмдар сыяктуу чет мамлекеттердин анклавдары, алар айкын жайгашкан аймактын резиденттеринен эмес, чыккан өлкөнүн резиденттеринен болуп саналышат. Ошондуктан, алардын жайгашкан өлкөнүн резиденттери менен ишке ашырган операциялары (мисалы, товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу), эл аралык операциялар болуп саналат жана төлөм теңдеминде эске алынууга тийиш.

Ушуга байланыштуу Улуттук банк, "Манас" транзиттик ташуулар борбору тарабынан Кыргыз Республикасынын резиденттеринен сатылып алынган (товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү экспорттоо) төмөнкү товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө кошумча баа берүүнү жүргүзөт:

1. Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Кыргыз Республикасынын резиденттеринин жер аянтын жана кыймылсыз мүлктү ижарага берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрү);
2. Мамлекеттик кызматтар, аларга элчиликтер, консулдуктар жана аскер базалары сатып алышкан товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн наркы, ошондой эле Кыргыз Республикасынын аймагында жогоруда аталган анклавдардын кызматкерлеринин жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүнүн өздүк чыгашалары кирет;
3. "Манас" транзиттик ташуулар борбору тарабынан резиденттерден сатылып алынган товарлар (мисалы, курулуш материалдары жана техника, тамак-аш азыктары ж.б.).

● **Акча которуулар боюнча кошумча баа берүү.**

Улуттук банктын иштеп жаткандардын акча которуулары боюнча маалыматтарында которуу системалары жана банктык эсептер, ошондой эле "Кыргызпочтасы" мамлекеттик ишканасы аркылуу которуулар камтылат. Мындай маалыматтарды Улуттук банк, коммерциялык банктардын жана Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникация министрлигинин отчетторунан алат.

Мындан тышкары Улуттук банк, нак акча түрүндө жеке адамдар тарабынан киргизилиши мүмкүн болгон (мигранттар, алардын туугандары, достору ж.б. тарабынан) жана алар иштеп жаткандардын акча которууларынын жалпы суммасында эске алынган которуулардын бөлүгүнө кошумча баа берет. Кошумча баа берүүлөр мурда жүзөгө ашырылган иликтөөлөрдүн жана эсептешүүлөрдүн жыйынтыктарына негизделип, географиялык бөлүштүрүүсүз акча которуулар көлөмүнүн таза агылып кирүүлөрүнүн жалпы суммасына жараша ишке ашырылат. 2012-жылы

[1] Бекитилген Айыл чарба продукциясын экспорттоонун эске алынбаган көлөмүнө статистикалык баа берүү ыкмасы Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин сайтында жайгаштырылган.

кошумча эсептөө коэффициенти акча которуулардын таза агылып кирүүлөрүнүн 10,0 пайызын түзгөн.

Улуттук банктын жогоруда көрсөтүлгөн бардык кошумча эсептөөлөрү төлөм теңдеминин маалыматтарында камтылган (1-таблицанын 2-сабын карагыла).

● **Мунай заттарын реэкспорттоо боюнча кошумча баа берүү.**

Ушуну менен катар эле 2012-жылы, ИДӨнүн өсүшүнө тиешелүү деңгээлде таасирин тийгизе албаган Кыргыз Республикасына мунай заттарды импорттоо көлөмүнүн кыйла өсүшүн эске алып Улуттук банк, республикадан коңшу өлкөлөргө ачык түстөгү мунай заттарын расмий эмес түрдө реэкспорттоо көлөмүнө кошумча баа берүүнү жүзөгө ашырган.

Ошентип, 2012-жылы мунай заттарын реэкспорттоо боюнча кошумча баа берүүлөрдү эске алсак, төлөм теңдеминин күндөлүк эсебинин тартыштыгы 1 137,8 млн. АКШ долларын же ИДӨгө карата 17,6 пайызды түзүшү мүмкүн эле (1-таблицанын 1-сабын карагыла).

1-таблица. Кыргыз Республикасынын мунайзаттарынын реэкспорту боюнча кошумча баа берүүнү эске алуу менен түзүлгөн төлөө балансы

(АКШ млн.долларында)

		2008	2009	2010	2011	2012
1 = 1.1.+2.2.+2.3.+2.4.	**1. Мунайзаттарынын реэкспортун эске алуу менен күндөлүк операциялар эсеби**	**-707,6**	**-93,9**	**-312,4**	**-483,6**	**-1 137,8**
	Мунайзаттарынын реэкспортун эске алуу менен күндөлүк операциялар эсеби ИДӨгө карата (%)	-13,8	-2,0	-6,5	-8,1	-17,6
2 = 2.1.+2.2.+.2.3.+2.4.	**2. Күндөлүк операциялар эсеби**	**-707,6**	**-93,9**	**-312,4**	**-483,6**	**-1 430,6**
	Күндөлүк операциялар эсеби ИДӨгө карата (%)	-13,8	-2,0	-6,5	-8,1	-22,1
1.1. = 1.1.1. - 2.2.1.	1.1. Мунайзаттарынын реэкспортун эске алуу менен соода балансы	-1 879,2	-1 119,8	-1 202,2	-1 669,0	-2 753,1
2.1. = 2.1.1. - 2.2.1.	2.1. Соода балансы	-1 879,2	-1 119,8	-1 202,2	-1 669,0	-3 045,9
1.1.1. = 2.1.1.+1.1.1.1.	1.1.1. Мунайзаттарынын реэкспортун эске алуу менен экспорту (ФОБ)	1 874,4	1 693,8	1 778,7	2 267,0	2 213,4
2.1.1. = 2.1.1.1+2.1.1.2.+2.1.1.3	2.1.1. Экспорт (ФОБ)	1 874,4	1 693,8	1 778,7	2 267,0	1 920,6
	2.1.1.1. Кошумча баа берүүсүз экспорт	1 617,6	1 443,5	1 488,4	1 978,9	1 683,2
	2.1.1.2. Айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүү	*238,0*	*229,5*	*267,5*	*263,2*	*210,6*
	2.1.1.3. ТЖТБ "Manas" боюнча кошумча баа берүү	*18,8*	*20,8*	*22,8*	*24,8*	*26,8*
	1.1.1.1. Мунайзаттарынын реэкспорту боюнча кошумча баа берүү	-	-	-	-	*292,8*
	2.2.1. Импорт (ФОБ)	3 753,5	2 813,6	2 980,9	3 935,9	4 966,5
2.2. = 2.2.1. - 2.2.2.	2.2. Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-97,7	0,2	-196,5	5,8	-301,8
	2.2.1. Көрсөтүлгөн кызматтар	896,1	869,1	727,8	1 143,8	1 230,1
	2.2.1.1. ТЖТБ "Manas" боюнча кошумча баа берүү	*48,2*	*30,4*	*63,8*	*63,8*	*63,9*
	2.2.2. Алынган кызматтар	-951,0	-858,6	-924,2	-1 138,0	-1 531,9
	2.3. Кирешелер	-206,7	-181,4	-305,1	-659,1	-144,4
2.4. = 2.4.1.+2.4.2	2.4. Күндөлүк трансферттер	1 476,0	1 207,1	1 391,3	1 838,7	2 061,5
	2.4.1. Мамлекеттик башкаруу сектору	45,9	194,9	78,2	83,3	63,2
2.4.2. = 2.4.2.1. -2.4.2.2	2.4.2. Башка секторлор	1 430,1	1 012,1	1 313,1	1 755,4	1 998,3
	2.4.2.1. Түшүүлөр	1 506,8	1 094,1	1 450,9	1 956,5	2 272,7
	2.4.2.1.1. Акча которуулары боюнча кошумча баа берүү	*245,4*	*90,0*	*113,1*	*151,0*	*177,4*
	2.4.2.2. Агылып чыгуу	-76,7	-82,0	-137,8	-201,1	-274,4

ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР БАЛАНСЫ

Кыргыз Республикасынын тышкы соода ишинин өсүшкө ык койгон көлөмү эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсүнүн көбөйүүсү менен бекемделген. Ал 2 761,9 млн. АКШ долларына жетүү (ИДӨгө карата 42,7 пайыз) менен 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча 21,0 пайызга көбөйгөн.

3-график: Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн тышкы соодасы*

(млн. АКШ долларында)

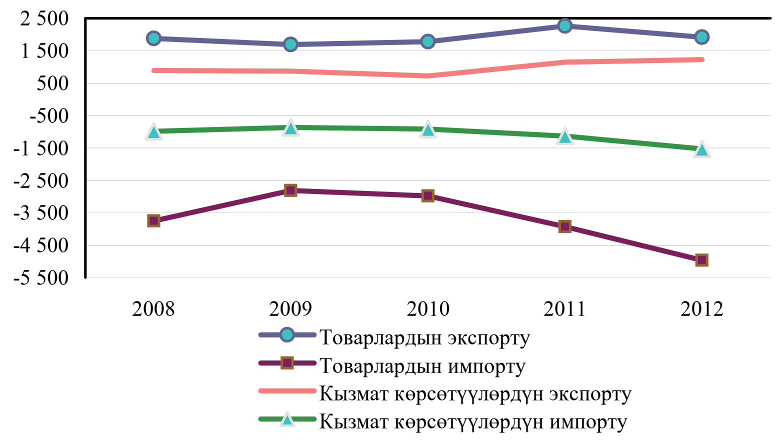

* Улуттук банктын жана УСК баа берүүлөрүн эске алуу менен

4-график: Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы

ИДПга карата пайызда

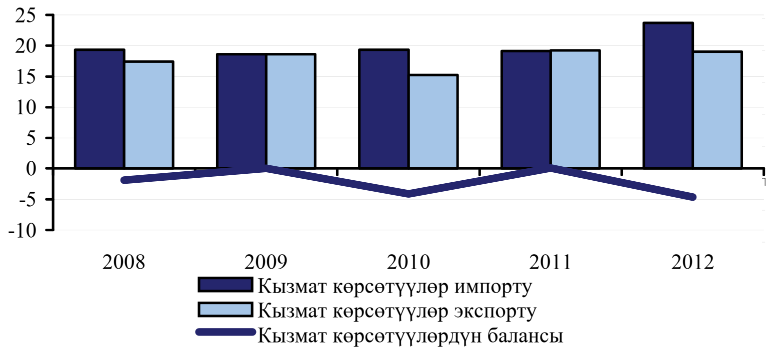

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы (төлөм теңдеминин нейтралдык берилиши) терс түптөлүү менен анын 2011-жылдагы 5,8 млн. АКШ доллар өлчөмүндөгү алгылыктуу маанисине каршы 301,8 млн. АКШ долларын түзгөн. Ошону менен бирге эле, кызмат көрсөтүү балансынын тартыштыгы акыркы 5 жыл ичиндеги ушу сыяктуу маалыматтардын катарында максимумга жеткен, буга кызмат көрсөтүүлөр импортунун өсүшүнүн (34,6 пайызга) алардын экспортунун өсүшүнө салыштырганда (7,5 пайызга) озгон арымда түптөлүшү өбөлгө түзгөн.

Отчеттук мезгил ичинде **кызмат көрсөтүүлөр экспорту** 1 230,1 млн. АКШ долларына жеткен, бул товарлардын экспортунун көлөмүнүн 64,0 пайызына туура келет. **Кызмат көрсөтүүлөр импорту** товарлардын импортунун 30,8 пайызын түзүү менен 1 531,9 млн. АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн.

Отчеттук жылы эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдү чогуу алгандагы жүгүртүүнүн 87,3 пайызы туура келген ири статьялардан болуп, кыдыруулар, транспорттук жана ишкер кызмат көрсөтүүлөр саналышкан.

"Кыдыруулар" статьясынын сальдосу мурдагыдай эле, профицит менен түптөлгөн. Ал отчеттук жылы 36,6 пайызга 139,2 млн. АКШ долларына чейин төмөндөгөн. Мында, кыдырууларга байланыштуу кызмат көрсөтүүлөр импорту боюнча, чет өлкө жарандарына алардын Кыргыз Республикасынын аймагына келиши учурунда көрсөтүлгөн кызматтарга караганда (9,0 пайызга) кыйла ыргактуу өсүш (32,8 пайыз) байкалган. Акыркы жылдардын динамикасында кыдырууларга байланыштуу кызмат көрсөтүүлөр чөйрөсүндө олуттуу түшүү 2010-жылга туура келген, мында бул статья боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн жүгүртүүсү 554,8 млн. АКШ долларына төмөндөгөн. Бирок, натыйжада жүгүртүүнүн мурдагы көлөмү калыбына келтирилген жана өсүшүн уланткан: кыдыруулар боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн чогуу алгандагы жүгүртүүсү 2012-жылы 18,4 пайызга өскөн жана 1 256,6 млн. АКШ долларына жеткен.

Транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн акыркы 5 жыл ичиндеги динамикасында, 2009-2010-жылдарда орун алып турган түшүү 2011-жылы четтетилген жана кароого алынып жаткан жылы өсүшүн улантакан. 2012-жылы транспорттук кызмат көрсөтүүлөр боюнча 461,7 млн. АКШ долларында түптөлгөн терс сальдо, экспорттун көлөмүнүн бир аз өсүшүнүн (тиешелүүлүгүнө жараша, 28,3 жана 7,2 пайызга) алкагында бул статья боюнча кызмат көрсөтүүлөр импортунун олуттуу өсүшүнүн натыйжасы болуп калган. Импорттун өсүшү темир жол жана автоунаа транспортунун кызмат көрсөтүүлөрүнүн көлөмүнүн көбөйүүсү (тиешелүүлүгүнө жараша 31,9 жана 25,7 пайызга) менен камсыз болгон, ал эми экспорт боюнча олуттуу салымды, тиешелүүлүгүнө жараша 5,1 эсеге жана 4,5 пайызга өскөн транспорттук кызмат көрсөтүүлөр жана аба транспорттук кызмат көрсөтүүлөр кошушкан.

Акыркы кароого алынып жаткан жылдары мааниси туруксуз болгон ишкер кызмат көрсөтүүлөрдүн таза экспорту, отчеттук жыл ичинде 29,6 млн. АКШ доллары суммасында терс мааниде түптөлгөн (2011-жылы 65,8 млн. АКШ долларындагы алгылыктуу белгиде). Мунун негизги фактору болуп, ишкер кызмат көрсөтүүлөр импортунун (2,0 эсеге) олуттуу өсүшү саналган, бул консультациялык кызматтардын 2,7 эсеге өсүшү менен алдын-ала аныкталган. Ишкер кызмат көрсөтүүлөр экспортунун көлөмү базалык мезгилге салыштырганда бир аз гана (8,3 пайызга) өскөн.

КИРЕШЕЛЕР

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча "кирешелер" статьясынын сальдосу терс түптөлүү менен 144,4 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2011-жылдагы тиешелүү көрсөткүчтөн 78,1 пайызга аз.

Мындай тенденциянын түптөлүшү, негизинен, тике чет өлкө инвесторлорунун Кыргызстандагы инвестициялык ишинен кирешелеринин кыскаруусуна шартталган, бул ишканалардын реинвестицияланган пайдасынын көлөмүнүн 84,0 пайызга (475,3 млн. АКШ долларынан 75,8 млн. АКШ долларына чейин) төмөндөөсүнө таасирин тийгизген. Тике инвесторлордун бөлүштүрүлгөн кирешелеринин көлөмү да кыскарган (92,7 пайызга) жана 2011-жылдагы 133,9 млн. АКШ долларына каршы 9,8 млн. АКШ долларын түзгөн. Натыйжада, тике инвестициялар боюнча кирешелердин сальдосу 86,0 пайызга азаюу менен 85,6 млн. АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн.

Отчеттук жылы буга чейин алынган кредиттер боюнча төлөөлөрдүн көлөмүнүн, көбүнчө өкмөт тарабынан гарантияланбаган жеке кредиттер төлөөлөрдүн өсүшүнүн эсебинен 18,5 пайызга (47,0 млн. АКШ долларына) көбөйүүсү байкалган. Бул "башка инвестициялар боюнча кирешелер" статьясынын тартыштыгынын 55,6 пайызга (29,9 млн. АКШ долларына чейин) көбөйүүсүнө өбөлгө түзгөн.

Отчеттук мезгилде "эмгекке төлөөлөр" статьясынын сальдосу да терс түптөлүү менен 28,9 млн. АКШ долларын (1,6 пайызга төмөндөгөн) түзгөн. Бул тенденция резидент эместердин Кыргыз Республикасындагы ишинен кирешелеринин чогуу алгандагы көлөмүнүн төмөндөөсүнө шартталган.

ТРАНСФЕРТТЕР

Күндөлүк трансферттердин алгылыктуу балансы 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча кезектеги максимумга жетүү менен 2 061,5 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2011-жылдагыга караганда 12,1 пайызга көп жана акыркы 5 жыл ичинде күндөлүк трансферттердин таза агылып кирүүсүнүн олуттуу түшүүсү туура келген 2009-жылдагы көрсөткүчтөн 70,8 пайызга жогору. Күндөлүк трансферттер эсебинин сальдосунун ИДӨгө карата катышы 31,9 пайызды түзгөн.

Күндөлүк трансферттер эсебинде аныктоочу ролду мурдагыдай эле, **жеке трансферттер** ээлешет (төлөм теңдемин нейтарлуу берүү), алардын таза агылып кирүүсү 1 998,3 млн. долларын түзгөн, бул базалык мезгилдеги көрсөткүчтөн 13,8 пайызга жогору.

Көрсөтүлгөн өсүш иштеп жаткандардын акчалай которуулары менен камсыз болгон, ал жеке трансферттердин түшүүлөрүнүн жалпы көлөмүндө 97,2 пайызды ээлешет. Бул статья боюнча түшүүлөр өсүшүн улантууда: иштеп жаткандардын акчалай которууларынын таза агылып кирүүсү

2011-жылга салыштырганда 17,5 пайызга көбөйүү менен 1 951,7 млн. АКШ долларын (ИДӨгө карата 30,2 пайыз) түзгөн.

5-график: Акча которуулардын жана керектөө товарларынын таза экспортунун сальдосу
ИДПга карата пайызда

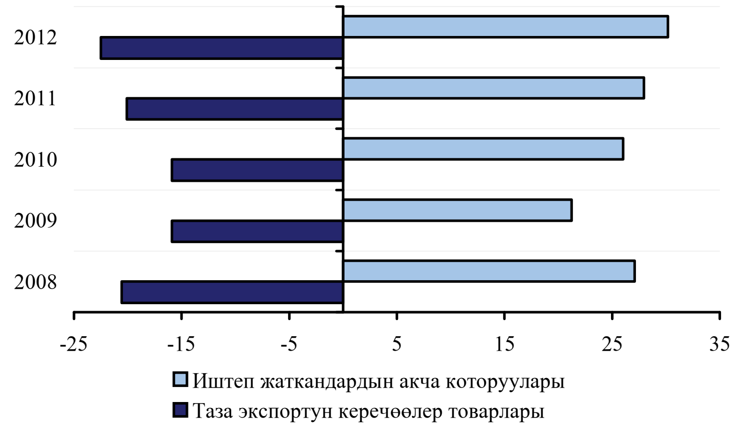

Иштеп жаткандардын акчалай которууларынын республикага келип түшүүнүн негизги каналы болуп которуулар системасы[10] калат (дүң агылып кирүүдөн 91,4 пайыз). Отчеттук мезгил ичинде акча которуулар системалары боюнча таза агылып кирүү 1 768,5 млн. АКШ долларына[11] жогорулоо менен 17,5 пайызга көбөйгөн. Мында, акча которуулардын географиялык түзүмү дээрлик өзгөрүүсүз калат. Кароого алынып жаткан жылдын жыйынтыгы боюнча акча которуулардын негизги үлүшү Россия Федерациясынан (96,4 пайыз), Казакстандан (1,7 пайыз) жана АКШдан (1,2 пайыз) келип түшкөн. Кыргыз Республикасынан жөнөтүлгөн которуулардын түзүмүндө басымдуу салыштырма салмак да Россияга (97,4 пайыз) туура келет.

Акчалай которуулар соода тартыштыгынын негизги каржылоо булагы бойдон калат. Акча которуулардын сальдосу, мурдагыдай эле, керектөө товарларынын таза экспортун жабат, бул өз кезегинде 1 454,5 млн. АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн.

Отчеттук мезгил ичинде күндөлүк трансферттердин **мамлекеттик башкаруу секторуна** (төлөм теңдеминин нейтралдуу берилиши) таза агылып кирүүсү 2011-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 24,1 пайызга кыскаруу менен 63,2 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн. Алынган акчалай гранттардын 24,0 пайызга кыскаруусу төмөндөөгө олуттуу таасирин тийгизген.

КАПИТАЛ МЕНЕН ОПЕРАЦИЯЛАРДЫН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАРДЫН ЭСЕБИ

6-график: Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби
ИДПга карата пайызда

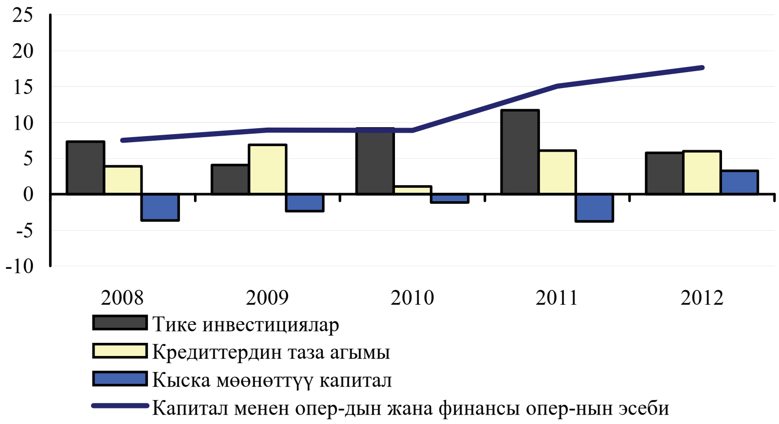

Капитал менен операциялардын жана финансылык операциялардын эсеби 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча 1 138,4 млн. АКШ доллар өлчөмүндө (ИДӨгө карата 17,6 пайыз) оң сальдодо түптөлгөн, бул 2011-жылдагы тиешелүү көрсөткүчтөн 27,4 пайызга көп. Мында, финансылык эсеп боюнча сыяктуу эле, капитал менен операциялардын эсеби боюнча да капиталдын агылып кирүүсүнүн көбөйүүсү белгиленген.

[10] Anelik, Blizko, Contact, Migom, MoneyGram, Western Union, Unistream, Золотая Корона, Лидер, Быстрая почта, Аллюр жана башка которуу системалары жана "Кыргызпочтасы" МИ аркылуу которуулар.
[11] Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүсүз.

Капитал менен операциялар эсебинин сальдосу 166,1 млн. АКШ доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн, бул 2011-жылы жетишилген деңгээлден 2,6 эсеге артат. Сальдонун алгылыктуу мааниси жана башка трансферттердин, эң оболу мамлекеттик инвестициялар программасынын алкагында гранттардын 100,5 млн. АКШ доллар көлөмүндө агылып кирүүсү менен шартталган, бул бир жыл мурунку көрсөткүчтөн 1,0 пайызга аз, бирок 2008-жылдагы көрсөткүчтөн 80,1 пайызга жогору.

Ушуну менен катар эле, мигранттардын активдеринин таза агылып чыгуусунун 17,7 млн. АКШ долларына чейин (81,0 пайызга төмөндөө) кыскаруусу жүргөн, ал акыркы жылдардагы салыштыруу үчүн алынган маалыматтардын катарында минимумга жеткен. Бул көрсөткүчтүн төмөндөөсүнө отчеттук жылы[12] белгилинген, чет өлкөгө туруктуу жашоо үчүн кетип жатышкан жарандардын санынын кыскаруусу таасирин тийгизген, буга Кыргыз Республикасынын жарандарынын Россия Федерациясынын жарандыгын жеңилдетилген шартта алуусу жөнүндө 2012-жылдын март айындагы россия-кыргыз келишиминин денонсацияланышы бирден-бир себеп болгон.

Мындан тышкары, 2012-жылдын 4-октябрында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Түрк Республикасынын Өкмөтүнүн ортосундагы 49,2 млн. АКШ доллар өлчөмүндөгү карызды кечүү тууралуу Келишим күчүнө кирген, бул да капитал менен операциялар эсебинин сальдосунун калыптанышына алгылыктуу салым кошкон.

Финансылык эсептин алгылыктуу балансы 2012-жылы 972,4 млн. АКШ долларында түптөлгөн, бул бир жыл мурдагыга караганда 17,3 пайызга көп.

Тике инвестициялардын таза агылып кирүүсү отчеттук мезгил ичинде 372,1 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми өткөн жылдын салыштыруу үчүн алынган мезгилинде алардын агылып кирүүсү 693,6 млн. АКШ долларында (46,3 пайызга төмөндөө) катталган. Тике инвестициялардын азаюусуна реинвестицияланган кирешелердин агылып кирүүсүнүн неттосунун кыскаруусу негизги таасирин тийгизген, ал 84,0 пайызга төмөндөө менен 75,8 млн. АКШ долларын түзгөн. Акционердик капиталга инвестицияланган финансылык каражаттардын таза агылып кирүүсү да 71,8 млн. АКШ долларынан 17,7 млн. АКШ долларына чейин кыскарган. Мында, ишканалардын тике инвесторлор алдындагы карыздык милдеттенмесинин өзгөрүүсүнө таасирин тийгизген, башка тике инвестициялар боюнча таза агылып кирүү, эң оболу, чет өлкөлүк кошо ээлик кылуучулардан алынган кредиттердин көлөмүнүн 2,0 эсеге өсүшүнүн натыйжасында 146,4 млн. АКШ долларынан 278,6 млн. АКШ долларына чейин өскөн.

Отчеттук мезгилде экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике инвестициялардын көбүрөөк таза агылып кирүүсү кайра иштетүү өнөр жайына, кыймылсыз мүлккө жана ижарага[13] байланыштуу операцияларга жана финансы секторуна байкалган. Мында, бардык белгиленген секторлорго салымдар боюнча таза агылып кирүү неттосу кыскарган: олуттуу түшүү кайра иштетүү өнөр жайына (63,0 пайызга) байкалган. Кыймылсыз мүлк жана финансы операцияларын жүргүзгөн компанияларга инвестициялар, тиешелүүлүгүнө жараша 17,2 жана 4,3 пайызга төмөндөгөн. Тике инвестицияларды географиялык бөлүштүрүүдө Канададан, Улуубританиядан, Кытайдан жана Швейцариядан капиталдын агылып кирүүсү басымдуулук кылат, булардан кийин КМШ өлкөлөрү - Россия Федерациясы жана Казакстан турат. Улуубританиядан (2,1 эсеге өсүш) жана Россия Федерациясынан (4,9 эсеге өсүш) агылып кирүүлөрдү кошпогондо, жогоруда белгиленген бардык өлкөлөр боюнча, инвестициялардын таза агылып кирүүсүнүн кыскаруусу байкалган.

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде **портфелдик инвестициялар балансынын сальдосу** оң белгиде түптөлүү менен 5,7 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми 2011-жылы тиешелүү көрсөткүч терс (-0,3 млн. АКШ долларында) түптөлгөн эле. Негизинен, финансылык каражаттардын агылып кирүүсү облигацияларды жана башка карыздык баалуу кагаздарды резидент эместерге сатууга шартталган.

[12] Кыргыз Республикасынын УСКсынын маалыматтары боюнча чет өлкөгө кетишкендердин саны 13 019 адамды (2011-жылы 39 403 адамды) түзгөн.

[13] Кыргыз Республикасынын УСКсынын классификациясы боюнча, бул топко геологиялык чалгындоо иштери камтылат.

Республикага тартылган башка инвестициялардын таза көлөмү базалык мезгилдеги көрсөткүчкө салыштырганда 4,4 эсеге өсүү менен 594,9 млн. АКШ долларын түзгөн. Башка инвестициялардын алгылыктуу балансы Кыргыз Республикасынын резиденттеринин тышкы активдеринин алардын тышкы дүйнө алдында милдеттенмелеринин көбөйүүсү менен катар эле олуттуу кыскаруусунун натыйжасында калыптанган.

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча резиденттердин активдери 144,1 млн. АКШ долларына азайган, ал эми өткөн жылы алардын 232,1 млн. долларында өсүшү байкалган. Мында, олуттуу кыскаруу резиденттердин чет өлкө банктарында жайгаштырылган активдери боюнча (181,3 млн. АКШ долларына) байкалган. Ишканалардын өлкөнүн чегинен тышкары жайгашкан эсептериндеги акча каражаттарынын калдыктарынын чогуу алгандагы көлөмүнүн 90,0 пайыздан көбүрөөгү өнөр жай секторунун ишканаларына туура келген[14].

Кыргыз Республикасынын резиденттеринин алдындагы дебитордук карызынын көлөмү 22,9 млн. АКШ долларына көбөйгөн. 2012-жылдын акырына карата абал боюнча, чогуу алганда дебитордук карыздын дүң көлөмүнүн[15] 89,0 пайызы кайра иштетүү өнөр жай ишканаларына, кыймылсыз мүлк, ижара жана керектөөчүлөргө кызматтарды сунуштоо боюнча операцияларды жүзөгө ашырышкан ишканаларга, ошондой эле Кыргыз Республикасынын соода жана ремонт чөйрөсүндө иш алып барган ишканаларга туура келет.

Отчеттук мезгил ичинде тышкы дүйнө алдында башка инвестициялар боюнча милдеттенмелер 450,8 млн. АКШ долларына көбөйгөн. Милдеттенмелердин өсүшү кредиттерди тартуу жана резидент ишканалардын кредитордук карызынын көлөмүнүн көбөйүүсүнүн таасири астында жүргөн.

Тышкы кредиторлордун таза агылып кирүүсү 387,5 млн. АКШ долларына барабар, анын ичинде 255,5 млн. долларды мамлекеттик секторго жана 131,9 млн. АКШ долларын -жеке секторго келип түшкөн кредиттер түзүшөт. Мында, мамлекеттик сектор тарабынан тартылган кредиттердин дээрлик бардык көлөмү мамлекеттик инвестициялар программасынын алкагында алыскы чет өлкөлөрдөн (348,1 млн. АКШ долларында) түшкөн. Буга чейин алынган кредиттер боюнча карыздын негизги суммасы боюнча төлөөлөр 92,6 млн. АКШ долларын (көбөйүү өткөн жылдагыга салыштырганда 49,8 млн. АКШ долларын түзөт) түзгөн. Жеке сектор тарабынан буга чейин алынган кредиттерди тейлөө боюнча төлөөлөрдүн көлөмү да (18,4 млн. АКШ долларына) 206,6 млн. АКШ долларына жетүү менен көбөйгөн, ал эми кредиттик каражаттардын агылып кирүүсү 39,0 млн. АКШ долларына 338,5 млн. АКШ долларына чейин кыскарган.

Резидент ишканалардын кредитордук карызынын көлөмү отчеттук мезгилде 54,7 млн. долларына өскөн. Көрсөтүлгөн милдеттенмелер негизинен кайра иштеп чыгуу өнөр жай ишканаларында, ошондой эле соода, транспорт жана байланыш чөйрөлөрүндө түптөлгөн, буларга чогуу алганда карыздын жалпы суммасынын 81,4 пайызы[16] туура келет.

"Каталар жана калтырып кетүүлөр" статьясы 2008-жылдан тартып биринчи жолу 480,9 млн. АКШ доллары өлчөмүндө алгылыктуу түптөлгөн, ал эми 2011-жылы бул көрсөткүч терс түптөлүү менен 303,8 млн. АКШ долларына жеткен. Бул статьянын алгылыктуу чекте түптөлүүсү капиталдын өлкөгө агып кирүүсүнө байланыштуу операциялардын толук эмес статистикалык эсепке алынгандыгын тастыктап турат. Учурда, көрсөтүлгөн статья боюнча көрсөткүчтү төмөндөтүү максатында Улуттук банк, төлөм теңдеминин көрсөткүчтөрүн статистикалык камтуусун жакшыртуу боюнча иштерди жүргүзүүдө.

Дүң эл аралык камдардын көлөмү 2012-жылдын акырына карата 2 066,6 млн. АКШ долларын түзгөн, бул товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн келечектеги импортунун 3,8 айын жабат.

[14] 2012-жылдын 1-октябрына карата абал боюнча.
[15] Тике чет өлкө инвесторлорунун Кыргыз Республикасынын резидент ишканаларынын алдындагы карызын эске албаганда.
[16] Резидент ишканалардын тике чет өлкө инвесторлору алдындагы карызын эске албаганда.

16-таблица: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (аналитикалык түрдө берүү)

(млн.АКШ долларында)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Күндөлүк операциялардын эсеби	**-227,9**	**-707,6**	**-93,9**	**-312,4**	**-483,6**	**-1430,6**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1195,9	-1976,9	-1119,5	-1398,6	-1663,1	-3347,7
Соода балансы*	-1275,8	-1879,2	-1119,8	-1202,2	-1669,0	-3045,9
Экспорт (ФОБ)	1337,8	1874,4	1693,8	1778,7	2267,0	1920,6
КМШ	753,9	1011,7	752,8	784,2	1019,6	1092,4
Алыскы чет өлкөлөр	583,9	862,7	941,0	994,5	1247,4	828,3
Импорт (ФОБ)	2613,6	3753,5	2813,6	2980,9	3935,9	4966,5
КМШ	1420,7	2025,4	1593,7	1590,2	2018,3	2486,5
Алыскы чет өлкөлөр	1192,9	1728,1	1219,9	1390,6	1917,7	2480,0
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	79,9	-97,7	0,2	-196,5	5,8	-301,8
Көрсөтүлгөн кызматтар	684,8	896,1	869,1	727,8	1143,8	1230,1
Алынган кызматтар	-604,8	-993,8	-868,9	-924,2	-1138,0	-1531,9
Кирешелер	-50,5	-206,7	-181,4	-305,1	-659,1	-144,4
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	-39,0	-177,9	-118,5	-247,9	-610,7	-85,6
Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер	0,2	0,5	4,2	0,2	0,1	—
Башка инвестициялар боюнча кирешелер	9,0	-5,0	-41,4	-25,1	-19,2	-29,9
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-24,5	-28,5	-44,7	-35,8	-39,7	-47,0
Башка инвест. ж.б. кирешелер	33,5	23,4	3,3	10,7	20,4	17,1
Эмгекке төлөөлөр	-20,8	-24,3	-25,8	-32,3	-29,4	-28,9
Күндөлүк трансферттер	1018,5	1476,0	1207,1	1391,3	1838,7	2061,5
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби	**892,7**	**385,7**	**416,4**	**423,7**	**893,3**	**1138,4**
Капитал менен операциялардын эсеби	-74,9	-5,7	16,3	-11,1	64,1	166,1
Капиталдык трансферттер	-74,9	-5,7	16,3	-11,1	64,1	166,1
Финансылык эсеп	967,6	391,4	400,0	434,8	829,2	972,4
Тике инвестициялар	208,9	377,1	189,6	437,6	693,6	372,1
Портфелдик инвестициялар	-28,3	-4,5	-13,9	27,1	-0,3	5,7
Финансылык деривативдер	—	—	—	—	—	-0,4
Башка инвестициялар	787,0	18,8	224,3	-29,9	135,9	594,9
Активдер ("-"көбөйүү)	11,5	-352,0	-237,5	128,7	-232,1	144,1
Коммерциялык банктар	37,9	-109,8	-158,2	202,8	-19,1	-8,2
Жана башка активдер	-26,4	-242,2	-79,3	-74,1	-213,0	152,4
Милдеттенмелер ("+" көбөйүү)	775,4	370,7	461,8	-158,6	368,0	450,8
Коммерциялык банктар	66,6	48,4	50,4	-225,6	7,3	8,6
Кредиттер	695,5	200,8	320,3	51,2	360,6	387,5
Мамлекеттик секторго кредиттер	38,5	12,9	332,9	110,8	171,2	255,5
Алынганы	65,0	50,1	370,6	150,0	213,9	348,1
Амортизация (график)	-26,5	-37,2	-37,7	-39,3	-42,7	-92,6
Жеке секторго кредиттер	657,0	188,0	-12,6	-59,6	189,4	131,9
Алынганы	784,8	479,4	579,9	297,3	377,6	338,5
Амортизация (график)	-127,8	-291,5	-592,5	-356,9	-188,2	-206,6
Жана башка милдеттенмелер	13,3	121,6	91,2	15,9	0,2	54,7
Каталар жана калтырып кетүүлөр	**-348,1**	**415,5**	**-82,2**	**-45,8**	**-303,8**	**480,9**
Жалпы баланс	**316,7**	**93,6**	**240,3**	**65,5**	**105,9**	**188,7**
Каржылоо	**-316,7**	**-93,6**	**-240,3**	**-65,5**	**-105,9**	**-188,7**
Улуттук банктын камдары	-306,8	-121,3	-267,7	-112,3	-112,8	-200,5
ЭВФтин кредиттери	-20,7	18,7	3,5	9,1	5,5	8,7
Өзгөчө каржылоо	10,7	9,0	23,9	37,7	1,4	3,0
Жана башка каржылоо	—	—	—	—	—	—

* Алып сатарлардын соодасын жана Улуттук банктын жана УСК баа берүүлөрүн эске алуу менен

2011				2012				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-88,0	**44,6**	**-73,3**	**-366,9**	**-425,5**	**-315,2**	**-410,6**	**-279,3**	**Күндөлүк операциялардын эсеби**
-249,6	-303,8	-480,3	-629,5	-706,2	-794,9	-957,1	-889,6	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-189,7	-327,5	-532,9	-618,8	-582,6	-743,1	-900,4	-819,8	Соода балансы*
513,6	588,2	567,8	597,3	397,4	448,3	399,7	675,3	Экспорт (ФОБ)
180,1	308,6	265,4	265,5	217,2	304,7	285,0	285,5	КМШ
333,5	279,6	302,4	331,8	180,2	143,6	114,7	389,8	Алыскы чет өлкөлөр
703,3	915,8	1100,7	1216,1	979,9	1191,4	1300,1	1495,1	Импорт (ФОБ)
351,0	471,9	563,6	631,7	524,2	574,0	614,4	773,9	КМШ
352,3	443,8	537,2	584,4	455,7	617,4	685,7	721,2	Алыскы чет өлкөлөр
-59,8	23,7	52,7	-10,7	-123,7	-51,7	-56,6	-69,8	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
163,3	284,8	372,5	323,2	245,7	290,9	351,1	342,4	Көрсөтүлгөн кызматтар
-223,1	-261,1	-319,8	-334,0	-369,4	-342,7	-407,7	-412,1	Алынган кызматтар
-190,0	-101,0	-139,5	-228,6	-69,5	-11,7	-45,7	-17,5	Кирешелер
-175,8	-91,2	-126,7	-216,9	-53,4	-1,6	-20,4	-10,2	Тике инвестициялар боюнча кирешелер
—	—	0,1	0,1	—	—	—	—	Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер
-6,9	-2,6	-5,7	-4,0	-9,0	-2,7	-16,6	-1,7	Башка инвестициялар боюнча кирешелер
-10,6	-6,6	-11,8	-10,7	-11,4	-7,8	-18,7	-9,1	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
3,6	4,1	6,1	6,7	2,4	5,1	2,1	7,4	Башка инвест. ж.б. кирешелер
-7,3	-7,2	-7,1	-7,7	-7,1	-7,4	-8,7	-5,7	Эмгекке төлөөлөр
351,6	449,3	546,4	491,3	350,2	491,4	592,2	627,8	Күндөлүк трансферттер
272,9	**102,4**	**32,3**	**485,7**	**249,4**	**281,0**	**280,0**	**328,1**	**Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби**
6,6	11,2	10,5	35,8	22,0	23,0	34,9	86,2	Капитал менен операциялардын эсеби
6,6	11,2	10,5	35,8	22,0	23,0	34,9	86,2	Капиталдык трансферттер
266,3	91,2	21,8	449,9	227,4	258,0	245,1	241,9	Финансылык эсеп
212,7	117,1	58,8	304,9	45,5	111,4	153,8	61,3	Тике инвестициялар
—	-5,8	5,5	-0,1	5,6	—	—	—	Портфелдик инвестициялар
—	—	—	—	-0,3	0,3	—	-0,4	Финансылык деривативдер
53,6	-20,1	-42,5	145,0	176,5	146,2	91,2	181,0	Башка инвестициялар
-83,7	-0,6	-128,5	-19,3	52,8	137,9	-76,7	30,1	Активдер ("-"көбөйүү)
-11,4	-11,0	-11,4	14,7	-23,3	26,5	-48,5	37,1	Коммерциялык банктар
-72,3	10,4	-117,1	-34,1	76,1	111,4	-28,2	-6,9	Жана башка активдер
137,3	-19,5	85,9	164,4	123,7	8,3	167,9	150,8	Милдеттенмелер ("+" көбөйүү)
5,5	3,5	-2,5	0,8	3,4	0,7	1,6	2,9	Коммерциялык банктар
34,4	71,8	79,8	174,6	90,8	-10,3	152,4	154,7	Кредиттер
22,5	43,7	61,5	43,4	46,4	19,0	137,2	53,0	Мамлекеттик секторго кредиттер
28,9	58,2	68,8	58,0	53,7	33,3	144,6	116,5	Алынганы
-6,4	-14,4	-7,3	-14,6	-7,3	-14,2	-7,5	-63,5	Амортизация (график)
11,9	28,0	18,3	131,2	44,4	-29,4	15,2	101,7	Жеке секторго кредиттер
56,6	57,6	88,0	175,3	101,7	42,4	62,7	131,9	Алынганы
-44,7	-29,6	-69,8	-44,2	-57,2	-71,7	-47,4	-30,2	Амортизация (график)
97,3	-94,8	8,7	-11,0	29,6	18,0	13,9	-6,7	Жана башка милдеттенмелер
-151,7	**-76,0**	**43,0**	**-119,1**	**170,7**	**126,2**	**137,5**	**46,5**	**Каталар жана калтырып кетүүлөр**
33,2	**70,9**	**2,0**	**-0,3**	**-5,5**	**92,0**	**6,9**	**95,3**	**Жалпы баланс**
-33,2	**-70,9**	**-2,0**	**0,3**	**5,5**	**-92,0**	**-6,9**	**-95,3**	**Каржылоо**
-23,4	-84,5	7,7	-12,6	14,1	-106,5	1,4	-109,5	Улуттук банктын камдары
-9,8	13,0	-10,1	12,4	-9,7	14,1	-9,5	13,9	ЭВФтин кредиттери
—	0,5	0,4	0,5	1,1	0,4	1,2	0,3	Өзгөчө каржылоо
—	—	—	—	—	—	—	—	Жана башка каржылоо

РЕАЛДУУ ЭФФЕКТИВДҮҮ АЛМАШУУ КУРСУ

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча реалдуу эффективдүү алмашуу курсу (РЭАК) 0,1 пайызга көбөйүү менен 112,6 түзгөн.

РЭАК индексинин өсүшү негизинен Кыргыз Республикасындагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда өнөктөш өлкөлөрдө инфляция деңгээлинин кыйла төмөнкү деңгээлде болушуна шартталган. Алсак, 2012-жыл ичинде Кыргыз Республикасындагы инфляция 7,6 пайызды түзгөн, ал эми негизги соода өнөктөш өлкөлөрдө инфляциянын орточо деңгээли ошол эле мезгил ичинде 2,5 пайыздан ашкан эмес.

Сомдун номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси (НЭАК) 2012-жылдын башталышынан тартып 4,7 пайызга төмөндөгөн жана отчеттук жылдын акырына карата 110,8 түзгөн. Төмөндөө, кароого алынып жактан жылдын акырында 2011-жылдын жыйынтыгындагы орточо курска салыштырганда сомдун түрк лирасына карата 6,0 пайызга, орус рублине карата - 4,1 пайызга, кытай юанына карата - 3,4 пайызга, АКШ долларына карата - 1,6 пайызга, еврого карата - 0,9 пайызга нарксызданышына[17] шартталган. Ушуну менен бирге эле, казак тенгесинин курсуна карата сом 0,1 пайызга чыңдалган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ТЫШКЫ КАРЫЗЫ

Номиналдуу тышкы карыздын жалпы көлөмү (алынган жана төлөнбөгөн) 2012-жылдын акырына карата 5 405,5 млн. АКШ доллары деңгээлине жеткен, бул өткөн жылдагы тиешелүү көрсөткүчтөн 13,7 пайызга жогору. Карыздын көрсөтүлгөн көлөмүнөн мамлекеттик жана жеке сектордун карызын түшүнүүгө болот:

- мамлекеттик тышкы карыз 3 100,0 млн. АКШ долларына жеткен, бул чогуу алгандагы карыздын 57,3 пайызын (анын ичинде ЭВФ кредиттери боюнча карыз - 190,5 млн. АКШ долларын) түзөт. Мамлекеттик тышкы карыздын түзүмү -расмий кредиторлор- ар тараптуу жана эки тараптуу донорлор алдындагы милдеттенмелер катары берилген;
- мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке сектордун карызы[18] 2 305,5 млн. АКШ долларын (чогуу алгандагы карыздын 42,7 пайызын) түзөт.

Акыркы жылдарда өлкөнүн жалпы тышкы карызынын түзүмү белгилүү бир өзгөртүүлөргө дуушар болгон. Алсак, 2008-жылдын акырына карата олуттуу салыштырма салмакты мамлекеттик ар тараптуу карыз ээлеген (42,7 пайыз), ал эми отчеттук жылы жалпы тышкы карызда гарантияланбаган жеке карыздын үлүшү (42,7 пайыз) басымдуулук кылат.

2012-жылдын акырына карата абал боюнча Кыргыз Республикасын төмөнкү

7-график: Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*
млн. АКШ долл. жана жалпы тышкы карыздардан пайыздарда

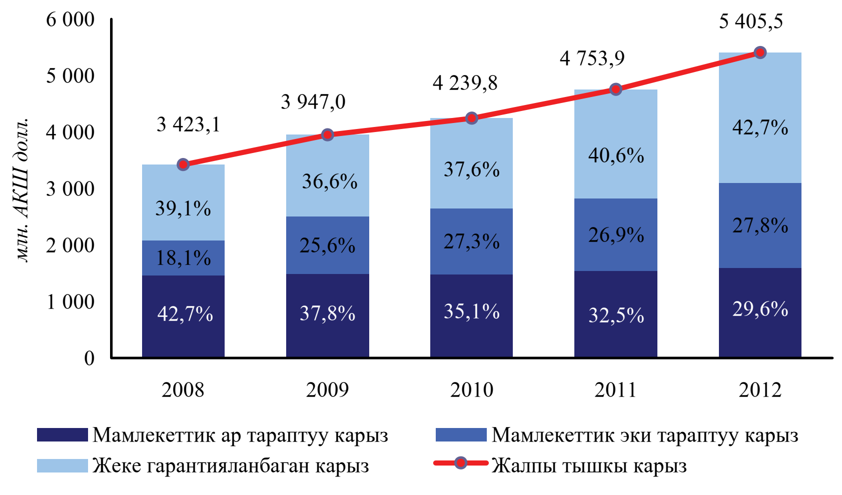

* Улуттук банктын маалыматтарынын негизинде

[17] Сомдун номиналдык эки тараптуу алмашуу курсу боюнча маалыматтар келтирилген, индексти эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2000-жыл колдонулат.
[18] УСКнын маалыматтары боюнча.

8-график: Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын коэффициенти*
пайыздар

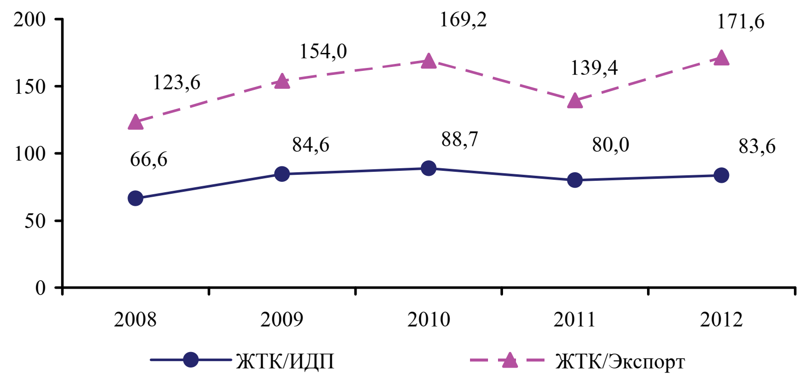

* Улуттук банктын эсептөөлөрү

негизги карыздык көрсөткүчтөр мүнөздөшөт:

- ИДӨгө карата номиналдык жалпы тышкы карыз - 83,6 пайыз;
- товарлардын жана кызматтардын экспортуна карата номиналдык жалпы тышкы карыз - 168,9 пайыз.

Отчеттук мезгил ичинде карыздык көрсөткүчтөрдүн начарлоосу көбүнчө, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан гарантияланбаган жеке сектордун карызынын көлөмүнүн кыйла ыргактуу көбөйүүсүнөн улам түптөлгөн.

МАМЛЕКЕТТИК ТЫШКЫ КАРЫЗ

2012-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын көлөмү 3 100,0 млн. АКШ долларын түзгөн, бул өткөн жылдын акырында катталган тиешелүү көрсөткүчтөн 9,7 пайызга көп.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын түзүмү 2013-жылдын 1-январына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыздын жалпы көлөмүнүн, тиешелүүлүгүнө жараша 51,6 жана 48,4 пайызын ээлеген ар тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдындагы карызы менен берилген.

9-график: Кыргыз Республикасынын ар тараптуу карызынын кредиторлордун түрлөрү боюнча бир мезгилдин акырына карата
млн. АКШ долл. жана жалпы тышкы карыздардан пайыздарда

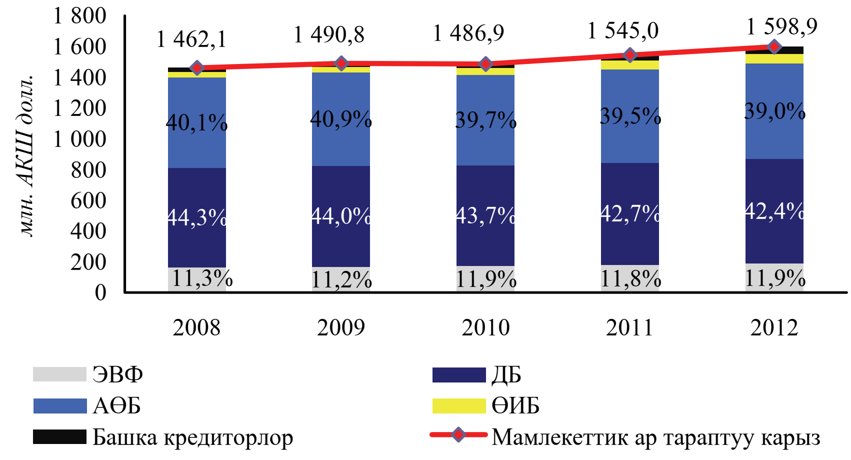

* Улуттук банктын маалыматтарынын негизинде

Ар тараптуу кредиторлор алдындагы мамлекеттик тышкы карыздын номиналдык көлөмү 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча 53,9 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 1 598,9 млн. АКШ долларын түзгөн. Кыргыз Республикасынын ар тараптуу кредиторлору болуп, Дүйнөлүк Банк, Азия өнүктүрүү банкы жана Эл аралык валюта фонду, Ислам өнүктүрүү банкы, Өнүктүрүүнүн жана реконструкциялоонун европа банкы жана башкалар сыяктуу Эл аралык финансылык институттар саналышат. Мында, акыркы беш жыл ичинде кредиторлор боюнча ар тараптуу карыздын түзүмү дээрлик өзгөргөн эмес: ар тараптуу кредиттер боюнча карыздын жалпы көлөмүнүн 90,0 пайыздан көбүрөөгү Дүйнөлүк банк, Азия Өнүктүрүү банкы жана Эл аралык валюта фонду алдындагы милдеттенмелерге туура келет.

Эки тараптуу кредиторлор алдындагы тышкы карыздын номиналдык көлөмү отчеттук жыл ичинде 220,3 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 1 501,2 млн. АКШ долларына жеткен. Көрсөтүлгөн карыздын олуттуу бөлүгү - 934,5 млн. АКШ доллары Париж клубуна катышуучу өлкөлөргө туура келет. Париж клубуна кирбеген өлкө алдындагы карыздын көлөмү 566,7 млн. АКШ долларын түзгөн.

Эки тараптуу карыздын түзүмү акыркы беш жыл ичинде өзгөрүүгө дуушар болгон. Эгерде, 2008-жылы чогуу алганда эки тараптуу карыздын 71,6 пайызын ээлешкен Россия жана Япония Кыргыз Республикасынын негизги кредиторлордон болушса, 2012-жылдын акырына карата маалыматтар боюнча Кытай (эки тараптуу карыздын көлөмү 35,1 пайыз) ири кредиторлордон болуп калган. Ал эми Россия Федерациясы менен Японияга эки тараптуу карыз, тиешелүүлүгүнө жараша 32,6 жана 24,1 пайызга туура келет.

10-график: Кредиторлордун түрлөрү боюнча бир мезгилдин акырына карата Кыргыз Республикасынын эки тараптуу карызынын түзүмү

млн. АКШ долл. жана жалпы тышкы карыздардан пайыздарда

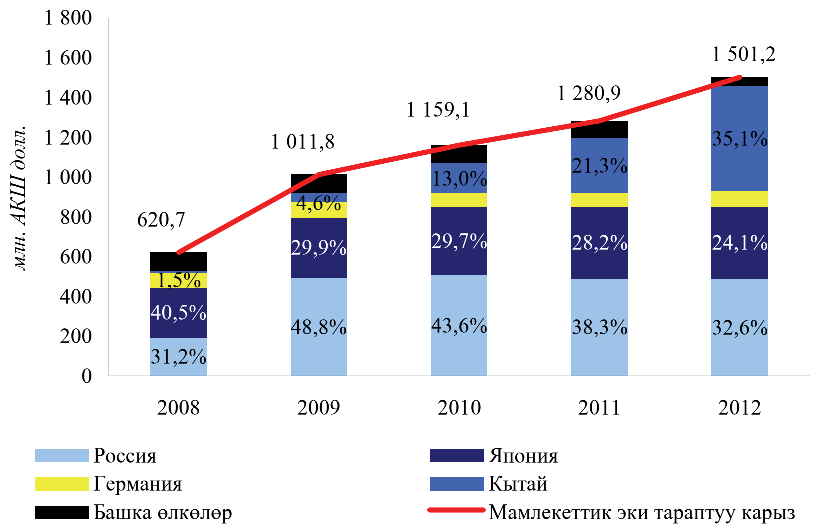

* Улуттук банктын маалыматтарынын негизинде

Ар тараптуу жана эки тараптуу донорлордон келип түшкөн кредиттер негизинен, экономиканын түзүмдүк кайра жаралууларын каржылоого, инфраструктураны, финансылык системаны, энергетиканы жана айыл чарбасын өнүктүрүүгө багытталган.

Мамлекеттик карыздын түзүмү финансылык шарттарга ылайык жеңилдетилген займдар менен (төмөнкү пайыздык чендер жана төлөөнүн узак мөөнөтү)[19] берилген, алардын көлөмү жалпы көлөмдүн 98,8 пайызын түзөт. Жеңилдетилбеген кредиттердин салыштырма салмагы анчалык эмес жана 1,2 пайызды түзөт.

11-график: Кыргыз Республикасынын экономика секторлору буюнча 2013-жылдын 1-январына карата тышкы карызынын түзүмү*

млн. АКШ долл.

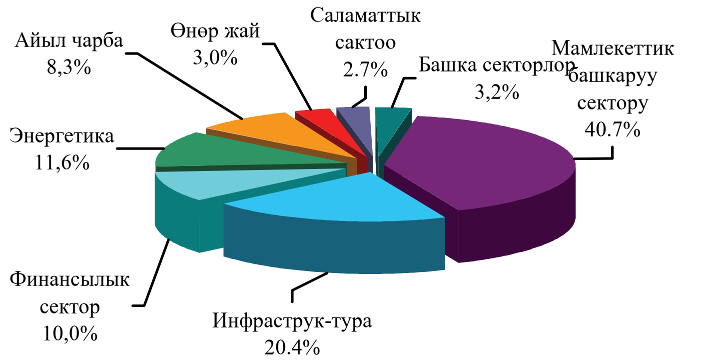

* Улуттук банктын маалыматтарынын негизинде

Кароого алынып жаткан жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыздын көрсөткүчтөрү төмөнкүчө чагылдырылган:

- ИДӨгө карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз - 47,9 пайыз;
- Товарлардын жана

[19] Кыргыз Республикасы үчүн карыздын жеңилдетилиши кредит берүү мөөнөтүнө, колдонулган пайыздык ченге жараша болот жана грант-элемент эсептөөсүнөн улам аныкталат, ал кеминде 35,0 пайызды түзүүгө тийиш.

12-график: Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын коэффициенти*
пайыздар

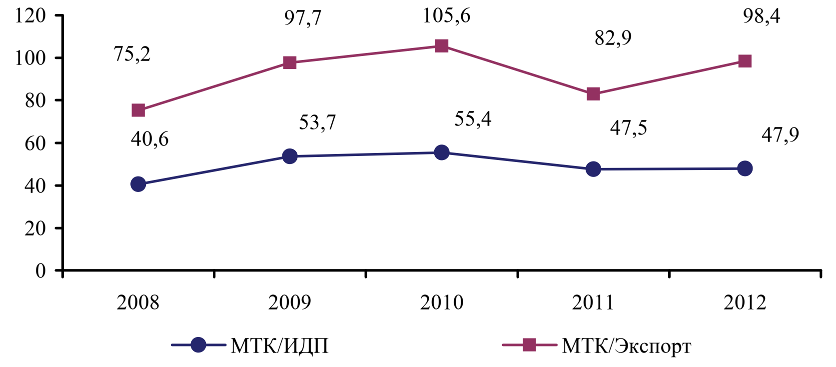

* Улуттук банктын эсептөөсү

кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата номиналдык тышкы карыз - 90,8 пайыз.

Карыздык каражаттардын мамлекеттик секторго таза агылып кирүүсү кароого алынып жаткан мезгил ичинде 255,5 млн. АКШ долларына жеткен, бул өткөн жылдагыга караганда 49,3 пайызга көп. Кредиттердин дүң агылып кирүүсү 348,1 млн. АКШ долларын түзгөн, мында 254,8 млн. АКШ доллары (73,2 пайыз) өлчөмүндөгү эң ири транш энергетика секторун жана инфраструктураны өнүктүрүүгө багытталган долбоорлор боюнча Кытайдын Экспорттук-импорттук банкынан келип түшкөн.

Мамлекеттик тышкы карыз боюнча тейлөө 2012-жыл ичинде 92,6 млн. АКШ долларын түзгөн.

ЖЕКЕ ТЫШКЫ КАРЫЗ

2012-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке тышкы карыздын көлөмү 2011-жылдын акырындагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 19,6 пайызга көбөйүү менен 2 305,5 млн. АКШ долларын түзгөн.

2012-жылдын акырына карата абал боюнча жеке тышкы карыздын көрсөткүчтөрү төмөнкүчө берилген:

13-график: 2013-жылдын 1-январына карата жеке тышкы карыздын чет өлкөлөргө бөлүштүрүү*
жеке тышкы карыздардан пайыздарда

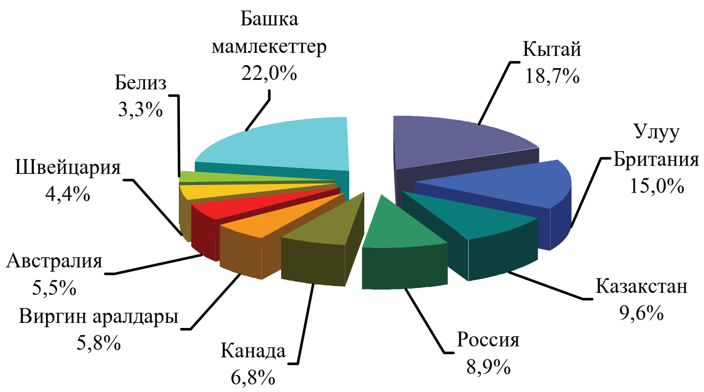

* УСКнын маалыматтарынын негизинде

- ИДӨгө карата жеке тышкы карыз - 35,6 пайыз;
- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата жеке тышкы карыз - 73,2 пайыз.

Жеке тышкы карыздын түзүмү дегенден улам, тике жана башка чет өлкө инветорлорунан алынган кредиттерди түшүнүүгө болот, анын көлөмү, тиешелүүлүгүнө жараша 993,9 млн. АКШ долларын жана 1 311,6 млн. АКШ долларын түзөт.

Отчеттук мезгилдин акырына карата экономиканын мамлекеттик эмес сектору 58 өлкө алдында карызы болгон, алардын эң ирилеринен болуп, Кытай (431,0 млн. АКШ доллары), Улуубритания (346,7 млн. АКШ доллары), Казакстан (221,7 млн. АКШ долларын), Россия (206,0 млн. АКШ доллары) жана Канада (155,9 млн. АКШ доллары) саналышат.

Жеке сектордун карыздык каражаттарынын таза тышкы келип түшүүлөрү 2012-жылы 401,5 млн. АКШ долларын түзгөн, бул өткөн жылдагы тиешелүү көрсөткүчтөн 25,9 пайызга көп. Тышкы

кредиттердин жеке секторго дүң агылып кирүүсү 704,1 млн. АКШ долларын түзгөн, негизги карызды тейлөө боюнча төлөмдөрдүн көлөмү 302,6 млн. АКШ доллар чегинде түптөлгөн.

17-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

	2008	2009	2010	2011	2012
Бир мезгилдин акырына карата ДТК *(млн. АКШ доллары)*	4 205,2	4 690,2	4 726,1	5 260,1	5 961,5
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК *(млн. АКШ доллары)* [1]	3 423,1	3 947,0	4 239,8	4 753,9	5 405,5
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК ИДӨгө карата *(пайыздар)* [2]	66,6	84,6	88,7	80,0	83,6
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)	123,6	154,0	169,2	139,4	171,6
ЖТК боюнча төлөм графиги (млн. АКШ доллары)[3]	720,4	1 035,6	614,2	366,1	414,2
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө (млн. АКШ доллары)	714,0	1 028,3	582,5	346,4	411,2
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)					
- график боюнча	26,0	40,4	24,5	10,7	13,1
- иш жүзүндө	25,8	40,1	23,2	10,2	13,1
Бир мезгилдин акырына карата МТК *(млн. АКШ долл.)* [1]	2 083,8	2 502,9	2 646,0	2 825,9	3 100,0
Бир мезгилдин акырына карата МТК ИДӨгө карата *(пайыздар)* [2]	40,6	53,7	55,4	47,5	47,9
Бир мезгилдин акырына карата МТК товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)	75,2	97,7	105,6	82,9	98,4
МТК боюнча төлөө графиги (млн. АКШ долл.)[3]	80,2	85,4	92,0	97,9	97,9
МТКнын анык тейлениши (млн. АКШ долл.)	76,8	83,1	91,1	96,5	94,9
МТКны тейлөө коэффициенти товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата (пайыздарда)					
- график боюнча	2,9	3,3	3,7	2,9	3,1
- иш жүзүндө	2,8	3,2	3,6	2,8	3,0
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК *(млн. АКШ доллары)*	1 339,4	1 444,1	1 593,7	1 928,1	2 305,5
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК ИДӨгө карата *(пайыздар)*	26,1	31,0	33,4	32,4	35,6
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата (пайыздар)	48,3	56,3	63,6	56,5	73,2
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө (млн. АКШ доллары)	637,2	945,2	491,5	249,9	316,3
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата (пайыздар)	23,0	36,9	19,6	7,3	10,0

[1] болжолдонгон жылдык ИДӨгө карата

[2] товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн болжолдонгон жылдык экспортуна карата

[3] негизги суммаларга жана пайыздарга тиешелүү төлөмдөрдү камтыйт

18-таблица. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын кредиторлордун түрү боюнча түзүмү

(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	млн. АКШ долл.	*жый. карата пайыз-дарда*	*млн. АКШ долл.*	*жый. карата пайыз-дарда*	*млн. АКШ долл.*	*жый. карата пайыз-дарда*	*млн. АКШ долл.*	*жый. карата пайыз-дарда*	*млн. АКШ долл.*	*жый. карата пайыз-дарда*
Жалпы тышкы карыз (I+II)	**3 423,1**	**100,0**	**3 947,0**	**100,0**	**4 239,8**	**100,0**	**4 753,9**	**100,0**	**5 405,5**	**100,0**
I. Мамлекеттик ж-а мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	**2 083,8**	**60,9**	**2 502,9**	**63,4**	**2 646,0**	**62,4**	**2 825,9**	**59,4**	**3 100,0**	**57,3**
I.1 Ар тараптуу карыз[1]	1 462,1	42,7	1 490,8	37,8	1 486,9	35,1	1 545,0	32,5	1 598,9	29,6
ЭВФ	164,5	4,8	167,1	4,2	176,2	4,2	181,8	3,8	190,5	3,5
Дүйнөлүк банк	648,2	18,9	656,0	16,6	649,2	15,3	660,4	13,9	677,3	12,5
Реконструкциялоо жана Өнүгүүнүн Европа банкы	6,0	0,2	2,1	0,1	5,3	0,1	16,0	0,3	29,6	0,5
Азия өнүктүрүү банкы	586,7	17,1	610,1	15,5	590,7	13,9	609,7	12,8	623,2	11,5
Реконструкциялоо жана Өнүгүүнүн Ислам банкы	35,2	1,0	34,9	0,9	46,6	1,1	59,9	1,3	62,1	1,1
Айыл чарбасын Өнүктүрүүнүн Эл аралык фонду	10,3	0,3	10,1	0,3	9,6	0,2	9,2	0,2	8,9	0,2
ОПЕК	4,2	0,1	3,5	0,1	2,7	0,1	2,0	—	1,3	—
Өнүгүүнүн Түндүк Фонду	6,8	0,2	6,9	0,2	6,6	0,2	5,9	0,1	5,8	0,1
Сауд өнүктүрүү фонду	0,0		0,0		0,0		0,0		0,2	
I.2 Эки тараптуу карыз	620,7	18,1	1 011,8	25,6	1 159,1	27,3	1 280,9	26,9	1 501,2	27,8
I.2.1 КМШ өлкөлөрү	196,4	5,7	493,6	12,5	505,1	11,9	490,5	10,3	489,0	9,0
Россия[2]	193,6	5,7	493,6	12,5	505,1	11,9	490,3	10,3	488,9	9,0
Беларусия	0,0	—	0,0	—	0,0	—	0,1	—	0,1	—
Өзбекстан	2,9	0,1	0,0	—	0,0	—	0,0	—	0,0	—
I.2.2 Башка өлкөлөр	424,3	12,4	518,2	13,1	654,0	15,4	790,4	16,6	1 012,2	18,7
Түркия	50,1	1,5	49,8	1,3	49,5	1,2	49,2	1,0	10,0	0,2
Япония[2]	251,2	7,3	302,5	7,7	344,8	8,1	361,0	7,6	361,2	6,7
Германия[2]	74,3	2,2	76,8	1,9	68,6	1,6	70,6	1,5	78,8	1,5
Кытай	9,1	0,3	46,8	1,2	150,8	3,6	272,6	5,7	527,4	9,8
Франция[2]	6,2	0,2	6,4	0,2	5,9	0,1	5,6	0,1	5,6	0,1
Кувейт фонду	16,6	—	17,9	0,5	16,1	0,4	13,3	0,3	10,6	0,2
Корея	13,6	0,4	14,6	0,4	15,0	0,4	14,8	0,3	15,3	0,3
Дания	3,3	0,1	3,4	0,1	3,3	0,1	3,3	0,1	3,3	0,1
I.3 Мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	1,0	—	0,3	—	0,0	—	0,0	—	0,0	—
II. Гарантияланбаган карыз	**1 339,4**	**39,1**	**1 444,1**	**36,6**	**1 593,7**	**37,6**	**1 928,1**	**40,6**	**2 305,5**	**42,7**

[1] эл аралык финансы институттарын кошо алганда, ар тараптуу негизде иш алып баруучу кредиторлор

[2] Париж Клубуна катышуучу өлкөлөр

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ПОЗИЦИЯСЫ

2012-жылдын жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы 4 044,3 млн. АКШ долларында алгылыксыз деңгээлде түптөлгөн, бул өлкөнүн тышкы дүйнө алдында милдеттенмелеринин колдо болгон чет өлкө активдеринен артышына шартталат.

14-график. ЭИСнын динамикасы

млн.АКШ доллары, жылдын акырына карата

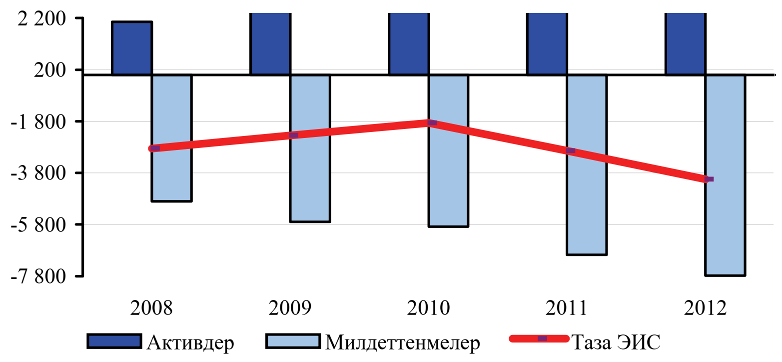

2012-жылдын акырына карата өлкөнүн чет өлкө активдери 3 736,2 млн. АКШ долларында түптөлгөн, бул 2011-жылдын ушул сыяктуу көрсөткүчүнөн 7,5 пайызга төмөн. Мындай төмөндөө, эң башкысы, баанын жана валюта курстарынын өзгөрүшү менен шартталган. Активдердин түзүмүндө тике инвестициялардын 46,9 пайызга, 725,9 млн. АКШ долларына чейин кыскарышы байкалган. Негизинен, бул тенденция Centerra Gold Inc. акцияларына карата баалардын төмөндөшү менен түшүндүрүлөт, анда Кыргыз Республикасы ири акционерлердин бири болуп эсептелет. Белгиленген түшүү белгилүү бир деңгээлде "башка инвестициялар" боюнча активдердин көбөйүшү жана Улуттук банктын камдык активдери менен компенсацияланган.

2012-жылы "башка инвестициялар" боюнча запастар 110,1 млн. АКШ долларына көбөйгөн, мында операциялардын эсебинен 145,9 млн. АКШ долларына төмөндөгөн учурда, валюталык өзгөрүүлөрдүн эсебинен 252,8 млн. АКШ долларына өсүүгө жетишкен. "Башка инвестициялар" түзүмүндө активдердин нак акча жана депозиттер түрүндө 87,4 млн. АКШ долларына, ошондой эле соода кредиттери 15,4 млн. АКШ долларына өсүшү байкалган.

2012-жылы камдык активдер көлөмү 232,1 млн. АКШ долларына көбөйгөн, бул негизинен, операциялар эсебинен ишке ашырылган (200,5 млн. АКШ долларына). Камдык активдер түзүмүндө активдердин чет өлкө баалуу кагаздары жана монетардык алтын түрүндө өсүшү байкалган. Аны менен бирге эле камдык активдердин нак акча жана депозиттер түрүндө 7,9 пайызга, 992,6 млн. АКШ долларына чейин төмөндөшү белгиленген, бул операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр менен шартталган.

2012-жылдын акырына карата тышкы финансылык милдеттенмелердин көлөмү 7 780,5 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2011-жылдын ушул сыяктуу көрсөткүчүнөн 11,5 пайызга жогору. Негизинен, өсүш операциялардын натыйжаларынан келип чыккан операциялар (833,4 млн. АКШ долларына өсүү) менен шартталган. Милдеттенмелер түзүмүндө тике чет өлкө инвестициялары жана "башка инвестициялар" боюнча олуттуу көбөйүү байкалган.

"Тике инвестициялар" статьясы боюнча калдыктар 14,3 пайызга көбөйүү менен 2012-жылдын акырына карата 2 757,8 млн. АКШ долларын түзгөн. Мындай өсүш, негизинен, операциялар (372,2 млн. АКШ долларына өсүү) эсебинен ишке ашкан өзгөрүүлөр менен шартталган.

Резидент эместердин "тике инвестициялар" запасы 2012-жылдын акырына карата 5 016,3 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2011-жылдын акырына карата алардын деңгээлинен 10,1 пайызга жогору. "Тике инвестициялар" түзүмүндө көпчүлүк өзгөрүүлөр мамлекеттик жана жеке секторго берилген кредиттерге, ошондой эле соода кредиттерине туура келет.

Ошентип, 2012-жылдын жыйынтыгы боюнча, кредиттер боюнча мамлекеттик тескөө секторунун милдеттенмелери, негизинен, жаңы кредиттерди тартуу эсебинен, 3 002,1 млн. АКШ долларына

чейин көбөйгөн. Ошондой эле операциялар эсебинен жеке сектордун кредиттери боюнча милдеттенмелер[20] 1 218,2 млн. АКШ долларына чейин көбөйгөн. 2012-жылдын акырына карата соода кредиттеринин көлөмү, негизинен, операциялардын натыйжаларынан улам келип чыккан өзгөрүүлөрдүн (54,7 млн. АКШ долларына өсүү) эсебинен 394,3 млн. АКШ долларына чейин өсүшкө жетишкен.

19-таблица: 2012-жылдын 1-январына жана 2013-жылдын 1-январына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын позициясы

(млн. АКШ долларында)

	01.01.12 карата калдык	*Жүргүзүлгөн операциялардан улам өзгөрүүлөр*	*Баалардын өзгөрүүсү*	*Курстардын өзгөрүүсү*	*Башка өзгөрүүлөр*	*01.01.13 карата калдык*
А	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
А. Активдер	**4 039,7**	**49,3**	**-652,1**	**295,9**	**3,4**	**3 736,2**
Чет өлкөгө тике инвестициялар	1 366,3	—	-658,9	18,3	0,2	725,9
Портфелдик инвестициялар	52,8	-5,6	—	—	—	47,2
Акционердик капитал	15,7	—	—	—	—	15,7
Карыздык баалуу кагаздар	37,1	-5,6	—	—	—	31,5
Финансы деривативдери	—	0,4	—	—	—	0,4
Башка инвестициялар	789,9	-145,9	—	252,8	3,2	900,0
Нак акчалар жана депозиттер	288,2	-173,0	—	260,4	—	375,6
Кредиттер	46,4	4,2	—	-0,1	3,2	53,7
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—
Банктар	0,8	0,9	—	—	—	1,7
Башка секторлор	45,6	3,3	—	-0,1	3,2	52,0
Соода кредиттери	451,4	22,9	—	-7,5	—	466,8
Башка активдер	3,9	—	—	—	—	3,9
Камдык активдер	1 830,6	200,5	6,8	24,8	—	2 062,7
Монетардык алтын	132,1	24,0	6,8	—	—	162,9
АКУ (СПЗ)	176,5	8,8	—	1,1	—	186,4
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1 522,1	167,7	—	23,7	—	1 713,5
Нак акчалар жана депозиттер	1 078,0	-90,7	—	5,3	—	992,6
Чет өлкө баалуу кагаздары	444,1	258,4	—	18,4	—	720,8
Б. Милдеттенмелер	**6 975,5**	**833,4**	**—**	**-6,3**	**-22,1**	**7 780,5**
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар	2 413,4	372,2	—	-2,5	-25,3	2 757,8
Портфелдик инвестициялар	6,4	—	—	—	—	6,4
Акционердик капиталга	6,4	—	—	—	—	6,4
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	—	—	—	—
Финансы деривативдери	—	—	—	—	—	—
Башка инвестициялар	4 555,7	461,3	—	-3,8	3,2	5 016,3
Накталай акчалар ж-а депозиттер	74,8	8,6	—	-3,0	—	80,4
Кредиттер	4 017,9	397,9	—	-4,3	—	4 411,6
АКЖО (ОДКР)	118,5	-20,6	—	—	—	97,9
Мамлекеттик башкаруу сектору	2 707,3	286,6	—	8,2	—	3 002,1
Банктар	89,6	3,7	—	—	—	93,3
Башка секторлор	1 102,5	128,2	—	-12,5	—	1 218,2
Соода кредиттери	333,3	54,7	—	3,2	3,2	394,3
Башка милдеттенмелер*	129,7	—	—	0,3	—	130,0
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	**-2 935,8**	**-784,2**	**-652,1**	**302,3**	**25,4**	**-4 044,3**

* өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (СДР) бөлүштүрүүсүн кошо алганда, Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 132,2 млн. АКШ долларына көбөйгөн.

[20] Тике чет өлкө инвесторлору алдында кредиттер боюнча милдеттенмелерди кошпогондо.

I тиркеме: Таблицалар жана графиктер

I.1-таблица: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (нейтралдуу берилиши)

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Күндөлүк операциялар эсеби	**-707,6**	**-93,9**	**-312,4**	**-483,6**	**-1430,6**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1976,9	-1119,5	-1398,6	-1663,1	-3347,7
Товарлар*	-1879,2	-1119,8	-1202,2	-1669,0	-3045,9
Товарлардын экспорту (ФОБ)	1874,4	1693,8	1778,7	2267,0	1920,6
экспорт	1172,9	934,9	842,9	997,5	1147,7
порттордон алынган товарлар	—	—	—	—	—
монетардык эмес алтын	463,5	529,5	668,3	1006,2	562,3
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	238,0	229,5	267,5	263,2	210,6
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Товарлардын импорту (ФОБ)	-3753,5	-2813,6	-2980,9	-3935,9	-4966,5
импорт (СИФ)	-4056,2	-3032,9	-3220,7	-4242,7	-5356,8
нарк боюнча оңдоолор	318,9	226,6	242,2	325,3	407,4
порттордон алынган товарлар	-16,3	-7,3	-2,4	-18,5	-17,2
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	—	—	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Кызмат көрсөтүүлөр	-97,7	0,2	-196,5	5,8	-301,8
экспорт	896,1	869,1	727,8	1143,8	1230,1
импорт	-993,8	-868,9	-924,2	-1138,0	-1531,9
Транспортук кызмат көрсөтүүлөр	-342,4	-277,5	-266,6	-332,1	-461,7
экспорт	146,4	134,9	150,4	168,9	181,0
импорт	-488,7	-412,5	-417,0	-501,0	-642,7
Темир жол транспорту	-283,5	-242,8	-242,8	-270,3	-364,1
экспорт	46,0	35,0	37,9	30,3	32,5
импорт	-329,5	-277,8	-280,6	-300,6	-396,6
Аба транспорту	5,6	16,4	27,4	13,8	19,2
экспорт	92,8	95,5	107,4	123,0	128,5
импорт	-87,3	-79,2	-80,1	-109,2	-109,3
Автомобиль транспорту	-33,2	-27,8	-36,4	-62,1	-83,2
экспорт	2,2	2,2	3,7	14,2	12,8
импорт	-35,5	-29,9	-40,1	-76,3	-96,0
Транспортун башка түрлөрү	-31,2	-23,3	-14,8	-13,5	-33,6
экспорт	5,3	2,2	1,4	1,4	7,2
импорт	-36,5	-25,6	-16,2	-14,9	-40,8
Кыдыруулар	210,1	191,9	12,5	219,6	139,2
экспорт	514,5	458,8	283,6	640,5	697,9
импорт	-304,4	-266,9	-271,1	-420,8	-558,7
Ишкер кыдыруулар	59,9	55,8	-21,7	52,4	4,0
экспорт	221,2	197,3	122,0	275,4	300,1
импорт	-161,3	-141,4	-143,7	-223,0	-296,1
Жеке кыдыруулар	150,2	136,1	34,2	167,3	135,2
экспорт	293,3	261,5	161,7	365,1	397,8
импорт	-143,1	-125,4	-127,4	-197,8	-262,6
Байланыштын кызмат көрсөтүүлөрү	3,9	0,2	7,1	3,3	6,5
экспорт	16,4	9,3	19,9	15,3	11,3
импорт	-12,6	-9,2	-12,8	-12,1	-4,8
Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү	10,4	0,5	21,0	21,4	24,5
экспорт	20,8	18,8	32,8	34,9	33,4
импорт	-10,5	-18,3	-11,9	-13,5	-8,9
Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү	-2,5	-8,4	-7,4	-13,9	-16,0
экспорт	8,3	3,6	6,7	2,1	0,9
импорт	-10,8	-12,0	-14,1	-16,0	-16,9
Экскурсиялык бюро кызматы	—	—	—	—	-0,2
экспорт	—	0,1	—	—	0,1
импорт	—	—	—	—	-0,3

* Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске алуу менен

2011				2012				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-88,0	**44,6**	**-73,3**	**-366,9**	**-425,5**	**-315,2**	**-410,6**	**-279,3**	**Күндөлүк операциялар эсеби**
-249,6	-303,8	-480,3	-629,5	-706,2	-794,9	-957,1	-889,6	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-189,7	-327,5	-532,9	-618,8	-582,6	-743,1	-900,4	-819,8	Товарлар*
513,6	588,2	567,8	597,3	397,4	448,3	399,7	675,3	Товарлардын экспорту (ФОБ)
165,8	259,4	261,8	310,6	221,3	275,3	305,7	345,4	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	порттордон алынган товарлар
281,3	222,9	257,9	244,1	122,8	88,1	55,5	295,9	монетардык эмес алтын
66,5	106,0	48,1	42,6	53,2	84,8	38,5	34,1	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-703,3	-915,8	-1100,7	-1216,1	-979,9	-1191,4	-1300,1	-1495,1	Товарлардын импорту (ФОБ)
-758,5	-985,6	-1185,1	-1313,4	-1060,5	-1286,8	-1399,0	-1610,5	импорт (СИФ)
58,3	74,9	89,7	102,4	84,5	99,0	103,5	120,5	нарк боюнча оңдоолор
-3,07	-5,04	-5,34	-5,09	-3,90	-3,52	-4,64	-5,09	порттордон алынган товарлар
—	—	—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-59,8	23,7	52,7	-10,7	-123,7	-51,7	-56,6	-69,8	Кызмат көрсөтүүлөр
163,3	284,8	372,5	323,2	245,7	290,9	351,1	342,4	экспорт
-223,1	-261,1	-319,8	-334,0	-369,4	-342,7	-407,7	-412,1	импорт
-68,0	-63,3	-90,7	-110,1	-89,1	-105,2	-138,7	-128,6	Транспортук кызмат көрсөтүүлөр
29,6	49,3	47,2	42,8	40,7	41,2	50,2	48,9	экспорт
-97,6	-112,6	-137,9	-153,0	-129,9	-146,4	-188,9	-177,5	импорт
-54,0	-55,1	-80,0	-81,2	-68,9	-87,4	-102,9	-105,0	Темир жол транспорту
6,0	8,9	10,4	5,0	7,2	8,1	9,5	7,7	экспорт
-60,0	-64,0	-90,4	-86,2	-76,1	-95,5	-112,4	-112,7	импорт
-1,6	2,0	5,3	8,0	5,4	7,1	-1,3	8,0	Аба транспорту
21,7	36,5	31,4	33,5	29,4	29,1	34,6	35,4	экспорт
-23,2	-34,5	-26,0	-25,5	-24,0	-22,0	-35,9	-27,4	импорт
-9,6	-7,0	-12,8	-32,6	-20,6	-20,8	-24,3	-17,4	Автомобиль транспорту
1,8	3,6	4,8	4,0	3,3	2,9	3,8	2,7	экспорт
-11,4	-10,6	-17,7	-36,6	-24,0	-23,7	-28,1	-20,1	импорт
-2,8	-3,2	-3,2	-4,4	-5,1	-4,2	-10,2	-14,2	Транспортун башка түрлөрү
0,1	0,3	0,6	0,4	0,8	1,1	2,3	3,1	экспорт
-2,9	-3,5	-3,8	-4,7	-5,9	-5,2	-12,5	-17,3	импорт
0,6	41,0	116,2	61,8	1,5	28,9	57,6	51,3	Кыдыруулар
66,5	137,0	249,5	187,4	125,6	169,6	211,9	190,8	экспорт
-65,9	-96,0	-133,3	-125,6	-124,1	-140,7	-154,4	-139,5	импорт
-6,3	8,0	36,6	14,0	-11,8	-1,7	9,3	8,1	Ишкер кыдыруулар
28,6	58,9	107,3	80,6	54,0	72,9	91,1	82,0	экспорт
-34,9	-50,9	-70,7	-66,6	-65,8	-74,6	-81,8	-73,9	импорт
6,9	33,0	79,6	47,8	13,3	30,5	48,2	43,2	Жеке кыдыруулар
37,9	78,1	142,2	106,8	71,6	96,7	120,8	108,7	экспорт
-31,0	-45,1	-62,7	-59,0	-58,3	-66,1	-72,5	-65,6	импорт
0,6	0,5	0,8	1,4	2,3	1,6	1,5	1,0	Байланыштын кызмат көрсөтүүлөрү
3,9	4,0	3,9	3,5	3,4	2,8	2,8	2,3	экспорт
-3,3	-3,5	-3,1	-2,2	-1,0	-1,2	-1,3	-1,3	импорт
7,6	8,4	-2,4	7,8	1,3	4,0	10,4	8,7	Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү
8,7	12,2	4,6	9,5	3,3	6,0	14,0	10,0	экспорт
-1,0	-3,7	-7,0	-1,7	-2,0	-2,0	-3,6	-1,3	импорт
-3,2	-2,3	-4,3	-4,1	-3,9	-3,9	-4,3	-3,9	Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү
0,1	0,6	0,7	0,6	0,1	0,3	0,2	0,3	экспорт
-3,3	-3,0	-5,0	-4,7	-4,0	-4,2	-4,5	-4,2	импорт
—	—	—	—	—	—	—	-0,2	Экскурсиялык бюро кызматы
—	—	—	—	—	—	—	0,1	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	-0,3	импорт

I.1-таблица: (уландысы)

	2008	2009	2010	2011	2012
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	4,4	6,9	-16,5	-5,1	-4,4
экспорт	13,5	10,9	0,6	1,8	3,5
импорт	-9,1	-4,0	-17,1	-6,9	-8,0
Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөрү	-13,2	-14,9	-10,6	-9,4	-12,9
экспорт	1,4	1,3	3,1	1,4	2,1
импорт	-14,6	-16,2	-13,6	-10,8	-14,9
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	6,1	1,1	5,5	4,9	6,7
экспорт	11,6	10,3	14,6	13,5	15,5
импорт	-5,5	-9,2	-9,1	-8,6	-8,8
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	-5,8	50,6	8,7	65,8	-29,6
экспорт	93,7	135,0	148,0	171,1	185,3
импорт	-99,5	-84,5	-139,3	-105,3	-214,9
анын ичинен Техникалык жардам	-20,9	-20,5	-20,7	-21,9	-21,0
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	31,3	49,9	49,8	51,3	46,1
экспорт	69,4	86,1	68,1	94,3	99,0
импорт	-38,1	-36,2	-18,3	-43,0	-53,0
Кирешелер	-206,7	-181,4	-305,1	-659,1	-144,4
Эмгекке төлөөлөр	-24,3	-25,8	-32,3	-29,4	-28,9
Инвестициялардан түшкөн кирешелер	-182,5	-155,6	-272,8	-629,8	-115,5
Тике инвестициялар	-177,9	-118,5	-247,9	-610,7	-85,6
Бөлүштүрүлгөн пайда	-1,6	—	-9,1	-133,9	-9,8
Реинвестицияланган кирешелер	-152,9	-108,0	-238,7	-475,3	-75,8
Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)	-23,4	-10,5	-0,1	-1,5	—
Портфелдик инвестициялар	0,5	4,2	0,2	0,1	—
Башка инвестициялар	-5,0	-41,4	-25,1	-19,2	-29,9
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-28,5	-44,7	-35,8	-39,7	-47,0
АКЖО (ОДКР)	-0,7	-0,8	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	-18,8	-24,4	-28,1	-31,0	-34,0
Банктар	-8,1	-7,7	4,4	5,7	5,3
Башка секторлор	-0,8	-11,8	-12,1	-14,4	-18,3
Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер	23,4	3,3	10,7	20,4	17,1
Күндөлүк трансферттер	1476,0	1207,1	1391,3	1838,7	2061,5
Мамлекеттик башкаруу сектору	45,9	194,9	78,2	83,3	63,2
Товардык гранттар	12,3	14,2	0,4	—	—
Техникалык жардам	—	—	—	—	—
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	-3,6	-3,0	-3,6	-4,3	-3,4
Акчалай гранттар	37,1	183,7	81,4	87,6	66,5
Башка секторлор	1430,1	1012,1	1313,1	1755,4	1998,3
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	1392,4	990,3	1243,8	1661,5	1951,7
Түшүүлөр	1468,7	1072,0	1379,3	1859,7	2208,8
Агылып чыгуу	-76,3	-81,7	-135,5	-198,3	-257,1
Башка трансферттер	37,7	21,8	69,3	93,9	46,6
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби	**292,1**	**176,0**	**358,2**	**787,4**	**949,7**
Капитал менен операциялар эсеби	-5,7	16,3	-11,1	64,1	166,1
Капиталдык трансферттер	-5,7	16,3	-11,1	64,1	166,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	75,8	81,0	70,9	121,6	123,2
Товарлар түрүндөгү гранттар	16,6	30,7	—	—	—
Техникалык жардам	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Башка трансферттер	39,2	30,3	50,9	101,6	103,2
Башка секторлор	-81,5	-64,7	-82,1	-57,5	42,9
Минрацияга байланыштуу трансферттер*	-89,4	-69,9	-119,7	-93,2	-17,7
Түшүүлөр	8,3	9,1	9,2	15,0	13,1
Агылып чыгуу	-97,6	-78,9	-129,0	-108,2	-30,8
Карыздарды жокко чыгаруу	—	—	—	—	49,2
Товарлар түрүндөгү гранттар	7,9	5,2	37,7	35,7	11,3

* Уллуттук банктын берген баасы боюнча маалыматтар

2011				2012				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-1,2	-1,6	-1,1	-1,3	-1,0	-1,3	-0,9	-1,2	Финансылык кызмат көрсөтүүлөр
0,1	1,1	0,3	0,3	0,1	0,9	0,6	2,0	экспорт
-1,3	-2,6	-1,4	-1,6	-1,1	-2,2	-1,5	-3,2	импорт
-1,9	-2,6	-1,9	-3,0	-2,7	-2,8	-4,0	-3,4	Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөрү
0,4	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,3	0,7	экспорт
-2,3	-2,9	-2,1	-3,5	-3,1	-3,4	-4,3	-4,1	импорт
0,8	2,6	0,4	1,1	1,8	3,1	1,3	0,5	Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр
2,8	4,9	2,7	3,1	3,6	5,5	3,5	2,9	экспорт
-2,0	-2,3	-2,2	-2,0	-1,8	-2,4	-2,3	-2,4	импорт
-5,9	35,5	19,2	16,8	-40,2	12,9	11,5	-13,9	Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр
32,3	60,3	36,1	42,4	48,2	42,6	42,3	52,2	экспорт
-38,2	-24,7	-16,8	-25,5	-88,5	-29,7	-30,7	-66,0	импорт
-5,8	-5,2	-5,2	-5,7	-5,9	-5,1	-5,0	-5,0	анын ичинен Техникалык жардам
10,7	5,5	16,3	18,8	6,4	10,9	8,9	19,8	Жана башка кызмат көрсөтүүлөр
18,9	15,1	27,3	33,0	20,1	21,4	25,3	32,2	экспорт
-8,2	-9,6	-10,9	-14,2	-13,7	-10,5	-16,4	-12,4	импорт
-190,0	-101,0	-139,5	-228,6	-69,5	-11,7	-45,7	-17,5	Кирешелер
-7,3	-7,2	-7,1	-7,7	-7,1	-7,4	-8,7	-5,7	Эмгекке төлөөлөр
-182,7	-93,7	-132,4	-220,9	-62,4	-4,3	-37,0	-11,8	Инвестициялардан түшкөн кирешелер
-175,8	-91,2	-126,7	-216,9	-53,4	-1,6	-20,4	-10,2	Тике инвестициялар
-0,7	-0,7	-132,5	—	-9,8	0,7	-0,4	-0,3	Бөлүштүрүлгөн пайда
-173,7	-90,4	5,7	-216,9	-43,6	-2,4	-20,0	-9,9	Реинвестицияланган кирешелер
-1,5	—	—	—	—	—	—	—	Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)
—	—	0,1	0,1	—	—	—	—	Портфелдик инвестициялар
-6,9	-2,6	-5,7	-4,0	-9,0	-2,7	-16,6	-1,7	Башка инвестициялар
-10,6	-6,6	-11,8	-10,7	-11,4	-7,8	-18,7	-9,1	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
-9,8	-5,3	-10,4	-5,3	-11,2	-4,7	-13,1	-5,0	Мамлекеттик башкаруу сектору
1,5	1,3	1,7	1,2	1,2	1,2	1,5	1,4	Банктар
-2,2	-2,6	-3,0	-6,6	-1,4	-4,3	-7,2	-5,4	Башка секторлор
3,6	4,1	6,1	6,7	2,4	5,1	2,1	7,4	Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер
351,6	449,3	546,4	491,3	350,2	491,4	592,2	627,8	Күндөлүк трансферттер
32,2	4,6	11,4	35,1	-0,8	3,7	-0,3	60,5	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товардык гранттар
—	—	—	—	—	—	—	—	Техникалык жардам
-1,3	-0,9	-0,8	-1,3	-0,8	-0,8	-0,4	-1,3	Эл аралык уюмдарга төлөмдөр
33,5	5,4	12,2	36,4	0,1	4,6	0,1	61,8	Акчалай гранттар
319,4	444,8	535,0	456,2	351,0	487,6	592,5	567,3	Башка секторлор
292,4	426,3	505,9	436,9	346,9	480,8	579,8	544,1	Иштеп жаткандардын акчалай которуулары
331,5	472,7	559,7	495,8	398,2	545,4	649,5	615,7	Түшүүлөр
-39,1	-46,4	-53,8	-58,9	-51,3	-64,6	-69,6	-71,6	Агылып чыгуу
27,0	18,5	29,1	19,3	4,0	6,8	12,6	23,1	Башка трансферттер
239,7	**31,5**	**30,3**	**486,0**	**254,9**	**189,0**	**273,0**	**232,8**	**Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби**
6,6	11,2	10,5	35,8	22,0	23,0	34,9	86,2	Капитал менен операциялар эсеби
6,6	11,2	10,5	35,8	22,0	23,0	34,9	86,2	Капиталдык трансферттер
23,0	29,9	25,4	43,3	23,3	23,7	37,4	38,8	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товарлар түрүндөгү гранттар
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	Техникалык жардам
18,0	24,9	20,4	38,3	18,3	18,7	32,4	33,8	Башка трансферттер
-16,4	-18,7	-14,9	-7,4	-1,3	-0,7	-2,5	47,4	Башка секторлор
-23,2	-27,2	-27,0	-15,7	-2,4	-4,0	-6,2	-5,1	Минрацияга байланыштуу трансферттер*
2,9	3,8	4,2	4,1	4,0	3,2	3,2	2,8	Түшүүлөр
-26,2	-31,0	-31,1	-19,8	-6,3	-7,2	-9,4	-7,9	Агылып чыгуу
—	—	—	—	—	—	—	49,2	Карыздарды жокко чыгаруу
6,8	8,5	12,1	8,3	1,1	3,3	3,7	3,2	Товарлар түрүндөгү гранттар

I.1-таблица: (уландысы)

	2008	2009	2010	2011	2012
Финансылык эсеп	297,8	159,7	369,3	723,3	783,6
Тике инвестициялар	377,1	189,6	437,6	693,6	372,1
Чет мамлекеттерге	0,1	0,3	—	0,1	—
Кыргыз Республикасына	377,0	189,4	437,6	693,5	372,2
Түшүүлөр	866,2	660,9	666,1	849,2	521,4
Агылып чыгуу	-489,2	-471,6	-228,5	-155,7	-149,2
Акционердик капиталга	25,3	69,7	-7,9	71,8	17,7
Түшүүлөр	59,5	114,0	22,4	86,6	32,2
Агылып чыгуу	-34,2	-44,4	-30,3	-14,8	-14,5
Реинвестицияланган кирешелер	152,9	108,0	238,7	475,3	75,8
Жана башка капитал	198,8	11,7	206,8	146,4	278,6
Түшүүлөр	653,8	438,9	405,0	287,3	413,3
Агылып чыгуу	-455,0	-427,2	-198,2	-140,9	-134,7
Портфелдик инвестициялар	-4,5	-13,9	27,1	-0,3	5,7
Активдер	-10,8	-14,6	45,2	-5,8	5,6
Акционердик капиталга	21,1	7,0	22,9	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	-31,8	-21,7	22,3	-5,8	5,6
Милдеттенмелер	6,2	0,7	-18,2	5,5	0,1
Акционердик капиталга	6,2	0,7	-18,2	5,5	—
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	—	—	0,1
Финансылык деривативдер	—	—	—	—	-0,4
Активдер	—	—	—	—	-0,4
Милдеттенмелер	—	—	—	—	—
Башка инвестициялар	46,5	251,7	17,0	142,9	606,6
Активдер	-352,0	-237,5	128,7	-232,1	144,1
Накталай акчалар жана депозиттер	-113,2	-207,7	192,0	-182,9	173,0
Банктар	-109,8	-158,2	202,8	-19,1	-8,2
Башка секторлор	-3,4	-49,5	-10,8	-163,9	181,3
Соода кредиттери	-224,0	-7,5	-65,1	-44,5	-22,9
Башка секторлор	-224,0	-7,5	-65,1	-44,5	-22,9
Узак мөөнөттүү	-150,1	-5,0	-43,6	-29,8	-15,3
Кыска мөөнөттүү	-73,9	-2,5	-21,5	-14,7	-7,6
Жана башка активдери	-14,8	-22,3	1,8	-4,6	-6,0
АКЖО (ОДКР)	-19,3	-2,3	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Милдеттенмелер	398,5	489,2	-111,8	375,0	462,5
Накталай акчалар жана депозиттер	46,8	54,7	-220,6	7,3	8,6
Банктар	46,8	54,7	-220,6	7,3	8,6
Соода кредиттери	121,6	-41,0	15,9	0,2	54,7
Башка секторлор	121,6	-41,0	15,9	0,2	54,7
Узак мөөнөттүү	66,9	-22,6	8,7	0,1	30,1
Кыска мөөнөттүү	54,7	-18,5	7,1	0,1	24,6
Кредиттер	221,2	319,5	55,2	366,1	396,2
Алынганы	573,3	991,4	483,9	621,2	717,8
АКЖО (ОДКР)	42,2	26,0	33,7	29,7	29,3
Узак мөөнөттүү	42,2	26,0	33,7	29,7	29,3
Мамлекеттик башкаруу сектору	50,1	370,6	150,0	213,9	348,1
Узак мөөнөттүү	50,1	370,6	150,0	213,9	348,1
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—

2011				2012				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
233,1	20,3	19,8	450,2	232,9	166,0	238,1	146,6	Финансылык эсеп
212,7	117,1	58,8	304,9	45,5	111,4	153,8	61,3	Тике инвестициялар
—	—	—	0,1	—	—	—	—	Чет мамлекеттерге
212,7	117,1	58,8	304,8	45,5	111,4	153,9	61,3	Кыргыз Республикасына
228,4	155,3	75,1	390,4	115,1	129,0	168,3	109,0	Түшүүлөр
-15,6	-38,2	-16,3	-85,6	-69,6	-17,5	-14,4	-47,7	Агылып чыгуу
7,2	1,7	14,8	48,1	13,3	5,4	0,2	-1,2	Акционердик капиталга
8,4	1,5	19,1	57,5	13,4	5,6	0,6	12,7	Түшүүлөр
-1,3	0,2	-4,3	-9,4	—	-0,2	-0,3	-13,9	Агылып чыгуу
173,7	90,4	-5,7	216,9	43,6	2,4	20,0	9,9	Реинвестицияланган кирешелер
31,9	24,9	49,8	39,8	-11,4	103,7	133,7	52,7	Жана башка капитал
46,3	63,4	61,7	116,0	58,2	121,0	147,7	86,5	Түшүүлөр
-14,4	-38,4	-11,9	-76,2	-69,6	-17,3	-14,1	-33,8	Агылып чыгуу
—	-5,8	5,5	-0,1	5,6	—	—	—	Портфелдик инвестициялар
—	-5,8	—	-0,1	5,6	—	—	—	Активдер
—	—	—	—	—	—	—	—	Акционердик капиталга
—	-5,8	—	-0,1	5,6	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
—	—	5,5	—	—	—	—	—	Милдеттенмелер
—	—	5,5	—	—	—	—	—	Акционердик капиталга
—	—	—	—	—	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
—	—	—	—	-0,3	0,3	—	-0,4	Финансылык деривативдер
—	—	—	—	-0,3	0,3	—	-0,4	Активдер
—	—	—	—	—	—	—	—	Милдеттенмелер
43,8	-6,5	-52,2	157,9	167,9	160,8	82,8	195,2	Башка инвестициялар
-83,7	-0,6	-128,5	-19,3	52,8	137,9	-76,7	30,1	Активдер
-119,6	52,4	-98,0	-17,7	62,9	149,8	-58,1	18,4	Накталай акчалар жана депозиттер
-11,4	-11,0	-11,4	14,7	-23,3	26,5	-48,5	37,1	Банктар
-108,2	63,5	-86,6	-32,5	86,2	123,3	-9,6	-18,6	Башка секторлор
37,3	-51,5	-29,4	-0,9	-9,4	-10,6	-17,7	14,9	Соода кредиттери
37,3	-51,5	-29,4	-0,9	-9,4	-10,6	-17,7	14,9	Башка секторлор
25,0	-34,5	-19,7	-0,6	-6,3	-7,1	-11,9	10,0	Узак мөөнөттүү
12,3	-17,0	-9,7	-0,3	-3,1	-3,5	-5,8	4,9	Кыска мөөнөттүү
-1,4	-1,5	-1,0	-0,7	-0,7	-1,2	-0,9	-3,1	Жана башка активдери
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
127,5	-6,0	76,2	177,2	115,1	22,9	159,5	165,0	Милдеттенмелер
5,5	3,5	-2,5	0,8	3,4	0,7	1,6	2,9	Накталай акчалар жана депозиттер
5,5	3,5	-2,5	0,8	3,4	0,7	1,6	2,9	Банктар
97,3	-94,8	8,7	-11,0	29,6	18,0	13,9	-6,7	Соода кредиттери
97,3	-94,8	8,7	-11,0	29,6	18,0	13,9	-6,7	Башка секторлор
53,5	-52,1	4,8	-6,1	16,3	9,9	7,6	-3,7	Узак мөөнөттүү
43,8	-42,7	3,9	-5,0	13,3	8,1	6,3	-3,0	Кыска мөөнөттүү
24,6	84,8	69,7	187,0	81,1	3,8	142,8	168,5	Кредиттер
85,5	130,9	156,8	247,9	155,4	90,3	207,3	264,9	Алынганы
—	15,1	—	14,6	—	14,7	—	14,6	АКЖО (ОДКР)
—	15,1	—	14,6	—	14,7	—	14,6	Узак мөөнөттүү
28,9	58,2	68,8	58,0	53,7	33,3	144,6	116,5	Мамлекеттик башкаруу сектору
28,9	58,2	68,8	58,0	53,7	33,3	144,6	116,5	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү

I.1-таблица: (уландысы)

	2008	2009	2010	2011	2012
Банктар	24,1	28,0	18,2	53,4	50,4
Узак мөөнөттүү	22,5	13,1	15,4	53,4	48,6
Кыска мөөнөттүү	1,6	14,9	2,8	—	1,8
Башка секторлор	456,9	566,8	281,9	324,1	290,0
Узак мөөнөттүү	456,9	566,8	281,9	324,1	290,0
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Амортизация (график)	-352,1	-672,0	-428,7	-255,1	-321,6
АКЖО (ОДКР)	-23,4	-22,5	-24,7	-24,2	-20,6
Узак мөөнөттүү	-23,4	-22,5	-24,7	-24,2	-20,6
Мамлекеттик башкаруу сектору	-37,2	-37,7	-39,3	-42,7	-92,6
Узак мөөнөттүү	-37,2	-37,7	-39,3	-42,7	-92,6
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Банктар	-12,6	-45,7	-61,0	-22,1	-46,7
Узак мөөнөттүү	-12,6	-26,5	-53,2	-22,1	-44,9
Кыска мөөнөттүү	—	-19,3	-7,8	—	-1,8
Башка секторлор	-278,9	-566,0	-303,7	-166,1	-161,7
Узак мөөнөттүү	-278,9	-566,0	-303,7	-166,1	-161,7
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	9,0	23,9	37,7	1,4	3,0
Мамлекеттик башкаруу сектору	3,2	2,1	-4,5	-27,6	-50,3
Башка секторлор	5,8	21,8	42,2	29,0	53,3
Башка милдеттенмелер*	—	132,2	—	—	—
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	132,2	—	—	—
Камдык активдер	-121,3	-267,7	-112,3	-112,8	-200,5
Монетардык алтын	—	—	—	-1,4	-24,0
Атайы карыз алышуу укугу	-43,4	-109,1	-9,1	-5,7	-8,8
Чет өлкө валютасы	-77,9	-158,6	-103,2	-105,7	-167,7
Таза каталар жана калтырып кетүүлөр	**415,5**	**-82,2**	**-45,8**	**-303,8**	**480,9**
Жалпы баланс	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Эскертүү:

* Өлкөлөрдүн төлөм тендемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (СДР) бөлүштүрүүсүн кошо алганда, Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 132,2 млн. АКШ долларына көбөйгөн

Узак мөөнөттүү инвестициялар - төлөө мөөнөтү контрактыга ылайык бир жылдан ашкан мөөнөттү түзгөн же деги эле макулдашылбаган финансылык активдерге салымдар

Кыска мөөнөттүү инвестициялар - алгач түзүлгөн контрактыга ылайык төлөө мөөнөтү бир жыл жана ага жетпеген мөөнөттү түзгөн же биринчи талап боюнча төлөнүп берилген финансылык активдерге салымдар.

2011				2012				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
10,0	9,2	6,1	28,2	10,1	14,1	15,6	10,6	Банктар
10,0	9,2	6,1	28,2	10,1	14,1	15,6	8,8	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	1,8	Кыска мөөнөттүү
46,6	48,4	81,9	147,2	91,5	28,3	47,1	123,1	Башка секторлор
46,6	48,4	81,9	147,2	91,5	28,3	47,1	123,1	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-60,9	-46,1	-87,1	-61,0	-74,3	-86,5	-64,4	-96,3	Амортизация (график)
-9,8	-2,1	-10,1	-2,2	-9,7	-0,6	-9,5	-0,8	АКЖО (ОДКР)
-9,8	-2,1	-10,1	-2,2	-9,7	-0,6	-9,5	-0,8	Узак мөөнөттүү
-6,4	-14,4	-7,3	-14,6	-7,3	-14,2	-7,5	-63,5	Мамлекеттик башкаруу сектору
-6,4	-14,4	-7,3	-14,6	-7,3	-14,2	-7,5	-63,5	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-5,9	-1,2	-9,9	-5,1	-5,5	-15,9	-19,9	-5,3	Банктар
-5,9	-1,2	-9,9	-5,1	-5,5	-15,9	-19,9	-3,5	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	-1,8	Кыска мөөнөттүү
-38,7	-28,4	-59,9	-39,1	-51,7	-55,8	-27,5	-26,7	Башка секторлор
-38,7	-28,4	-59,9	-39,1	-51,7	-55,8	-27,5	-26,7	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
—	0,5	0,4	0,5	1,1	0,4	1,2	0,3	Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар
-5,2	-7,6	-9,3	-5,5	-21,7	-1,4	-17,6	-9,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
5,2	8,1	9,7	6,0	22,7	1,8	18,8	10,0	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка милдеттенмелер*
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
-23,4	-84,5	7,7	-12,6	14,1	-106,5	1,4	-109,5	Камдык активдер
—	—	—	-1,4	-4,2	-5,2	-8,4	-6,3	Монетардык алтын
9,8	-13,1	10,0	-12,4	9,7	-14,1	9,5	-13,9	Атайы карыз алышуу укугу
-33,2	-71,4	-2,3	1,2	8,6	-87,2	0,3	-89,4	Чет өлкө валютасы
-151,7	**-76,0**	**43,0**	**-119,1**	**170,7**	**126,2**	**137,5**	**46,5**	**Таза каталар жана калтырып кетүүлөр**
0,0	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**Жалпы баланс**

I.2-таблица: ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспортту бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

Топтун аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**1 617,6**	**1 443,5**	**1 488,4**	**1 978,9**	**1 683,2**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	37,0	28,6	43,5	38,5	33,9
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	95,6	86,2	104,1	138,5	147,6
Малдын тоң майлары жана өсүмдүктөн алынган майлар	10,8	6,9	1,1	—	—
Тамак-аш азыктары, алкогол ичимдиктери, суусун-р, уксус,тамеки	37,1	36,4	45,2	46,3	42,9
Минералдык продукциялар*	451,9	236,3	125,9	216,5	250,9
Химия ж-а аны менен байланыштуу өнөр жай тармактарынын продукциялары	131,3	258,5	166,9	49,1	57,7
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	12,1	13,0	9,3	23,0	26,2
Тери сырьелору, булгаарылар, накта мех, ат жабдыктары	18,4	6,6	6,7	12,0	10,7
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, пробка (тыгындар)	0,8	0,4	0,1	0,3	0,8
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	7,1	7,6	6,2	9,5	9,4
Текстиль жана токулган буюмдар	132,9	103,1	161,8	189,0	204,6
Баш киймдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	4,1	3,1	2,4	3,8	3,4
Таштан, гипстен, цементен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	43,3	6,5	10,3	10,2	29,3
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	483,6	533,7	671,7	1 017,1	569,0
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	47,8	19,0	36,9	70,6	74,7
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	55,3	49,5	49,8	55,7	71,0
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардан бөлүктөрү	39,1	34,1	36,7	69,4	140,2
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары жана аппараттары	1,5	3,5	1,3	6,6	5,0
Өнөр жайынын атайы багыттары жана башка продукциялары	2,7	6,3	4,8	18,0	0,2
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	5,2	4,2	3,8	4,9	5,6
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	—	—	—	—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

* энергопродукцияларды кошо алганда

I.3-таблица: ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча экспортту бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**1 617,6**	**1 443,5**	**1 488,4**	**1 978,9**	**1 683,2**
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	158,4	133,1	160,7	194,5	204,1
Суусундуктар жана тамеки	19,8	21,7	30,2	25,7	17,6
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	75,8	43,1	53,2	87,7	127,4
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	395,5	226,4	117,5	184,3	176,7
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0,2	—	—	0,1	—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р	131,8	259,3	167,7	51,8	61,5
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	142,2	48,4	57,9	114,1	137,8
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	94,4	83,2	86,6	125,0	211,2
Ар кандай даяр буюмдар	135,9	98,5	146,2	189,3	184,6
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар	463,5	529,8	668,3	1 006,2	562,3

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

I.4-таблица: ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импортту бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

Топтун аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**4 072,4**	**3 040,2**	**3 223,1**	**4 261,2**	**5 373,9**
Тирүү мал, малдан алынган азыктар	59,7	66,1	96,7	95,4	103,0
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	174,0	142,7	121,6	166,3	184,7
Май жана малдын же өсүмдүк майлары	50,7	49,4	59,7	72,7	75,4
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкоголсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	251,3	245,9	267,3	376,3	422,9
Минералдык продукциялар*	1 242,1	839,0	876,0	1 002,2	1 205,0
Химия жана аны менен байланыштуу өнөр жай тармактарынын прод-ры	289,5	305,9	300,8	405,1	482,4
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	108,0	99,1	121,3	172,2	224,7
Тери сырьелору, булгаарылар, накта мех, ат жабдыктары	6,5	5,1	6,0	11,6	15,7
Жыгач, андан жасалган буюмдар, жыгачтын көмүрү, тыгындар	70,7	65,6	64,6	100,9	133,2
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	48,8	56,3	53,0	78,4	78,8
Текстиль жана токулган буюмдар	260,8	189,1	209,0	296,0	374,6
Баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	66,4	56,6	42,6	57,9	86,8
Таштан, гипстен, цементен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	56,7	57,9	56,4	83,6	93,4
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	9,0	2,8	2,8	6,4	22,4
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	233,4	185,4	183,1	284,9	415,7
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	456,7	330,0	408,5	485,8	636,8
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	627,0	276,5	280,0	482,0	713,3
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары жана аппаратттары	24,4	24,8	36,5	35,3	43,5
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	0,8	1,6	1,0	3,0	1,7
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	36,0	40,3	36,5	45,2	59,9
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	—	—	—	0,2

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

* энергопродукцияларды кошо алганда

I.5-таблица: ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импортту бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**4 072,4**	**3 040,2**	**3 223,1**	**4 261,2**	**5 373,9**
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	400,9	384,8	408,5	540,7	595,8
Суусундуктар жана тамеки	94,4	78,8	86,2	106,6	121,3
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	88,3	57,4	55,9	83,3	114,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	1 197,7	803,2	854,0	971,8	1 166,6
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	37,7	37,2	48,3	59,0	60,8
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р	328,3	335,7	343,1	474,1	572,7
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	513,5	461,7	457,9	662,7	870,4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	1 083,6	604,4	691,9	968,5	1 351,2
Ар кандай даяр буюмдар	319,6	275,2	276,6	393,4	505,2
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар	8,3	1,7	0,6	1,2	15,9

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

I.6-таблица: Экспортту функционалдык бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**1 617,6**	**1 443,5**	**1 488,4**	**1 978,9**	**1 683,2**
Керектөө товарлары	311,9	233,0	351,9	420,8	431,9
Чийки заттар	187,3	315,0	202,4	88,5	133,2
Аралык товарлары	687,0	630,2	778,9	1 217,5	789,3
Инвестициялык товарлар	36,1	38,9	37,8	67,8	152,3
Энергопродукциялар	395,3	226,4	117,4	184,3	176,6

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен маалыматтар

I.7-таблица: Экспортту географиялык бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**1 617,6**	**1 443,5**	**1 488,4**	**1 978,9**	**1 683,2**
КМШ өлкөлөрү	**773,7**	**523,3**	**516,7**	**756,4**	**881,8**
Россия	310,2	185,8	257,8	284,4	219,1
Казакстан	184,1	140,7	181,7	289,7	404,9
Өзбекстан	232,1	167,6	40,2	124,4	190,1
Таджикистан	27,0	15,8	15,4	36,3	39,7
Украина	5,7	2,8	5,7	4,1	5,2
Беларусь	5,3	3,5	6,4	7,7	11,3
КМШга кирген башка өлкөлөр	9,4	7,1	9,6	9,7	11,4
Алыскы чет өлкөлөр	**843,9**	**920,2**	**971,7**	**1 222,6**	**801,5**
Европа					
Швейцария	440,5	444,8	387,9	873,6	547,9
Франция	108,2	184,9	38,2	1,4	4,0
Азия					
БАЭ	50,7	101,7	302,2	150,0	16,1
Кытай	44,4	19,4	28,3	42,0	61,4
Афганистан	45,9	18,8	9,0	23,5	25,8
Түркия	44,9	36,7	37,2	54,5	50,2
Америка					
Канада	0,9	16,9	16,7	1,1	1,7
АКШ	4,3	38,1	90,3	0,6	3,0
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	104,1	58,9	62,0	75,8	91,5

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен маалыматтар

I.8-таблица: Импортту функционалдык бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**4 072,4**	**3 040,2**	**3 223,1**	**4 261,2**	**5 373,9**
Керектөө товарлары	1 369,1	975,4	1 111,9	1 615,4	1 886,5
Чийки заттар	194,4	190,6	117,9	132,0	173,1
Аралык товарлары	784,4	680,1	683,7	951,7	1 288,6
Инвестициялык товарлар	526,8	390,8	455,4	590,0	858,5
Энергопродукциялар	1 197,8	803,2	854,1	972,3	1 167,2

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен маалыматтар

I.9-таблица: Импортту географиялык бөлүштүрүү

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**4 072,4**	**3 040,2**	**3 223,1**	**4 261,2**	**5 373,9**
КМШ өлкөлөрү	**2 186,9**	**1 717,4**	**1 711,6**	**2 178,2**	**2 681,8**
Россия	1 492,2	1 090,4	1 083,9	1 429,6	1 784,6
Казакстан	376,6	339,9	385,6	411,4	519,1
Өзбекстан	160,1	111,7	93,8	84,3	63,2
Украина	94,1	89,3	81,5	124,9	140,0
Беларусь	42,5	74,0	53,4	109,5	161,3
КМШга кирген башка өлкөлөр	21,4	12,0	13,3	18,4	13,7
Алыскы четөлкөлөр	**1 885,6**	**1 322,8**	**1 511,5**	**2 083,1**	**2 692,1**
Европа					
Германия	335,9	100,7	88,6	144,6	198,7
Нидерланд	41,8	49,5	25,7	40,9	59,7
Азия					
Япония	130,4	66,0	86,7	164,5	215,8
Корея Республикасы	83,2	51,2	49,5	63,2	92,0
Кытай	728,2	623,6	666,3	923,5	1 210,3
Түркия	91,1	72,8	84,7	117,1	178,5
Америка					
АКШ	119,8	101,6	191,3	210,3	253,1
Канада	30,8	19,3	19,0	22,4	27,9
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	324,3	237,9	299,7	396,6	456,1

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

2008-жылдан тартып "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен маалыматтар

I.10-таблица: Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту

Товарлардын аталыштары	*өлч. бирдиги*	2009		2010	
		физи-калык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**1 443,5**		**1 488,4**
Тирүү малдар	*миң даана*	37,3	4,6	24,9	3,5
Эт жана эт азыктары	*миң т*	0,5	1,3	1,1	6,2
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	23,4	16,3	31,7	23,6
Жаңы үзүлгөн, же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	124,3	44,9	276,3	66,5
Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучуларды кошпогондо), жаңы үзүлгөндөр же кургатылгандар	*миң т*	100,8	30,1	93,8	33,0
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	*млн. л*	11,2	4,7	12,8	5,5
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	*миң т*	4,9	14,2	6,8	21,1
Пахта	*миң т*	22,1	21,6	19,8	27,8
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	*миң т*	56,6	3,1	103,8	6,3
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	4,7	1,7	8,6	3,9
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	4,6	2,5	0,4	0,9
Автоунаа бензини	*миң т*	8,7	3,5	1,8	0,9
Авиакеросин	*миң т*	299,2	156,7	52,4	48,3
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	47,2	20,6	23,4	10,9
Электр тогу	*млрд.кв.с*	1,0	39,3	1,6	48,4
Башка органикалык эмес химиялык заттар	*миң т*	3,1	250,4	1,9	157,2
Жер семирткичтер	*миң т*	0,2	0,1	—	0,1
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	10,2	6,9	8,5	0,8
Картон каробкалары, кагаз каробкалар, ящиктер, баштыктар	*миң т*	3,2	5,0	2,9	4,5
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн.кв.м*	6,5	2,3	5,1	1,4
Портландцемент	*миң т*	9,0	0,7	2,9	0,3
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн.кв.м*	5,5	1,6	—	0,1
Чоюн жана болот	*миң т*	3,0	1,1	17,0	5,5
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	*миң т*	0,9	4,7	0,8	6,8
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	4,2	1,8	0,6	1,6
Ысытуу лампалары	*млн. даана*	147,3	18,4	159,7	19,7
Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	*даана*	44,0	0,6	69,0	1,6
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	105,0	11,8	68,0	5,4
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*даана*	474,0	2,9	1 525,0	10,1
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар		—	13,1	—	14,5
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар		—	3,1	—	2,1
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар		—	73,1	—	125,6
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар			4,4		6,6
Монетардык эмес алтын		16,3	529,5	17,1	668,3

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

2011		2012			
физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*өлч. бирдиги*	*Товарлардын аталыштары*
	1 978,9		**1 683,2**		**Бардыгы болуп**
41,4	7,7	27,6	8,2	*миң даана*	Тирүү малдар
0,3	2,6	0,6	6,1	*миң т*	Эт жана эт азыктары
24,6	23,4	25,1	21,0	*миң т*	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
299,5	95,1	227,6	88,2	*миң т*	Жаңы үзүлгөн, же тоңдурулган жашылчалар
83,9	39,2	89,9	55,5	*миң т*	Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучуларды кошпогондо), жаңы үзүлгөндөр же кургатылгандар
17,2	8,6	6,1	3,2	*млн. л*	Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар
4,4	13,1	3,6	12,0	*миң т*	Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары
21,2	31,0	26,9	33,9	*миң т*	Пахта
145,4	12,4	90,0	7,8	*миң т*	Металл сыныктары, кара металл калдыктары
9,6	8,6	11,7	12,1	*миң т*	Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары
41,1	17,8	85,7	56,0	*миң т*	Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары
10,4	10,1	21,3	19,1	*миң т*	Автоунаа бензини
66,5	70,3	72,5	86,0	*миң т*	Авиакеросин
16,6	13,8	10,3	9,2	*миң т*	Газойль (дизель отуну)
2,8	80,4	2,0	56,4	*млрд.кв.с*	Электр тогу
3,6	27,6	1,7	36,4	*миң т*	Башка органикалык эмес химиялык заттар
4,0	4,2	5,5	5,2	*миң т*	Жер семирткичтер
7,9	10,2	9,0	11,6	*миң даана*	Резина дөңгөлөктөрү
4,4	6,5	5,0	7,7	*миң т*	Картон каробкалары, кагаз каробкалар, ящиктер, баштыктар
17,4	8,1	17,7	5,0	*млн.кв.м*	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
95,1	8,3	126,2	12,2	*миң т*	Портландцемент
—	—	4,1	15,9	*млн.кв.м*	Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек
26,4	17,9	28,9	26,3	*миң т*	Чоюн жана болот
0,7	9,2	1,1	10,7	*миң т*	Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар
1,2	11,5	0,5	7,6	*миң т*	Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер
157,4	21,5	156,5	21,9	*млн. даана*	Ысытуу лампалары
609,0	5,6	577,0	5,1	*даана*	Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры
78,0	22,3	207,0	80,3	*даана*	Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар
1 484,0	10,6	412,0	5,5	*даана*	Башка категорияда камтылбаган автоунаалар
—	23,2	—	27,6		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
—	2,9	—	15,1		Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар
—	143,4	—	156,8		Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар
	8,3		9,1		Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар
20,2	1 006,2	10,4	562,3		Монетардык эмес алтын

I.11-таблица: Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту

Товарлардын аталыштары	*өлч. бирдиги*	2010		2011	
		физи-калык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**3 040,2**		**3 223,1**
Эт жана эт азыктары	*миң т*	63,4	44,6	99,2	77,3
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	*миң т*	341,1	62,7	349,2	62,3
Буудай же угут уну	*миң т*	69,4	22,2	25,8	7,9
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	*миң т*	13,2	17,9	19,2	23,9
Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучуларды кошпогондо), жаңы үзүлгөндөр же кургатылгандар	*миң т*	41,4	18,2	47,4	23,5
Кант, патока жана бал	*миң т*	82,0	46,4	62,4	47,1
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	22,3	55,4	21,3	60,5
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	8,1	16,9	8,1	17,1
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	*млн. л*	33,1	18,8	37,2	21,7
Сигареттер	*млрд.даана*	2,5	26,1	2,3	25,5
Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары	*миң куб.м*	198,7	29,2	170,5	26,9
Көмүр, кокс жана брикеттер	*миң т*	759,0	24,5	1 160,0	38,8
Автоунаа бензини	*миң т*	523,3	249,2	423,8	295,2
Авиакеросин	*миң т*	630,3	303,5	320,9	229,0
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	220,0	91,9	247,9	148,7
Мазут	*миң т*	128,3	24,4	128,5	37,0
Мунай майлоочу майлары	*миң т*	14,5	19,3	12,7	17,8
Мунай битуму, жана башка мунай майлардын калдыктары	*миң т*	35,0	11,6	34,2	15,9
Газ абалындагы жаратылыш газы	*млн.куб.м*	308,5	69,3	271,9	57,4
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	*миң т*	31,7	32,9	37,7	45,0
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	*миң т*	20,2	14,8	16,8	14,2
Башка органикалык эмес химиялык заттар	*миң т*	5,7	64,4	2,0	20,9
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	42,4	20,3	32,2	18,4
Дары-дармектер (ветеринардык дары-дармектерди кошо алганда)	*миң т*	4,7	78,0	4,9	97,8
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар	*миң т*	34,0	54,1	49,9	64,3
Жер семирткичтер	*миң т*	86,7	17,4	148,7	29,4
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	17,3	19,2	19,3	26,2
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	9,7	15,8	10,3	19,7
Резина дөңгөлөктөрү	*млн. даана*	1,2	35,5	1,1	42,6
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	*миң куб.м*	71,4	18,7	71,0	20,3
Кагаз жана картон	*миң т*	23,2	24,2	22,6	25,4
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн.кв.м*	179,9	50,4	175,7	49,0
Чоюн жана болот	*миң т*	164,9	101,0	122,1	93,5
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	*миң т*	14,4	17,1	6,8	11,1
Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	*миң т*	5,0	3,6	2,3	4,8
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	5,6	7,9	12,2	14,9
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	*даана*	276,0	16,1	154,0	24,2
Жарандык курулуш үчүн машин-дын жана жабдуулардын башка кат-да камтылбаган тетиктери		—	20,3	—	18,9
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн. даана*	0,3	30,5	1,5	51,5
Трансформаторлор, электрдик	*миң даана*	4,2	3,4	5,6	12,8
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель		2,9	10,6	2,1	9,9
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*миң даана*	1,9	47,7	1,7	78,3
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*миң даана*	31,5	140,0	29,3	134,3
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			36,7		32,5
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			14,7		5,1
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			107,6		118,6
Бут кийим			54,0		39,9

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында, "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

2011		2012			
физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*өлч. бирдиги*	*Товарлардын аталыштары*
	4 261,2		**5 373,9**		**Бардыгы болуп**
84,3	72,5	79,5	78,9	*миң т*	Эт жана эт азыктары
289,9	67,0	440,1	88,1	*миң т*	Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут
136,6	45,7	112,9	30,7	*миң т*	Буудай же угут уну
20,1	33,3	24,8	40,3	*миң т*	Дан азыктары, ундан жасалган азыктар
33,8	21,2	29,2	22,7	*миң т*	Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучуларды кошпогондо), жаңы үзүлгөндөр же кургатылгандар
87,4	78,7	85,6	65,7	*миң т*	Кант, патока жана бал
25,5	82,3	26,7	102,8	*миң т*	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар
9,7	33,8	9,2	45,5	*миң т*	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
44,3	26,3	49,9	30,8	*млн. л*	Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар
3,7	38,7	4,2	51,8	*млрд.даана*	Сигареттер
243,0	43,9	288,4	61,8	*миң куб.м*	Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары
1 036,4	32,9	1 089,6	38,6	*миң т*	Көмүр, кокс жана брикеттер
558,7	393,6	699,1	508,4	*миң т*	Автоунаа бензини
117,6	111,4	99,8	104,4	*миң т*	Авиакеросин
354,1	268,5	444,3	350,2	*миң т*	Газойль (дизель отуну)
76,4	29,1	32,9	14,0	*миң т*	Мазут
13,9	23,9	15,0	26,4	*миң т*	Мунай майлоочу майлары
63,4	30,3	45,3	22,0	*миң т*	Мунай битуму, жана башка мунай майлардын калдыктары
305,1	69,1	334,8	78,2	*млн.куб.м*	Газ абалындагы жаратылыш газы
34,4	53,7	39,4	55,3	*миң т*	Өсүмдүк майлары жана тоң майлар
17,5	17,1	33,3	24,9	*миң т*	Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу
2,0	21,0	2,9	29,8	*миң т*	Башка органикалык эмес химиялык заттар
41,8	23,4	53,1	28,4	*миң т*	Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат
5,6	148,7	6,6	172,6	*миң т*	Дары-дармектер (ветеринардык дары-дармектерди кошо алганда)
35,0	76,9	38,6	88,1	*миң т*	Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар
125,2	42,5	145,0	57,8	*миң т*	Жер семирткичтер
24,4	41,3	30,7	50,8	*миң т*	Баштапкы формадагы пластмассалар
12,5	30,9	17,9	44,3	*миң т*	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
1,6	55,5	1,4	74,8	*млн. даана*	Резина дөңгөлөктөрү
85,8	29,6	142,4	40,1	*миң куб.м*	Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач
29,3	36,3	32,0	40,2	*миң т*	Кагаз жана картон
251,7	63,3	231,7	73,9	*млн.кв.м*	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
166,5	146,8	255,9	227,8	*миң т*	Чоюн жана болот
10,0	18,3	21,4	41,2	*миң т*	Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар
3,9	6,4	8,5	28,1	*миң т*	Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор
15,1	26,9	13,3	27,6	*миң т*	Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер
227,0	21,1	448,0	43,8	*даана*	Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр
—	34,0	—	36,3		Жарандык курулуш үчүн машин-дын жана жабдуулардын башка кат-да камтылбаган тетиктери
2,1	100,4	1,6	66,5	*млн. даана*	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
2,7	6,0	4,1	29,4	*миң даана*	Трансформаторлор, электрдик
2,8	13,1	5,3	28,6		Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель
3,4	92,4	5,2	188,9	*миң даана*	Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар
59,1	267,3	79,6	380,3	*миң даана*	Башка категорияда камтылбаган автоунаалар
	33,8		51,6		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	35,5		29,6		Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар
	184,3		237,4		Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар
	53,3		81,6		Бут кийим

1.12-таблица: Баа индекси жана экспорттун физикалык көлөмү

Товарлардын аталышы	*2012*	*2012*	*2011*	*Индекстер*		
	млн. АКШ долл.	*млн. АКШ долл.*	*млн. АКШ долл.*	*баа*	*физ. көлөмү*	*наркы*
	*n1212*p1212*	*n1212*p1211*	*n1211*p1211*			
	A	**B**	**C**	**A / B**	**B / C**	**A / C**
Монетардык эмес алтын	562,3	517,5	1006,2	*1,087*	*0,514*	*0,559*
Жашылча-жемиштер	145,2	112,4	135,9	*1,292*	*0,827*	*1,068*
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	115,5	97,5	101,7	*1,185*	*0,958*	*1,135*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	80,3	59,1	22,3	*1,359*	*2,654*	*3,607*
Электр тогу	56,4	56,2	80,4	*1,004*	*0,699*	*0,702*
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары;	56,0	37,2	17,8	*1,506*	*2,085*	*3,141*
Органикалык эмес химиялык заттар	44,1	16,9	36,4	*2,602*	*0,466*	*1,213*
Пахта	33,9	39,4	31,0	*0,861*	*1,269*	*1,092*
Чоюн жана болот	26,3	19,6	17,9	*1,342*	*1,095*	*1,470*
Көйнөктөр	24,9	31,4	19,1	*0,793*	*1,644*	*1,304*
Блузкалар, кофталар жана кофта-блузкалар	22,7	29,3	21,4	*0,776*	*1,368*	*1,062*
Ысытуу лампалары	21,9	21,3	21,5	*1,028*	*0,994*	*1,022*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	21,0	23,9	23,4	*0,878*	*1,023*	*0,898*
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	19,1	22,6	16,5	*0,849*	*1,370*	*1,163*
Трикотаж же токулган чулки-байпак буюмдары	17,9	24,7	9,9	*0,724*	*2,507*	*1,816*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	15,9	21,1	0,0	*0,756*	*1 491,8*	*1 128,5*
Пальтолор, кыска пальтолор, жамынмалар, аялдар ү-н плащтар	12,5	19,3	11,9	*0,646*	*1,626*	*1,051*
Портландцемент, цемент	12,2	11,0	8,3	*1,109*	*1,327*	*1,472*
Баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	12,1	10,5	8,6	*1,154*	*1,2*	*1,4*
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	12,0	11,0	13,1	*1,092*	*0,834*	*0,911*
Аялдар жана кыздар үчүн трикотаждан тигилген же токулган кийим-кечелер	11,6	11,8	20,0	*0,983*	*0,589*	*0,579*
Резина дөңгөлөктөрү	11,6	11,6	10,2	*0,992*	*1,139*	*1,129*
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	10,7	15,0	9,2	*0,718*	*1,635*	*1,173*
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	9,3	11,7	10,5	*0,796*	*1,121*	*0,893*
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	9,2	8,8	9,2	*1,052*	*0,956*	*1,006*
Самолеттор жана башка учуучу аппараттар	8,2	9,6	2,1	*0,853*	*4,5*	*3,8*
Тирүү малдар	8,2	5,1	7,7	*1,590*	*0,666*	*1,060*
Юбкалар жана юбка-шымдар	8,0	10,3	9,2	*0,779*	*1,118*	*0,871*
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	7,8	7,7	12,4	*1,013*	*0,619*	*0,627*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	7,6	4,8	11,5	*1,575*	*0,418*	*0,658*
Башка категорияда камтылбаган тамак аш азыктары жана препараттар	6,2	0,8	4,6	*8,248*	*0,163*	*1,341*
Вертолеттор	6,1	0,7	0,4	*9,301*	*1,500*	*13,952*
Эт жана эт азыктары	6,1	4,2	2,6	*1,440*	*1,644*	*2,367*
Жер семирткичтер	5,2	5,7	4,2	*0,903*	*1,353*	*1,222*
Курулушка иштетилген таш жана андан жасалган буюмдар	5,1	4,1	2,9	*1,251*	*1,4*	*1,7*
Жеңил авто-дер жана жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	5,1	5,3	5,6	*0,960*	*0,947*	*0,910*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	5,0	8,2	8,1	*0,606*	*1,014*	*0,614*
Ири мүйүздүү мал терилери	4,7	3,7	3,6	*1,255*	*1,030*	*1,293*
Көмүр, кокс жана брикеттер	4,7	4,8	2,1	*0,974*	*2,270*	*2,210*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	4,5	4,2	4,6	*1,065*	*0,916*	*0,976*
Эр адамдар ж-а балдар ү-н трик-дан тигилген же токулган кийим-кечелер	4,4	4,7	2,0	*0,942*	*2,378*	*2,241*
Бульдозерлер, грейдерлер жана өзү жүрүүчү тегиздегичтер	4,1	0,9	0,3	*4,442*	*2,750*	*12,215*
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	3,9	4,4	3,9	*0,876*	*1,144*	*1,003*
Газ генераторлору, жылуулук алмаштыргычтар	3,9	1,0	0,0	*3,867*	*40,551*	*156,824*
Башка минералдык чийки заттар	3,6	1,1	1,7	*3,248*	*0,678*	*2,202*
Башка катег. камтылб. баалуулукка жатп. металлдардан жас. буюмдар	3,6	1,6	2,6	*2,219*	*0,631*	*1,400*
Сүттөн алынган май, башка тоң майлар	3,5	3,8	3,0	*0,925*	*1,282*	*1,186*
Пальтолор, плащтар жана эркектер ү-н ушундай эле буюмдар	3,5	5,8	4,8	*0,602*	*1,212*	*0,729*
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган машиналар	3,4	0,6	0,7	*5,313*	*0,896*	*4,760*
Сыр жана быштак	3,3	2,8	4,8	*1,190*	*0,575*	*0,684*
Алтындан, күмүштөн жана платина металлдарынан зер буюмдары	3,3	0,0	3,2	*0,000*	*0,000*	*1,011*
Курткалар жана блейзерлер	3,3	4,3	2,5	*0,761*	*1,726*	*1,313*
Кофталар, пуловерлер ж-а у. э. трикотаж же токулган кийим-кечелер	3,3	3,8	1,2	*0,851*	*3,327*	*2,830*
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	3,2	3,1	8,6	*1,044*	*0,358*	*0,373*
Башка категорияга камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	3,2	2,5	2,9	*1,277*	*0,859*	*1,096*
Баштапкы формадагы пластмассалар	3,1	2,5	2,0	*1,241*	*1,223*	*1,518*
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	3,0	4,9	2,7	*0,613*	*1,818*	*1,114*
Күмүш	2,9	3,3	6,8	*0,878*	*0,479*	*0,421*
Башка катег. камтылбаган, ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	2,8	3,6	2,0	*0,801*	*1,779*	*1,425*
Таш, кум жана шагыл	2,7	1,3	4,9	*2,106*	*0,262*	*0,553*
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн. АКШ долл.)	***1 525,2***	***1 376,0***	***1 804,6***	***1,1***	***0,8***	***0,8***
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)	***0,9***		***0,9***			
Бардыгы болуп экспорт	***1 683,2***		***1 978,9***			

Эскертүү:
УСКнын ФОБ баасынын маалыматтарынын негизинде, 2012-жыл үчүн экспорттун алгачкы 60 ири статьясы келтирилген
n - товардын экспортунун физикалык көлөмү
p - товарлардын эсептелинген экспортук баасы

1.13-таблица: Баа индекси жана импорттун физикалык көлөмү[1]

Товарлардын аталышы	*2012* *млн. АКШ долл.* *n1212*p1212*	*2012* *млн. АКШ долл.* *n1212*p1211*	*2011* *млн. АКШ долл.* *n1211*p1211*	*Индекстер* *баа*	*физ. көлөмү*	*наркы*
	A	**B**	**C**	**A / B**	**B / C**	**A / C**
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	1043,0	984,2	864,2	*1,060*	*1,139*	*1,207*
Чоюн жана болот	227,8	225,7	146,8	*1,009*	*1,537*	*1,551*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	188,9	140,8	92,4	*1,341*	*1,524*	*2,043*
Дары-дармектер	172,6	173,9	148,7	*0,992*	*1,169*	*1,160*
Кофе, чай, какао ж-а алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	102,8	86,1	82,3	*1,194*	*1,046*	*1,249*
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	88,1	101,6	67,0	*0,867*	*1,518*	*1,316*
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар	88,1	84,8	76,9	*1,038*	*1,102*	*1,144*
Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар	85,7	94,7	96,4	*0,905*	*0,983*	*0,889*
Эт жана эт азыктары	78,9	68,4	72,5	*1,154*	*0,943*	*1,088*
Газ абалындагы жаратылыш газы	78,2	75,8	69,1	*1,032*	*1,097*	*1,132*
Резина дөңгөлөктөрү	74,8	47,4	55,5	*1,580*	*0,853*	*1,348*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	73,9	58,2	63,3	*1,269*	*0,921*	*1,168*
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	68,7	70,5	63,0	*0,975*	*1,119*	*1,091*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	66,5	77,8	100,4	*0,854*	*0,775*	*0,662*
Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары	61,8	52,1	43,9	*1,186*	*1,187*	*1,408*
Органикалык эмес химиялык заттар	61,3	35,7	45,3	*1,719*	*0,787*	*1,354*
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар, чийки заттар	60,1	66,6	58,1	*0,903*	*1,145*	*1,035*
Таманы же сырты резинадан же синт-лык матер-дан жас-ган бут кийим	59,9	51,9	35,0	*1,156*	*1,482*	*1,713*
Жер семирткичтер	57,8	49,2	42,5	*1,176*	*1,158*	*1,362*
Башка катег. камтылбаган тамак аш азыктары ж-а препараттар	57,0	36,2	43,7	*1,575*	*0,828*	*1,304*
Баштапкы формадагы пластмассалар	50,8	52,0	41,3	*0,977*	*1,258*	*1,229*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	44,3	44,3	30,9	*0,999*	*1,433*	*1,431*
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	43,8	41,7	21,1	*1,049*	*1,974*	*2,070*
Чоюндан, болоттон же алюминийден жас., башка катег. камтылб. констр-р	41,2	39,2	18,3	*1,052*	*2,145*	*2,256*
Башка катег. камтылб. баалуулукка жатп. металлдардан жас. буюмдар	41,0	28,9	42,6	*1,421*	*0,677*	*0,962*
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	40,3	41,0	33,3	*0,984*	*1,232*	*1,212*
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	40,1	49,2	29,6	*0,816*	*1,659*	*1,354*
Жашылча-жемиштер	39,6	33,0	38,5	*1,199*	*0,857*	*1,027*
Көмүр, кокс жана брикеттер	38,6	34,6	32,9	*1,116*	*1,051*	*1,174*
Алкоголдук ичкиликтер	34,5	32,7	34,3	*1,055*	*0,953*	*1,006*
Электр бөлүштүргүч жабдуулар	32,5	28,5	14,2	*1,143*	*2,007*	*2,293*
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	30,8	29,6	26,3	*1,040*	*1,126*	*1,171*
Буудай же угут уну	30,7	37,8	45,7	*0,813*	*0,827*	*0,672*
Трансформаторлор, электрдик	29,4	9,1	6,0	*3,213*	*1,524*	*4,897*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	28,4	29,8	23,4	*0,954*	*1,271*	*1,212*
Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	28,1	13,9	6,4	*2,022*	*2,171*	*4,390*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	27,6	23,7	26,9	*1,163*	*0,881*	*1,025*
Кофталар, пуловерлер ж-а у.э. трикотаж же токулган кийим-кечелер	26,1	19,1	17,3	*1,368*	*1,107*	*1,513*
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	23,7	20,8	17,1	*1,137*	*1,215*	*1,381*
Самолеттор жана башка учуучу аппараттар	22,8	46,4	12,7	*0,492*	*3,667*	*1,803*
Трикотаж же токулган чулки-байпак буюмдары	22,8	17,6	13,3	*1,292*	*1,322*	*1,708*
Сырдалган керамика плиткалары	21,1	20,0	14,2	*1,056*	*1,414*	*1,493*
Жеңил автоунаалар жана жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	20,5	23,9	22,1	*0,858*	*1,078*	*0,924*
Башка категорияда камтылбаган электр жылытуу аспаптары	18,1	15,7	13,4	*1,152*	*1,172*	*1,349*
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	17,9	14,7	9,8	*1,218*	*1,491*	*1,817*
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	17,6	26,4	21,8	*0,667*	*1,208*	*0,807*
Турмуш-тиричилик муздаткычтары жана тоңдургучтары	17,6	16,9	16,9	*1,041*	*1,000*	*1,041*
Аялдар жана кыздар үчүн трикотаждан тигилген же токулган кийим-кечелер	17,6	14,3	10,3	*1,225*	*1,390*	*1,703*
Жыгач-булалуу плита	16,8	16,5	13,8	*1,020*	*1,198*	*1,222*
Жерди которуштуруу, тегиздөө үчүн өзү жүрүүчү машиналар	16,4	253,8	8,6	*0,065*	*29,637*	*1,917*
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган машиналар	16,1	30,1	17,6	*0,534*	*1,708*	*0,912*
Эр адамдар ж-а балдар ү-н трик-дан тигилген же токулган кийим-кечелер	15,8	9,2	7,2	*1,719*	*1,270*	*2,183*
Полго төшөлмөлөр	15,1	13,7	12,4	*1,105*	*1,102*	*1,217*
Монетардык эмес алтын	15,0	5,1	0,5	*2,941*	*11,094*	*32,631*
Медициналык жана фармацевтикалык продукциялар	14,8	15,4	15,8	*0,962*	*0,977*	*0,940*
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн. АКШ долл.)	***3 753,5***	***3 730,3***	***2 983,8***	***1,2***	***0,9***	***1,1***
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы импорттон %)	***0,7***		***0,7***			
Бардыгы болуп импорт	***5 373,9***		***4 261,2***			

Эскертүү:

УСКнын СИФ баасынын маалыматтарынын негизинде, 2012-жыл үчүн импорттун алгачкы 55 ири статьясы келтирилген

n - товардын импортунун физикалык көлөмү

p - товарлардын эсептелинген импортук баасы

I.14 – I.22-таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

1.14-таблица: Россияга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**310,2**		**185,8**		**257,8**		**284,4**		**219,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			188,4		130,2		179,3		176,7		102,0
Чийки заттар			14,2		10,1		19,8		14,3		9,0
Аралык товарлары			59,3		28,4		30,5		55,7		62,1
Инвестициялык товарлар			8,7		3,5		9,3		5,5		4,2
Энергопродукциялары			39,5		13,6		18,7		32,1		41,8
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			58,7		45,8		40,1		25,2		15,7
Жаңы үзүлгөн жашылчалар	*миң т*	*71,8*	*16,3*	*67,4*	*15,1*	*82,8*	*17,2*	*49,6*	*13,5*	*10,6*	*7,1*
Мөмө-жемиштер, жаңгактар	*миң т*	*120,5*	*35,8*	*94,4*	*23,4*	*60,4*	*19,0*	*12,3*	*6,3*	*3,0*	*3,1*
Суусундуктар жана тамеки			5,5		6,9		11,6		10,7		8,0
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	*миң т*	*2,4*	*5,1*	*2,4*	*6,6*	*4,0*	*11,4*	*3,5*	*10,3*	*2,2*	*7,0*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			23,7		19,9		21,0		31,2		32,8
Пахта	*миң т*	*19,9*	*19,1*	*17,1*	*16,5*	*14,4*	*19,9*	*18,8*	*27,4*	*22,3*	*27,2*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			39,5		13,6		18,7		32,1		41,8
Авиакеросин	*миң т*	*23,5*	*27,1*	*18,4*	*13,6*	*19,0*	*18,7*	*28,7*	*32,1*	*33,7*	*41,8*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			0,1		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			5,7		1,3		9,0		4,2		2,9
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			34,4		5,5		7,1		11,7		18,4
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн.кв.м*	*5,8*	*25,6*	*0,03*	*0,1*		—		—	*2,5*	*9,2*
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	*миң т*	*0,1*	*0,4*	*0,1*	*0,5*	*0,1*	*0,5*	*0,5*	*6,2*	*0,4*	*4,2*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			24,1		13,9		22,8		22,8		17,7
Ысытуу лампалары	*млн. даана*	*35,7*	*3,9*	*49,1*	*5,2*	*59,9*	*5,9*	*54,9*	*6,4*	*44,6*	*5,2*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*2,8*		*1,2*		*2,4*		*5,2*		*5,6*
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*даана*	*979,0*	*5,4*	*197,0*	*1,2*	*856,0*	*5,2*	*520,0*	*3,4*	*140,0*	*1,0*
Ар кандай даяр буюмдар			118,6		78,9		127,4		146,5		81,7
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*97,5*		*71,4*		124,0		*135,6*		*75,3*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.15-таблица: Казакстанга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**184,1**		**140,7**		**181,7**		**289,7**		**404,9**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			72,1		59,4		90,2		142,5		235,1
Чийки заттар			2,0		19,4		16,9		37,7		64,8
Аралык товарлары			71,1		10,9		19,7		26,1		40,7
Инвестициялык товарлар			10,5		10,6		5,6		13,8		14,8
Энергопродукциялары			28,3		40,4		49,2		69,5		49,5
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			49,1		36,8		65,6		97,1		116,9
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*28,4*	*21,3*	*22,8*	*15,8*	*20,9*	*22,4*	*24,3*	*22,6*	*25,1*	*20,9*
Сыр жана быштак	*миң т*	*2,3*	*7,8*	*1,9*	*6,3*	*2,3*	*6,0*	*1,6*	*4,8*	*0,9*	*3,3*
Жаңы үзүлгөн жашылчалар	*миң т*	*1,7*	*0,3*	*2,2*	*0,4*	*134,0*	*16,5*	*169,6*	*33,7*	*153,5*	*36,1*
Мөмө-жемиштер, жаңгактар	*миң т*	*0,5*	*0,2*	*0,8*	*0,2*	*28,9*	*8,6*	*66,2*	*25,4*	*81,6*	*44,5*
Суусундуктар жана тамеки			1,6		3,5		8,0		3,2		2,0
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,5		0,7		0,5		8,2		25,9
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	—	—	—	—	—	—	*32,5*	*7,7*	*73,2*	*25,2*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар			28,3		40,4		49,3		69,5		49,5
Электр тогу	*млрд.кв.с*	*0,6*	*24,9*	*1,0*	*39,1*	*1,6*	*48,3*	*2,5*	*68,9*	*1,7*	*48,6*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			2,3		19,6		13,1		34,0		42,0
Органикалык эмес химиялык заттар			*0,8*		*17,9*		*10,2*		*27,6*		*37,4*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			72,2		14,5		22,6		28,6		43,3
Картон каробкалары, кагаз каробкалар, я щ иктер, баштыктар	*миң т*	*3,2*	*4,9*	*3,0*	*4,8*	*2,7*	*4,2*	*4,2*	*6,2*	*4,7*	*7,4*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*миң т*	*1,0*	*4,1*	*0,3*	*0,7*	—	—	—	—	*1,6*	*6,4*
Башка категорияга камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	*миң т*	*21,3*	*3,2*	*14,7*	*2,0*	*47,7*	*6,4*	*22,9*	*2,9*	*19,7*	*2,9*
Чоюн жана болот	*миң т*	*0,9*	*0,4*	*0,2*	*0,1*	*7,6*	*3,3*	*10,7*	*4,9*	*9,3*	*4,3*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			19,3		16,4		14,1		31,4		27,0
Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	*даана*	*10,0*	*0,1*	*10,0*	*0,2*	*34,0*	*0,6*	*556,0*	*4,8*	*520,0*	*4,5*
Газ генераторлору, жылуулук алмаштыргычтар	*т*		—		—		—		—	*387,7*	*3,8*
Ысытуу лампалары	*млн. даана*	*27,6*	*4,7*	*34,8*	*4,4*	*26,4*	*3,6*	*27,6*	*4,0*	*30,6*	*4,4*
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*даана*	*162,0*	*0,6*	*118,0*	*0,5*	*520,0*	*3,5*	*893,0*	*6,3*	*185,0*	*2,6*
Ар кандай даяр буюмдар			10,9		8,7		8,6		17,6		98,3
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*0,2*		*0,4*		*0,3*		*6,8*		*81,2*
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар			*4,6*		*3,7*		*5,2*		*6,3*		*8,7*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.16-таблица: Өзбекстанга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**232,1**		**167,6**		**40,2**		**124,4**		**190,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			9,8		10,7		10,9		11,9		10,8
Чийки заттар			4,5		6,3		7,4		7,2		8,0
Аралык товарлары			17,1		13,9		11,1		52,4		62,9
Инвестициялык товарлар			6,3		12,7		6,6		34,9		97,5
Энергопродукциялары			194,5		124,1		4,1		18,0		11,0
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			3,1		4,6		4,1		4,7		4,6
Тирүү малдар	*миң даана*	*6,7*	*1,8*	*4,7*	*0,9*	*2,8*	*0,4*	*4,1*	*1,2*	*3,1*	*1,0*
Кофе, чай, какао ж-а алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*0,7*	*0,4*	*1,1*	*0,7*	*2,0*	*1,3*	*2,7*	*2,0*	*2,1*	*2,2*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			7,8		7,0		11,3		14,7		13,1
Таш, кум жана шагыл	*миң т*	*1 032,9*	*3,6*	*907,8*	*4,8*	*1158,0*	*5,3*	*1 139,9*	*4,6*	*3,0*	*2,4*
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	*миң т*	*37,7*	*3,2*	*14,6*	*0,7*	*77,1*	*4,1*	*100,9*	*8,0*	*79,3*	*6,4*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар			194,5		124,1		4,1		18,0		11,0
Электр тогу	*млн.кв.с*	—	—	—	—	—	—	*340,0*	*11,5*	*231,5*	*7,8*
Авиакеросин	*миң т*	*150,6*	*140,4*	*240,4*	*114,6*	*0,4*	*0,3*	*0,6*	*0,6*	*0,1*	*0,1*
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	*13,6*	*11,0*	*14,6*	*7,3*	*6,5*	*3,1*	*2,0*	*1,4*	*0,5*	*0,4*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			0,1		0,5		0,5		6,8		8,9
Жер семирткичтер	*миң т*	—	—	—	—	—	—	*3,6*	*4,0*	*5,4*	*5,2*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			8,7		11,2		3,9		40,9		45,1
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*1,2*	*2,7*	*3,1*	*6,7*	*1,8*	*0,6*	*7,1*	*9,5*	*6,3*	*11,3*
Чоюн жана болот	*миң т*	*0,6*	*0,3*	*0,8*	*0,6*	*5,7*	*1,5*	*11,1*	*11,7*	*17,8*	*21,4*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	*4,5*	*2,5*	*4,1*	*1,1*	*0,4*	*0,1*	*1,0*	*10,6*	*0,3*	*6,8*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			17,6		19,0		15,0		38,0		106,9
Ысытуу лампалары	*млн. даана*	*35,8*	*6,6*	*35,5*	*5,0*	*40,6*	*5,6*	*38,7*	*5,6*	*35,6*	*5,2*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	*14,0*	*0,9*	*37,0*	*9,3*	*18,0*	*3,4*	*42,0*	*20,8*	*122*	*78,3*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*2,9*		*1,1*		*2,5*		*5,9*		*7,5*
Ар кандай даяр буюмдар			0,2		1,2		1,0		1,2		0,4
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.17-таблица: Беларусияга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физи-калык көлөм	***наркы, млн. АКШ долл.***	***физи-калык көлөм***	***наркы, млн. АКШ долл.***	***физи-калык көлөм***	***наркы, млн. АКШ долл.***	***физи-калык көлөм***	***наркы, млн. АКШ долл.***	***физи-калык көлөм***	***наркы, млн. АКШ долл.***
Бардыгы болуп			**5,3**		**3,5**		**6,4**		**7,7**		**11,3**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			0,4		0,3		1,8		0,6		0,4
Чийки заттар			0,3		0,3		0,4		0,1		—
Аралык товарлары			4,5		2,5		4,0		6,9		10,9
Инвестициялык товарлар			—		0,3		0,1		—		—
Энергопродукциялары			—		0,1		—		—		—
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,2		0,2		1,4		0,4		0,2
Жашылчалар жана жемиштер	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,7*	*0,6*	*0,4*	*0,4*	*0,1*	*0,2*
Суусундуктар жана тамеки			—		—		0,1		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			1,2		0,7		1,4		0,1		0,6
Пахта	*миң т*	*0,8*	*1,0*	*0,4*	*0,5*	*0,5*	*0,9*	—	—	*0,5*	*0,6*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар			—		0,1		—		—		—
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			0,1		—		0,2		0,1		0,1
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			—		—		0,2		0,7		0,1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			3,6		2,4		3,0		6,3		10,2
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*3,2*		*1,9*		*2,5*		*6,1*		*10,1*
Ар кандай даяр буюмдар			0,1		0,1		0,1		0,1		0,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.18-таблица: Швейцарияга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**440,5**		**444,8**		**387,9**		**873,6**		**547,9**
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>											
Керектөө товарлары			—		—		—		—		0,1
Чийки заттар			0,9		—		—		—		—
Аралык товарлары			439,5		444,7		387,8		873,4		547,7
Инвестициялык товарлар			—		—		0,1		—		0,1
Энергопродукциялары			—		0,1		—		0,2		—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,1		—		—		—		—
Суусундуктар жана тамеки			0,8		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		—		—		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			—		0,1		—		0,2		—
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			—		—		—		—		—
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			3,0		1,7		1,5		5,9		2,9
Күмүш	*т*	*4,6*	*3,0*	*3,3*	*1,6*	*2,1*	*1,5*	*5,0*	*5,8*	*0,3*	*0,3*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			—		0,1		—		—		0,1
Ар кандай даяр буюмдар			0,1		—		0,1		0,1		0,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			436,5		443,0		386,3		867,5		544,7
Монетардык эмес алтын	*т*	*16,6*	*436,5*	*13,5*	*443,0*	*9,5*	*386,3*	*17,0*	*867,5*	*10,1*	*544,7*

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.19-таблица: Кытайга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**44,4**		**19,4**		**28,3**		**42,0**		**61,4**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			1,3		0,9		1,2		1,0		1,4
Чийки заттар			22,8		7,3		8,4		20,5		40,3
Аралык товарлары			11,6		6,4		7,1		9,1		3,1
Инвестициялык товарлар			1,5		2,5		4,1		5,1		8,3
Энергопродукциялары			7,1		2,3		7,5		6,4		8,3
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			1,0		0,4		0,8		0,6		1,2
Суусундуктар жана тамеки			—		0,1		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			18,6		5,4		7,1		21,0		38,4
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	*миң т*	*20,4*	*4,3*	*17,3*	*1,6*	*22,2*	*1,3*	*38,6*	*3,1*	*8,5*	*0,8*
Ири мүйүздүү мал терилери	*млн. т*	*1,3*	*9,6*	*0,3*	*1,2*	*0,3*	*0,8*	*1,1*	*3,4*	*1,2*	*4,7*
Кой-козу терилери (каракүлдөн башка)	*млн. даана*	*1,2*	*1,3*	*0,1*	*0,1*	*0,5*	*0,4*	*1,6*	1,1	*1,2*	*1,0*
Жүн	*миң т*	*1,7*	*1,4*	*2,0*	*1,6*	*1,5*	*1,5*	*2,6*	*1,1*	*0,9*	*0,5*
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары;	*миң т*	—	—	*1,6*	*0,1*	*0,3*	*0,6*	*8,5*	*9,3*	*12,5*	*30,2*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			7,3		2,3		7,5		6,4		8,4
Мазут	*миң т*	*9,8*	*3,6*	*5,3*	*0,6*	*11,3*	*2,6*	*8,0*	*2,1*	*0,5*	*0,2*
Авиакеросин	*миң т*	*2,9*	*3,2*	*2,2*	*1,6*	*1,9*	*1,8*	*4,0*	*4,1*	*6,5*	*7,4*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			9,5		1,5		0,6		1,0		0,7
Органикалык эмес химиялык заттар			*5,0*		*0,1*		*0,4*		*0,6*		*0,2*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			5,9		5,4		6,9		7,1		3,9
Булгаары	*миң т*	*14,3*	*3,6*	*6,4*	*3,2*	*8,5*	*3,1*	*9,3*	*4,0*	*6,7*	*2,8*
Алюминий	*миң т*	*1,5*	*2,1*	*1,2*	*1,2*	*1,4*	*2,2*	*1,7*	*2,5*	*0,5*	*0,7*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			1,7		3,7		5,0		5,7		8,6
Мех-лык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	*даана*	*5,0*	*0,1*	*6,0*	*0,4*	*4,0*	*0,4*	*9,0*	*1,0*	*28,0*	*2,4*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	38,0	1,0	29,0	0,7	27,0	1,3	*17,0*	*0,5*	*50,0*	*1,4*
Ар кандай даяр буюмдар			0,3		0,4		0,3		0,3		0,2
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.20-таблица: Түркияга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**44,9**		**36,7**		**37,2**		**54,5**		**50,2**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			24,4		23,6		22,4		37,0		29,5
Чийки заттар			0,4		0,8		0,7		0,7		0,6
Аралык товарлары			2,9		2,8		5,6		3,8		6,5
Инвестициялык товарлар			0,3		0,1		0,2		0,7		0,7
Энергопродукциялары			16,9		9,3		8,3		12,2		12,9
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			23,5		23,2		21,9		35,4		28,7
Буурчактар, кургатылгандары, майдалангандар же кесектер	*миң т*	*16,5*	*11,2*	*34,5*	*19,7*	*31,7*	*20,1*	*47,7*	*33,3*	*29,8*	*25,2*
Жаңгактар,жаңы үзүлгөндөрү жана кургатылгандары	*миң т*	*3,3*	*5,6*	*1,2*	*1,8*	*0,3*	*0,4*	*0,4*	0,8	*1,1*	*2,0*
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			2,8		3,3		5,9		3,2		6,9
Ашатылбаган кой-козу терилери	*миң даана*	—	—	—	—	—	—	*163,0*	*0,1*	*130,5*	*0,1*
Пахта	*миң т*	*1,6*	*2,2*	*2,9*	*2,7*	*3,7*	*4,9*	*1,1*	*1,4*	*3,3*	*4,9*
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*		—		—	*1,0*	*0,4*	*1,5*	*0,7*	*2,2*	*1,0*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			16,9		9,3		8,3		12,2		12,9
Авиакеросин	*миң т*	*15,1*	*16,9*	*13,4*	*9,3*	*9,3*	*8,3*	*12,1*	*12,2*	*11,2*	*12,9*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		0,0
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			—		—		—		0,3		0,2
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			0,8		0,4		0,6		1,0		0,7
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			0,3		0,1		0,4		0,6		0,6
Ар кандай даяр буюмдар			0,5		0,3		0,1		0,8		0,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		0,9		—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.21-таблица: БАЭге товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**50,7**		**101,7**		**302,2**		**150,0**		**16,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			1,6		3,0		4,6		4,0		7,1
Чийки заттар			—		—		—		0,1		0,4
Аралык товарлары			27,4		86,9		283,2		138,4		0,3
Инвестициялык товарлар			2,5		1,7		1,0		0,2		1,3
Энергопродукциялары			19,1		10,0		13,3		7,2		7,0
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			1,4		1,7		1,5		3,5		6,1
Эт жана эт азыктары	*т*	*24,2*	*0,6*	*26,6*	*0,7*	*23,3*	*0,6*	*158,6*	*1,5*	*233,7*	*4,3*
Дан азыктары, андан жасалган азыктар	*т*	*32,9*	*0,7*	*42,5*	*0,8*	*37,5*	*0,7*	*106,8*	*1,7*	*101,1*	*1,7*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		0,1		—		0,1		0,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,1		0,1		0,1		0,1		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			19,1		10,0		13,3		7,2		7,0
Авиакеросин	*миң т*	*17,8*	*19,1*	*14,4*	*10,0*	*14,8*	*13,3*	*7,2*	*7,2*	*6,1*	*6,8*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			—		—		—		0,1		0,4
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			0,4		0,3		1,0		1,0		0,1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			2,6		2,9		4,0		0,3		1,4
Ар кандай даяр буюмдар			0,2		0,2		0,1		0,4		0,9
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана операциялар			26,9		86,5		282,0		137,3		0,1
Монетардык эмес алтын	*т*	*1,0*	*26,9*	*2,8*	*86,5*	*7,7*	*282,0*	*3,1*	*137,3*	*0,2*	*0,1*

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.22-таблица: Афганистанга товарлардын экспорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**45,9**		**18,8**		**9,0**		**23,5**		**25,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			0,6		1,0		0,5		0,8		1,1
Чийки заттар			—		—		—		0,1		0,0
Аралык товарлары			1,8		0,5		0,8		1,3		0,7
Инвестициялык товарлар			0,9		0,4		0,3		0,3		6,8
Энергопродукциялары			42,7		16,9		7,4		21,0		17,1
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,6		1,0		0,3		—		0,1
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		0,3		0,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,2		—		—		0,2		0,2
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			42,7		16,9		7,4		21,0		17,1
Автоунаа бензини	*миң т*	*32,6*	*22,3*	*8,7*	*3,5*	*1,8*	*0,9*	*4,8*	*5,1*	*14,4*	*13,2*
Авиакеросин	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*0,7*	*0,5*	*1,1*	0,9	*5,4*	*5,4*	*1,7*	*1,9*
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	*30,8*	*19,8*	*31,3*	*12,8*	*10,2*	*5,2*	*11,9*	*10,2*	*2,0*	*1,8*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			—		—		0,1		0,5		0,2
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			1,3		0,1		0,3		0,7		0,8
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			1,2		0,8		0,8		0,6		7,3
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			*0,4*		*0,2*		*0,2*		*0,3*		*6,4*
Ар кандай даяр буюмдар			—		—		—		0,2		0,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.23 – I.34-таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

1.23-таблица: Россиядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**1 492,2**		**1 090,4**		**1 083,9**		**1 429,6**		**1 784,6**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			196,3		178,2		208,3		293,1		342,6
Чийки заттар			34,5		31,2		7,8		11,8		15,5
Аралык товарлары			205,0		190,7		185,5		269,4		348,8
Инвестициялык товарлар			55,2		48,8		36,2		48,3		65,7
Энергопродукциялары			1 001,2		641,5		646,1		807,0		1 012,0
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			78,9		84,8		84,0		138,2		164,7
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*3,6*	*6,8*	*3,8*	*6,0*	*4,1*	*6,5*	*4,2*	*7,5*	*4,9*	*8,8*
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	*миң т*	*4,0*	*8,9*	*4,4*	*7,9*	*5,2*	*8,6*	*4,9*	*11,7*	*7,7*	*15,2*
Күрүч	*миң т*	—	—	*2,2*	*1,9*	*0,2*	*0,3*	*0,2*	*0,2*	*10,2*	*6,3*
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, сууда жашоочу омурткасыз жандыктар	*миң т*	*3,0*	*2,4*	*3,2*	*3,4*	*2,7*	*3,7*	*4,2*	*6,5*	*4,0*	*7,3*
Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар	*миң т*	*1,4*	*1,8*	*0,7*	*1,6*	*1,9*	*3,3*	*12,5*	*13,2*	*10,0*	*10,9*
Шоколад жана какао кошулуп жасалган башка тамак-аш азыктары	*миң т*	*6,1*	*26,8*	*6,2*	*26,3*	*6,0*	*26,4*	*7,6*	*36,7*	*8,7*	*52,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак аш азыктары жана препараттар	*миң т*	*2,9*	*7,2*	*2,7*	*10,9*	*2,7*	*10,4*	*3,8*	*24,8*	*4,5*	*32,9*
Суусундуктар жана тамеки			35,9		27,8		26,3		34,7		35,4
Угуттан жасалган сыра	*млн. л*	*29,6*	*22,4*	*23,3*	*15,7*	*17,9*	*13,3*	*18,2*	*14,5*	*15,7*	*12,5*
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	*млн. л*	*4,5*	*4,7*	*5,2*	*4,0*	*4,8*	*3,8*	*5,8*	*4,2*	*6,5*	*4,7*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			39,3		40,6		33,8		52,2		72,3
Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары	*миң куб.м*	*186,9*	*29,1*	*198,3*	*29,1*	*165,6*	*25,9*	*242,2*	*43,8*	*287,9*	*61,7*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			1 001,2		641,5		646,0		806,5		1 011,5
Автоунаа бензини	*миң т*	*476,5*	*314,7*	*501,9*	*242,4*	*385,8*	*271,6*	*558,2*	*393,3*	*699,1*	*508,4*
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	*164,7*	*127,5*	*162,5*	*73,5*	*188,6*	*119,1*	*339,8*	*257,9*	*434,4*	*344,2*
Авиакеросин	*миң т*	*503,3*	*465,3*	*628,9*	*302,5*	*320,3*	*228,5*	*114,0*	*107,3*	*98,2*	*102,5*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			19,5		18,8		21,9		26,7		36,6
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	*миң т*	*10,9*	*19,5*	*18,2*	*18,7*	*17,9*	*21,8*	*17,0*	*26,6*	*26,5*	*36,6*
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			75,4		71,3		75,1		106,7		137,3
Органикалык эмес химиялык заттар			*12,3*		*3,0*		*3,5*		*5,7*		*10,4*
Медициналык жана фармацевтикалык продуктылар			*15,7*		*15,9*		*19,3*		*23,4*		*26,8*
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмдук заттар	*миң т*	*15,9*	*22,3*	*19,1*	*23,6*	*16,7*	*25,1*	*16,3*	*29,2*	*20,8*	*36,9*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*5,7*	*7,9*	*6,8*	*8,5*	*6,2*	*8,0*	*5,8*	*8,8*	*5,4*	*8,6*
Жер семирткичтер	*миң т*	*9,9*	*4,3*	*23,7*	*8,3*	*19,5*	*6,4*	*45,3*	*22,3*	*70,5*	*34,0*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			126,2		120,8		120,2		181,9		216,4
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*196,2*	*16,9*	*206,8*	*12,7*	*154,0*	*11,6*	*135,4*	*13,0*	*139,8*	*13,1*
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	*миң куб.м*	*35,6*	*8,2*	*39,9*	*10,0*	*32,2*	*8,7*	*40,0*	*12,4*	*75,1*	*13,7*
Чоюн жана болот	*миң т*	*40,3*	*39,8*	*77,9*	*42,5*	*55,5*	*39,1*	*71,7*	*66,0*	*114,3*	*95,4*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			92,7		65,5		55,5		61,0		87,3
Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	*даана*	*1 119,0*	*7,7*	*418,0*	*3,0*	*313,0*	*2,4*	*813,0*	*6,7*	*824,0*	*7,4*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	*300,0*	*9,8*	*138,0*	*6,4*	*89,0*	*4,2*	*153,0*	*7,2*	*132,0*	*5,2*
Темир жол транспорт каражаттары			*5,0*		*3,3*	—	*1,3*	—	*2,0*		*4,0*
Ар кандай даяр буюмдар			23,1		19,4		21,0		21,6		23,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		0,2		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.24-таблица: Казакстандан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**376,6**		**339,9**		**385,6**		**411,4**		**519,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			121,1		84,8		100,0		137,6		152,8
Чийки заттар			126,4		138,9		93,9		104,6		136,6
Аралык товарлары			56,5		39,6		45,8		71,0		100,6
Инвестициялык товарлар			4,8		2,1		2,9		6,1		6,1
Энергопродукциялары			67,6		74,5		143,1		92,2		122,9
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			157,1		104,4		107,6		139,6		161,2
Кант, патока жана бал	*миң т*	*15,4*	*10,5*	*4,3*	*4,0*	*13,2*	*10,0*	*1,5*	*1,6*	*1,8*	*1,2*
Жана башка тартылбаган буудай (полбаны кошо алганда) жана үгүт	*миң т*	*288,0*	*81,9*	*325,2*	*59,7*	*345,8*	*61,2*	*287,8*	*66,7*	*43,5*	*87,3*
Буудай же үгүт уну	*миң т*	*94,3*	*40,1*	*58,0*	*17,7*	*20,8*	*5,8*	*108,1*	*33,3*	*107,8*	*28,6*
Суусундуктар жана тамеки			36,8		30,7		37,0		45,4		59,2
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	*млн. л*	*29,5*	*14,0*	*21,3*	*10,2*	*25,0*	*12,6*	*28,6*	*14,7*	*34,0*	*18,7*
Сигареттер	*млрд.даана*	*1,8*	*20,8*	*1,6*	*17,6*	*1,7*	*18,0*	*2,6*	*28,4*	*3,2*	*38,1*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			36,4		8,0		12,5		19,9		23,8
Таш, кум жана шагыл	*миң т*	*2 276,0*	*10,8*	*424,4*	*3,2*	*240,8*	*3,2*	*699,5*	*6,3*	*772,7*	*8,4*
Асбест	*миң т*	*7,5*	*3,7*	*0,1*	*—*	*6,2*	*3,3*	*8,2*	*4,4*	*7,7*	*4,5*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			67,6		74,5		143,1		92,2		122,9
Автоунаа бензини	*миң т*	*32,6*	*19,8*	*21,2*	*6,7*	*38,0*	*23,6*	*0,5*	*0,3*	*1,4*	*0,0*
Газойль (дизель отуну)	*миң т*	*25,0*	*12,2*	*41,6*	*13,6*	*55,1*	*28,2*	*12,3*	*8,9*	*9,8*	*5,8*
Мазут	*миң т*	*18,4*	*5,6*	*115,3*	*21,3*	*128,4*	*37,0*	*58,6*	*22,2*	*4,0*	*2,0*
Агломерирленбеген көмүр	*миң т*	*960,6*	*23,9*	*679,4*	*21,0*	*1089,9*	*34,8*	*1 023,4*	*32,5*	*1 074,4*	*38,1*
Газ абалындагы жаратылыш газы	*млн.куб.м*	*—*	*—*	*46,1*	*7,8*	*59,8*	*9,6*	*105,1*	*20,5*	*285,2*	*63,9*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			4,6		7,0		11,3		8,0		9,3
өсүмдүк майлары жана тоң майлар	*миң т*	*2,1*	*3,4*	*5,3*	*5,7*	*9,6*	*10,9*	*4,6*	*7,6*	*6,1*	*8,9*
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			38,6		82,8		36,2		45,8		58,5
Органикалык эмес химиялык заттар			*24,7*		*66,4*		*22,3*		*22,8*		*32,3*
Самын, жуучу жана жылтыратуучу препараттар	*миң т*	*0,5*	*0,4*	*0,3*	*0,2*	*0,3*	*0,4*	*1,8*	*1,8*	*1,3*	*1,7*
Дары-дармектер	*миң т*	*0,2*	*3,0*	*0,2*	*3,1*	*0,1*	*2,2*	*0,1*	*2,5*	*0,1*	*2,2*
Пигменттер, бо ё ктор, лактар жана ушундай эле материалдар	*миң т*	*25,1*	*7,0*	*26,8*	*6,9*	*20,6*	*4,9*	*31,5*	*7,0*	*41,1*	*9,3*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			26,5		26,2		32,2		48,7		56,2
Чоюн жана болот	*миң т*	*11,0*	*9,7*	*21,9*	*13,9*	*23,5*	*17,2*	*30,0*	*28,5*	*41,1*	*35,1*
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар			*4,3*		*2,7*		*2,6*		*2,8*		*4,3*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			6,3		2,9		3,2		6,1		9,3
Ар кандай даяр буюмдар			2,5		3,2		2,3		5,2		3,5
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			0,1		0,3		0,1		0,5		15,2
Монетардык эмес алтын			*—*		*—*		*—*		*—*	*0,3*	*14,8*

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.25-таблица: Өзбекстандан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**160,1**		**111,7**		**93,8**		**84,3**		**63,2**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			4,1		4,1		7,3		7,9		11,5
Чийки заттар			0,2		0,7		0,4		0,7		0,9
Аралык товарлары			38,4		33,5		31,3		26,1		32,9
Инвестициялык товарлар			3,0		1,0		2,9		0,6		3,5
Энергопродукциялары			114,3		72,4		52,0		48,9		14,4
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			1,3		0,3		0,9		0,6		1,5
Суусундуктар жана тамеки			0,7		0,8		2,8		1,0		1,4
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			1,1		1,0		1,6		0,4		0,7
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			114,3		72,4		52,0		48,9		14,4
Газ абалындагы жаратылыш газы	*млн.куб.м*	*727,8*	*105,6*	*262,4*	*61,5*	*212,1*	*47,8*	*200,0*	*48,6*	*49,6*	*14,4*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			21,8		12,0		25,6		18,7		23,2
Жер семирткичтер	*миң т*	*74,2*	*20,3*	*62,8*	*8,8*	*127,1*	*22,4*	*67,5*	*15,7*	*59,7*	*19,2*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			15,9		21,3		5,4		9,7		11,5
Портландцемент, цемент	*миң т*	*121,8*	*12,5*	*188,5*	*17,9*	10,2	0,9	—	—		—
Жез	*т*	*9,4*	*0,1*	*26,9*	*0,1*	231,6	1,6	*688,8*	*5,5*	490,4	3,6
Алюминий	*т*	*39,6*	*0,1*	*198,9*	*0,5*	169,7	0,5	*253,7*	*0,9*	637,7	2,1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			4,5		2,6		3,7		1,6		5,3
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			—		*0,6*		*0,1*		*0,6*		*3,4*
Ар кандай даяр буюмдар			0,4		1,2		1,9		3,5		5,2
Бут кийим			*0,1*		*0,6*		*0,9*		*2,4*		*2,9*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.26-таблица: Украинадан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**94,1**		**89,3**		**81,5**		**124,9**		**140,0**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			61,2		63,3		62,3		91,6		98,4
Чийки заттар			1,2		0,1		*0,1*		0,1		0,1
Аралык товарлары			23,6		19,9		11,7		18,7		23,6
Инвестициялык товарлар			7,8		5,8		7,3		14,3		17,7
Энергопродукциялары			0,3		0,3		0,2		0,2		0,3
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			37,1		43,0		38,2		54,5		64,7
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*2,3*	*3,0*	*2,9*	*2,8*	*1,4*	*1,7*	*1,9*	*2,5*	*3,2*	*3,8*
Дан азыктары, ундан жасалган азыктар	*миң т*	*5,6*	*8,7*	*4,7*	*6,6*	*6,7*	*9,6*	*8,1*	*13,9*	*8,2*	*15,3*
Мөмө-жемиштер, консервациялангандары, мөмө-жемиштен жасалган	*миң т*		—	*0,1*	*0,3*	*0,4*	*1,3*	*0,9*	*2,7*	*0,8*	*2,7*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*0,9*	*0,5*	*14,8*	*8,0*	*0,5*	*0,3*	*0,5*	*0,3*	*11,8*	*8,9*
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	*миң т*	*2,8*	*4,9*	*5,0*	*7,7*	*3,2*	*5,8*	*2,9*	*6,0*	*3,2*	*6,8*
Шоколад жана какао кошулуп жасалган башка тамак-аш азыктары	*миң т*	*5,9*	*12,9*	*6,8*	*14,0*	*6,5*	*15,9*	*8,1*	*22,0*	*7,1*	*20,6*
Суусундуктар жана тамеки			7,0		4,2		5,4		6,7		6,9
Кант кошулган минерал суулары жана алкоголсуз суусундуктар	*млн. л*	*7,5*	*5,4*	*5,6*	*3,9*	*6,9*	*4,4*	*9,2*	*6,2*	*8,3*	*6,1*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,1		—		*0,4*		0,7		0,5
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			0,3		0,3		0,2		0,2		0,3
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			6,2		7,4		9,2		15,6		8,2
өсүмдүк майлары жана тоң майлар	*миң т*	*4,0*	*6,2*	*7,5*	*7,4*	*7,4*	*9,2*	*9,6*	*15,0*	*5,1*	*7,3*
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			6,8		5,4		5,0		7,3		7,1
Дары-дармектер	*миң т*	*0,3*	*2,1*	*0,3*	*2,3*	*0,3*	*2,2*	*0,3*	*3,0*	*0,2*	*2,8*
Эфир майлары, жуунучу каражаттар	*миң т*	*0,7*	*1,4*	*0,9*	*1,9*	*0,7*	*1,7*	*0,9*	*2,3*	*0,8*	*2,1*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			19,4		18,3		10,9		17,9		21,7
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*45,4*	*1,4*	*60,2*	*1,7*	*41,7*	*0,9*	*34,5*	*1,4*	*9,7*	*4,3*
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	*миң куб.м*	*1,2*	*0,5*	*1,7*	*0,7*	*5,8*	*1,8*	*11,8*	*3,8*	*9,8*	*3,5*
Кагаз жана картон	*миң т*	*0,6*	*1,5*	*1,4*	*4,3*	*1,0*	*2,9*	*1,4*	*4,6*	*1,4*	*4,6*
Чоюн жана болот	*миң т*	*10,0*	*10,2*	*4,8*	*3,3*	*1,1*	*0,8*	*2,0*	*2,1*	*2,9*	*3,3*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			9,7		7,1		9,1		15,3		20,7
Жылытуучу жана муздатуучу жабдуулар жана алардын тетиктери			*1,3*		*0,7*		*0,8*		*0,8*		*5,0*
Трансформаторлор, электрдик	*даана*	*1,0*	—	*9,0*	*0,3*	*8,0*	*1,9*	*1,0*	*0,1*	*17,0*	*3,0*
Электроаккумуляторлор		*3,6*	*0,2*	*30,2*	*1,0*	*48,1*	*2,1*	*48,2*	*2,3*	*62,3*	*2,9*
Ар кандай даяр буюмдар			7,5		3,6		3,1		6,6		10,0
Жыгач эмеректер	*миң даана*	*5,0*	*0,4*	*8,0*	*0,6*	*8,3*	*1,0*	*20,5*	*3,0*	*22,3*	*4,1*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.27-таблица: Беларусиядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физи-калык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**42,5**		**74,0**		**53,4**		**109,5**		**161,3**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			26,9		40,0		36,9		62,0		47,1
Чийки заттар			—		0,3		1,1		1,2		1,9
Аралык товарлары			10,2		12,4		10,1		20,4		28,1
Инвестициялык товарлар			5,4		21,4		5,3		26,0		84,0
Энергопродукциялары			—		—		—		—		0,1
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			22,4		33,8		32,0		54,6		39,3
Ак кант, рафинирленген кант жана сахароза	*миң т*	*34,7*	*18,7*	*55,4*	*31,6*	*39,9*	*30,1*	*57,9*	*53,0*	*49,3*	*37,1*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		0,1		—		—		0,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,7		0,7		0,7		1,6		2,7
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			—		—		—		—		0,1
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,1		0,1		0,2		0,1
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			1,3		1,7		1,8		2,6		2,7
Дары-дармектер	*т*	*103,3*	*1,1*	*115,0*	*1,4*	*98,5*	*1,3*	*123,1*	*1,7*	*132,0*	*1,7*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			9,3		11,4		7,8		16,8		20,6
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*4,4*	*4,2*	*30,3*	*7,3*	*42,1*	*2,4*	*53,6*	*9,1*	*73,7*	*11,7*
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	*миң куб.м*	*6,2*	*1,6*	*7,4*	*1,4*	*9,9*	*2,2*	*6,8*	*2,4*	*8,1*	*3,2*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			6,5		23,9		8,9		31,5		91,7
Тракторлор	*даана*	*99,0*	*1,9*	*337,0*	*5,1*	*12,0*	*0,2*	*205,0*	*4,1*	*403,0*	*7,3*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	*6,0*	*1,3*	*41,0*	*11,0*	*10,0*	*1,5*	*43,0*	*17,7*	*128,0*	*68,8*
Ар кандай даяр буюмдар			2,3		2,4		2,1		2,2		4,0
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.28-таблица: Кытайдан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физи-калык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**728,2**		**623,6**		**666,3**		**923,5**		**1 210,3**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			299,1		270,3		293,6		405,4		492,4
Чийки заттар			4,9		2,5		3,5		4,7		4,6
Аралык товарлары			228,3		204,7		198,1		294,9		439,0
Инвестициялык товарлар			194,8		145,2		170,4		210,8		273,7
Энергопродукциялары			1,0		1,0		0,7		7,8		0,6
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			40,7		49,4		49,8		41,9		49,7
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*14,6*	*12,0*	*16,2*	*13,1*	*23,6*	*23,4*	*18,2*	*19,3*	*23,7*	*27,2*
Күрүч	*миң т*	*44,4*	*12,2*	*59,3*	*20,1*	*15,4*	*5,8*	*6,7*	*3,8*	*1,8*	*1,2*
Мөмө-жемиштер, жаңгактар	*миң т*	*52,3*	*10,6*	*30,6*	*12,1*	*34,2*	*15,5*	*17,2*	*9,8*	*14,2*	*11,0*
Суусундуктар жана тамеки			1,4		1,0		1,9		2,3		0,5
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			1,6		1,2		1,7		2,5		2,9
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			1,0		1,0		0,7		7,8		0,6
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			0,8		0,3		0,5		1,1		1,0
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			29,6		37,2		47,6		58,5		77,4
Органикалык эмес химиялык заттар			*11,1*		*11,8*		*11,5*		*11,9*		*16,7*
Дары-дармектер		*0,7*	*1,6*	*0,7*	*2,4*	*0,7*	*2,6*	*1,0*	*4,7*	*1,0*	*6,7*
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар	*миң т*	*2,1*	*1,3*	*5,5*	*4,6*	*21,5*	*11,4*	*7,1*	*9,2*	*5,5*	*9,1*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*2,4*	*2,3*	*3,4*	*3,6*	*3,9*	*4,7*	*4,5*	*6,3*	*6,7*	*9,8*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*5,5*	*3,8*	*4,4*	*4,6*	*5,4*	*6,5*	*5,9*	*9,9*	*8,4*	*16,5*
Инсектициддер, родентициддер, фунгициддер, гербициддер	*миң т*	*0,5*	*2,3*	*0,4*	*2,8*	*0,7*	*3,8*	*1,0*	*5,6*	*1,2*	*7,6*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			230,2		190,8		175,9		273,1		388,4
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн.кв.м*	*237,5*	*72,9*	*174,2*	*48,1*	*171,1*	*46,0*	*246,7*	*58,9*	*224,6*	*68,8*
Сырдалган керамика плиткалары	*млрд.кв.м*	*2,4*	*7,8*	*1,6*	*5,5*	*1,7*	*5,6*	*1,8*	*6,6*	*2,7*	*11,5*
Чоюн жана болот, алардан жасалган буюмдар	*миң т*	*89,9*	*42,2*	*57,0*	*35,3*	*40,0*	*32,3*	*60,9*	*45,7*	*93,9*	*87,1*
Чоюндан, болоттон же алюминийден жас., башка катег. камтылб. констр-р	*миң т*	*15,9*	*9,8*	*11,9*	*7,8*	*5,0*	*4,9*	*7,8*	*11,1*	*19,4*	*36,4*
Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	*миң т*	*5,4*	*2,3*	*3,2*	*2,3*	*1,2*	*1,7*	*3,1*	*4,2*	*8,0*	*26,8*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	*55,6*	*20,0*	*5,4*	*5,6*	*12,1*	*12,4*	*14,8*	*17,7*	*12,9*	*17,1*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			204,2		156,2		208,5		267,5		336,8
Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар			*23,6*		*23,4*		*24,2*		*22,0*		*24,0*
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	*миң даана*	*92,2*	*2,5*	*165,8*	*2,2*	*216,2*	*5,4*	*289,9*	*13,5*	*223,9*	*6,8*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн. даана*	*0,1*	*28,9*	*0,1*	*21,9*	*1,1*	*36,5*	*1,7*	*86,5*	*1,4*	*53,1*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	*738,0*	*23,2*	*293,0*	*10,7*	*332,0*	*11,0*	*664,0*	*16,3*	*746,0*	*23,9*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*6,9*		*6,2*		*10,5*		*16,8*	*0,0*	*23,1*
Ар кандай даяр буюмдар			216,8		186,7		179,3		268,7		353,1
Үй эмеректери жана алардын тетиктери			*11,0*		*6,7*		*7,4*		*12,7*		*15,6*
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*118,0*		*89,1*		*97,8*		*159,3*		*196,8*
Бут кийим			*55,0*		*46,2*		*31,3*		*40,3*		*61,2*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			1,8		—		0,4		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.29-таблица: АКШдан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физи-калык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физи-калык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физи-калык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физи-калык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физи-калык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**119,8**		**101,6**		**191,3**		**210,3**		**253,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			75,7		48,1		68,9		99,9		96,3
Чийки заттар			0,8		0,8		0,5		0,3		0,1
Аралык товарлары			14,3		16,4		34,2		31,3		31,9
Инвестициялык товарлар			28,5		35,7		87,4		78,4		124,6
Энергопродукциялары			0,3		0,6		0,2		0,4		0,2
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			22,5		28,8		49,5		46,2		41,3
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*32,4*	*20,6*	*41,9*	*27,4*	*72,2*	*48,9*	*59,8*	*45,0*	*48,1*	*40,0*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		0,5		0,1		0,2		0,4
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			2,2		1,3		1,2		1,7		0,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			0,3		0,6		0,2		0,4		0,2
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,3		—		0,4		0,0
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			30,9		7,5		9,0		30,1		35,0
Дары-дармектер	*т*	*32,1*	*26,5*	*18,1*	*5,8*	*28,3*	*6,6*	*25,9*	*23,9*	*23,7*	*30,4*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			3,1		2,7		10,9		7,0		10,8
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			54,1		48,8		112,4		110,7		155,9
Жерди которуштуруу, тегиздөө үчүн өзү жүрүүчү машиналар	*даана*	*1,0*	*0,2*	*3,0*	*0,5*	*6,0*	*2,6*	*6,0*	*2,9*	*4,0*	*10,0*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*миң даана*	*7,7*	*2,9*	*1,8*	*1,2*	*2,4*	*0,3*	*3,4*	*1,3*	*2,8*	*0,9*
Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	*даана*	*60,0*	*2,2*	*24,0*	*0,7*	*57,0*	*0,9*	*28,0*	*0,9*	*10,0*	*0,3*
Жүк ташуу ү-н автоунаалар ж-а атайын багытка каралган автоунаалар	*даана*	*2,0*	*4,2*	*47,0*	*6,3*	*26,0*	*51,0*	*16,0*	*36,7*	*27,0*	*67,3*
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	*миң даана*	*1,6*	*17,8*	*0,2*	*3,4*	*0,4*	*3,6*	*1,2*	*12,9*	*0,6*	*6,1*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*4,0*		*2,8*		*11,0*		*6,5*		*5,4*
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			*4,7*		*6,6*		*0,3*		*12,5*		*20,1*
Ар кандай даяр буюмдар			6,5		11,1		8,0		13,6		5,3
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*1,3*		*1,8*		1,1		*0,9*		*0,9*
Башка категорияга камтылбаган илимий жана контролдук аспаптары жана аппараттары			*2,9*		*3,7*		2,9		*3,5*		*2,5*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.30-таблица: Германиядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**335,9**		**100,7**		**88,6**		**144,6**		**198,7**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			265,9		47,2		40,8		65,1		81,7
Чийки заттар			8,9		1,0		1,6		1,0		1,7
Аралык товарлары			22,1		14,6		14,8		23,4		28,1
Инвестициялык товарлар			37,6		36,1		29,8		52,6		83,9
Энергопродукциялары			1,4		1,8		1,6		2,5		3,2
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,7		1,4		2,5		2,2		3,0
Суусундуктар жана тамеки			0,8		1,6		1,2		1,0		0,9
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,4		0,4		0,5		0,6		1,6
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			1,4		1,8		1,6		2,5		3,2
Мунай майлары жана мунай заттары (иштетиле электерден башка)	*миң т*	*0,9*	*1,4*	*1,0*	*1,7*	*0,9*	*1,6*	*1,1*	*2,5*	*1,2*	*3,2*
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		0,2		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			21,6		15,1		13,5		20,4		24,1
Парфюмердик, косметикалык жана туалет препараттары	*т*	*221,4*	*2,8*	*327,1*	*3,4*	*274,7*	*2,6*	*308,1*	*3,7*	*461,6*	*4,7*
Дары-дармектер, ветеринардыкты кошо алганда	*т*	*101,9*	*4,9*	*144,0*	*6,4*	*129,4*	*6,1*	*230,0*	*9,9*	*258,7*	*11,5*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			10,0		7,3		6,8		13,0		15,2
Кагаз жана картон	*т*	*256,4*	*1,4*	*318,0*	*1,5*	*261,0*	*1,5*	*306,6*	*1,6*	*292,0*	*1,9*
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*492,4*	*3,1*	*457,0*	*2,3*	*420,0*	*2,3*	*843,8*	*4,7*	*694,9*	*8,3*
Башка категорияга камтылбаган металлдан жасалган буюмдар			*1,7*		*1,1*		*0,7*		*3,4*		*1,4*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			295,0		68,8		55,7		97,9		143,6
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	*миң даана*	*46,1*	*242,9*	*7,0*	*28,9*	*5,8*	*24,6*	*10,3*	*42,8*	*13,4*	*55,7*
Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар	*миң даана*	*1,1*	*10,6*	*0,9*	*7,8*	*1,5*	*9,6*	*3,0*	*18,9*	*5,3*	*35,1*
Чиркегичтер ж-а жарым чиркегичтер; ж.б. транспорт каражаттары	*даана*		*3,7*		*2,7*		*1,0*		*4,0*		*7,4*
Ар кандай даяр буюмдар			6,1		4,3		6,8		6,7		7,0
Башка категорияга камтылбаган илимий жана контролдук аспаптары жана аппараттары			*1,6*		*1,5*		4,7		*3,8*		*4,2*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.31-таблица: Түркиядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.	физикалык көлөм	наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**91,1**		**72,8**		**84,7**		**117,1**		**178,5**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			46,8		45,0		44,3		68,1		95,1
Чийки заттар			0,8		0,8		2,5		1,2		1,5
Аралык товарлары			26,4		16,6		24,0		35,0		56,9
Инвестициялык товарлар			17,0		10,1		13,6		10,7		24,0
Энергопродукциялары			0,1		0,2		0,2		2,2		1,0
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			7,5		6,3		7,0		10,6		11,8
Кофе, чай, какао ж-а алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*3,8*	*2,5*	*2,8*	*2,3*	*1,5*	*2,3*	*1,9*	*3,7*	*2,7*	*4,4*
Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар	*миң т*	*3,7*	*1,8*	*2,3*	*1,3*	*2,4*	*1,9*	*2,3*	*3,0*	*1,6*	*2,0*
Жашылча-жемиштер	*миң т*	*1,0*	*1,0*	*1,4*	*1,1*	*1,3*	*1,1*	*1,6*	*1,4*	*1,0*	*0,8*
Дан өсүмдүктөрү жана алардан жасалган азыктар	*миң т*	*2,0*	*1,0*	*1,2*	*0,8*	*0,6*	*0,6*	*0,5*	*0,7*	*0,3*	*0,3*
Суусундуктар жана тамеки			0,2		0,1		0,1		*0,1*		0,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,2		0,1		0,3		0,2		0,4
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			0,1		0,2		0,2		*2,2*		1,0
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			0,5		0,8		0,1		*0,1*		0,1
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			11,6		16,4		17,5		24,2		30,3
Дары-дармектер (ветеринардыкты кошо алганда)	*т*	*100,4*	*2,5*	*93,7*	*5,1*	*125,6*	*3,1*	*167,2*	*4,5*	*232,7*	*5,3*
Самын, жуучу жана жылтыратуучу препараттар	*миң т*	*2,1*	*2,3*	*2,5*	*3,6*	*2,8*	*4,7*	*2,4*	*3,8*	*1,8*	*2,9*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*3,1*	*3,2*	*2,9*	*3,8*	*3,0*	*5,3*	*4,2*	*9,6*	*5,3*	*11,7*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			16,1		13,6		17,9		24,8		39,5
Башка категорияга камтылбаган металлдан жасалган буюмдар			*2,4*		*2,7*		*3,3*		*3,9*		*2,4*
Полго төшөлмөлөр	*млн.кв.м*	*8,1*	*4,5*	*3,6*	*3,9*	*2,4*	*3,7*	*3,8*	*5,8*	*4,8*	*8,4*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн.кв.м*	*3,3*	*1,5*	*3,1*	*1,4*	*3,7*	*2,6*	*4,2*	*3,8*	*5,7*	*4,3*
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар			*1,4*		*1,2*		*2,2*		*4,1*		*2,6*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			24,8		16,5		*19,6*		23,6		43,0
Конкреттүү тармактарга атайын багытталган машиналар			*9,5*		*5,3*		*4,7*		*3,0*		*2,4*
Электр машиналар, аппараттар ж-а аспаптар, алардын тетиктери			*6,6*		*5,5*		*7,1*		*12,4*		*8,5*
Ар кандай даяр буюмдар			24,0		18,7		*22,1*		*31,2*		52,2
Үй эмеректери жана алардын тетиктери, шейшептер			*1,4*		*1,4*		*1,7*		*1,5*		*0,9*
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*16,3*		*10,7*		*12,4*		*17,1*		*11,5*
Башка категорияга камтылбаган пластмассадан жасалган буюмдар			*1,8*		*1,6*		*2,3*		*2,5*		*1,7*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			6,1		—		—		0,1		0,2

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.32-таблица: Япониядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**130,4**		**66,0**		**86,7**		**164,5**		**215,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			111,7		52,5		66,7		136,5		168,8
Чийки заттар			—		—		—		—		0,0
Аралык товарлары			3,6		4,8		7,9		7,4		10,7
Инвестициялык товарлар			15,1		8,7		12,1		20,6		36,1
Энергопродукциялары			—		—		—		—		—
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			—		—		—		—		—
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		—		0,1		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			—		—		—		—		0,3
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			0,4		0,3		0,2		0,3		0,2
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			2,8		4,0		6,9		6,3		7,3
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*59,5*	*2,7*	*80,3*	*3,9*	*61,0*	*6,6*	*116,9*	*6,1*	*116,1*	*6,3*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			126,8		61,4		78,7		157,1		206,0
Жеңил автоунаалар ж-а жүк ташууга багытталган трансп. караж-ры	*даана*	*461,0*	*12,1*	*174,0*	*5,8*	*198,0*	*7,2*	*176,0*	*5,8*	*241,0*	*8,4*
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	*миң даана*	*18,0*	*106,7*	*11,8*	*50,9*	*16,3*	*64,8*	*33,1*	*134,8*	*37,7*	*164,8*
Ар кандай даяр буюмдар			0,5		0,3		0,7		0,8		2,0
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.33-таблица: Корея Республикасынан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008		2009		2010		2011		2012	
		физикалык көлөм	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн. АКШ долл.*
Бардыгы болуп			**83,2**		**51,2**		**49,5**		**63,2**		**92,0**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			40,9		21,3		12,9		18,8		28,2
Чийки заттар			0,1		—		—		—		0,0
Аралык товарлары			26,1		18,0		21,4		28,1		32,6
Инвестициялык товарлар			15,8		11,4		15,0		15,9		30,3
Энергопродукциялары			0,3		0,5		0,3		0,4		0,9
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,8		0,9		0,7		1,3		1,0
Суусундуктар жана тамеки			5,5		3,5		2,0		3,6		3,7
Сигареттер	*млн. даана*	*1 050,8*	*5,5*	*568,5*	*3,3*	*272,0*	*1,9*	*595,9*	*3,6*	*331,6*	*3,6*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,1		0,1		0,2		0,2		0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			0,3		0,5		0,3		0,4		0,9
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		0,0
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			15,5		8,1		14,7		22,5		26,0
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*9,4*	*14,1*	*7,9*	*7,7*	*10,0*	*13,2*	*12,4*	*21,8*	*15,7*	*25,2*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			8,2		7,0		5,4		4,5		5,3
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*120,7*	*1,4*	*103,9*	*0,8*	*67,1*	*0,6*	*53,6*	*1,5*	*40,5*	*1,7*
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	*т*	*726,2*	*2,4*	*577,6*	*2,2*	*161,6*	*0,5*	*16,2*	*0,1*	*670,0*	*0,7*
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			48,5		29,2		23,7		29,1		52,6
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*миң даана*	*188,8*	*2,2*	*117,9*	*1,0*	28,6	1,2	*38,3*	*0,6*	*1,6*	*0,1*
Жеңил автоунаалар	*даана*	*43,0*	*0,6*	*39,0*	*0,5*	*76,0*	*1,0*	*60,0*	*1,0*	*74,0*	*1,3*
Жүк ташуу үчүн автоунаалар	*миң даана*	*2,8*	*5,9*	*1,3*	*5,1*	*1,2*	*4,7*	*2,4*	*9,0*	*3,9*	*15,1*
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	*миң даана*	*20,9*	*27,5*	*8,0*	*13,5*	*2,9*	*5,8*	*4,9*	*10,3*	*8,7*	*18,7*
Ар кандай даяр буюмдар			4,4		2,1		2,5		1,5		1,7
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			*3,5*		*0,3*		0,5		*0,3*		*0,3*
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
"Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.34-таблица: Нидерланддан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2008 физикалык көлөм	2008 наркы, млн. АКШ долл.	2009 физикалык көлөм	2009 наркы, млн. АКШ долл.	2010 физикалык көлөм	2010 наркы, млн. АКШ долл.	2011 физикалык көлөм	2011 наркы, млн. АКШ долл.	2012 физикалык көлөм	2012 наркы, млн. АКШ долл.
Бардыгы болуп			**41,8**		**49,5**		**25,7**		**40,9**		**59,7**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			3,3		3,2		3,6		4,5		8,6
Чийки заттар			0,5		0,3		0,1		0,2		0,6
Аралык товарлары			36,0		42,2		17,6		22,9		25,1
Инвестициялык товарлар			1,8		3,7		4,2		12,9		25,1
Энергопродукциялары			0,2		0,1		0,2		0,3		0,3
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар			0,6		0,6		0,7		1,4		2,7
Суусундуктар жана тамеки			—		0,1		0,2		0,5		0,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,6		0,4		0,3		0,3		0,9
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар			0,2		0,1		0,2		0,3		0,3
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р			6,1		6,0		5,4		2,6		3,9
Дары-дармектер (ветеринардыкты кошо алганда)	*т*	*35,9*	*1,9*	*93,7*	*1,7*	*56,1*	*1,8*	*47,0*	*1,2*	*45,9*	*3,0*
Башка категорияга камтылбаган ар кандай химиялык заттар	*т*	*650,8*	*3,0*	*553,2*	*2,8*	*545,4*	*3,0*	*133,5*	*0,7*	*47,5*	*0,1*
Материалдын түрү б/ча классиф. өнөр жай тов-ры			0,9		1,6		1,6		3,5		5,1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар			33,2		40,1		16,8		31,6		45,6
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган машиналар жана жабдуулар			*6,5*		*3,0*		*1,0*		*0,3*		*0,4*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*17,6*		*21,3*	*37,6*	*0,6*		*0,5*		*0,6*
Жарандык курулуш үчүн машин-дын жана жабдуулардын башка кат-да камтылбаган тетиктери			*5,0*		*10,7*		*7,9*		*11,1*		*11,9*
Жарымтрейлер үчүн жол унаалары	*даана*	*6,0*	*0,1*	*17,0*	*0,3*	*59,0*	*1,1*	*382,0*	*7,3*	*219,0*	*4,2*
Ар кандай даяр буюмдар			0,3		0,7		0,5		0,7		1,0
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана опер-лар			—		—		—		—		—

Эскертүү:
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.1-график: Алмашу курсу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси

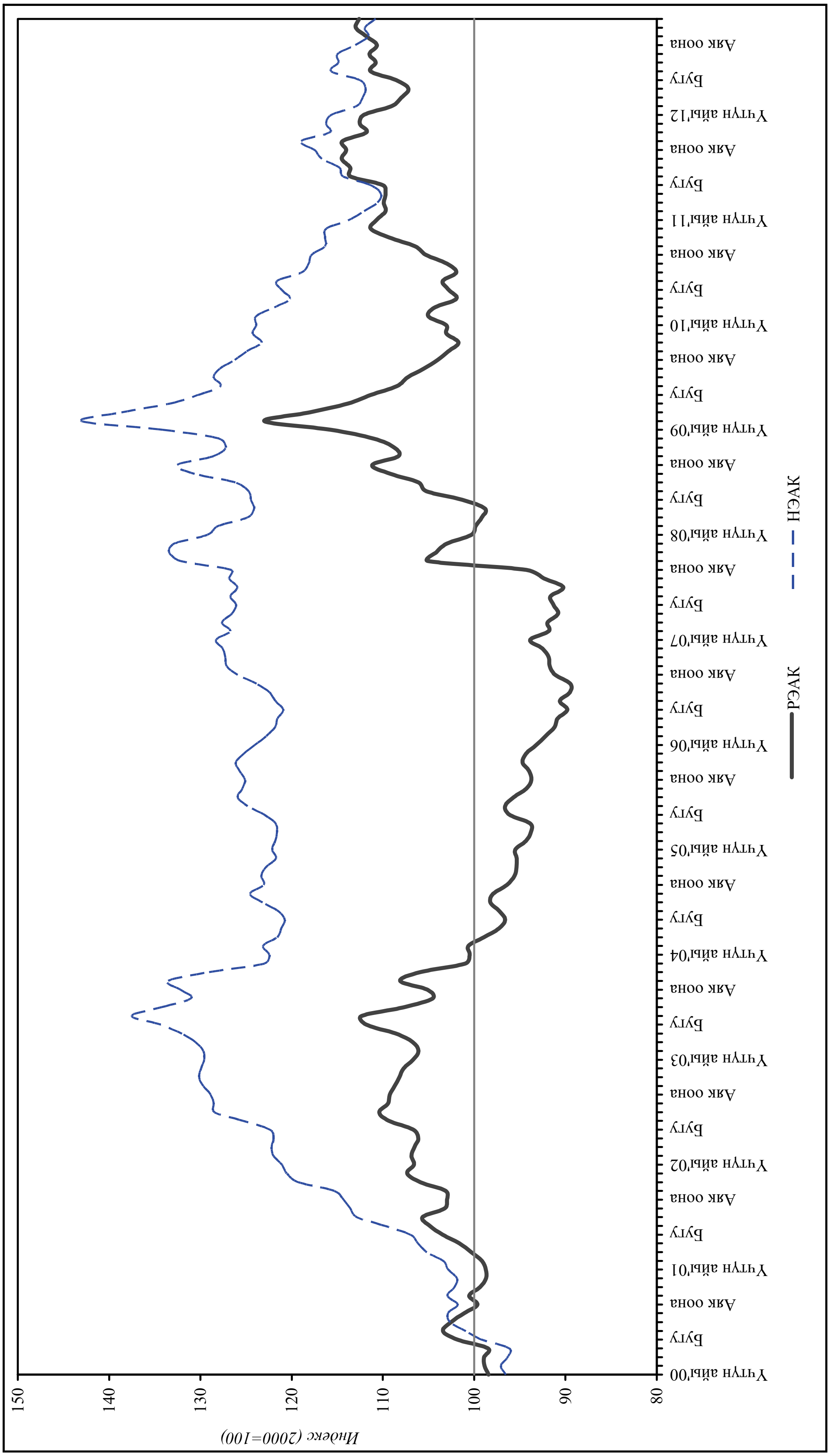

1.35-таблица: Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери: КМШ жана алыскы чет өлкөлөр менен чогуу алганда жалпы

(базалык мезгил - 2000)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (КМШ)	НЭАК (КМШ)	РЭАК (алыскы чет өлкөлөр)	НЭАК (алыскы чет өлкөлөр)	Алмашуу курсу (сом / АКШ долл.)
Үчтүн айы'00	98,4	96,5	99,0	96,1	97,2	97,7	0,0216
Бирдин айы	98,9	97,1	99,7	96,8	96,7	97,8	0,0213
Жалган куран	98,9	96,3	99,5	95,9	97,7	97,6	0,0211
Чын куран	98,5	96,2	98,5	95,4	98,4	98,1	0,0209
Бугу	101,8	99,2	102,1	99,0	101,2	99,6	0,0208
Кулжа	103,4	100,9	104,0	101,5	102,1	99,5	0,0210
Теке	102,5	102,6	102,9	103,3	101,7	101,1	0,0213
Баш оона	101,1	102,9	101,0	103,3	101,2	101,9	0,0212
Аяк оона	99,6	101,8	99,4	102,0	100,2	101,3	0,0207
Тогуздун айы	100,6	102,9	99,7	103,0	102,6	102,8	0,0208
Жетинин айы	99,4	102,1	98,3	102,2	101,8	101,9	0,0205
Бештин айы	98,7	101,9	98,0	102,6	100,4	100,2	0,0204
Үчтүн айы'01	98,7	102,8	98,5	104,4	99,3	99,2	0,0205
Бирдин айы	99,2	103,4	97,8	104,2	102,3	101,4	0,0204
Жалган куран	100,3	105,2	96,9	104,3	108,8	107,3	0,0203
Чын куран	101,6	106,2	97,0	104,3	113,5	110,6	0,0202
Бугу	103,4	107,0	98,8	105,4	115,2	110,8	0,0203
Кулжа	104,9	109,8	99,8	107,9	117,8	114,4	0,0206
Теке	105,7	112,9	100,3	110,7	119,2	118,1	0,0209
Баш оона	103,3	113,5	98,3	111,6	115,7	118,1	0,0209
Аяк оона	103,0	114,3	98,4	112,6	114,4	118,4	0,0209
Тогуздун айы	103,1	115,3	98,0	113,0	115,7	120,8	0,0209
Жетинин айы	105,9	119,2	102,1	118,8	114,9	120,1	0,0209
Бештин айы	107,4	120,5	104,1	121,2	114,8	119,2	0,0209
Үчтүн айы'02	106,6	121,1	103,6	122,3	113,3	118,5	0,0208
Бирдин айы	106,9	122,0	104,2	123,5	112,9	118,9	0,0209
Жалган куран	106,6	122,2	103,7	123,9	112,8	118,6	0,0209
Чын куран	106,1	122,0	103,4	124,2	112,1	117,4	0,0208
Бугу	106,7	122,3	103,9	124,6	112,9	117,6	0,0209
Кулжа	109,4	125,3	106,2	127,7	116,4	120,5	0,0212
Теке	110,4	128,5	106,8	130,8	118,2	123,7	0,0217
Баш оона	109,4	128,5	106,1	130,9	116,7	123,8	0,0217
Аяк оона	109,3	128,9	106,3	131,5	115,6	123,7	0,0217
Тогуздун айы	108,7	129,7	105,8	132,5	114,9	124,0	0,0217
Жетинин айы	108,2	130,2	105,5	133,5	113,9	123,4	0,0217
Бештин айы	107,7	129,9	105,2	133,8	113,1	122,0	0,0217
Үчтүн айы'03	106,7	129,6	104,0	133,5	112,5	121,7	0,0216
Бирдин айы	106,1	129,7	103,4	133,7	111,7	121,6	0,0217
Жалган куран	106,8	130,5	103,5	133,9	113,7	123,7	0,0220
Чын куран	108,6	132,0	104,9	135,1	116,5	125,7	0,0224
Бугу	111,8	134,4	108,5	138,2	118,9	126,4	0,0231
Кулжа	112,3	137,5	108,7	141,2	120,2	129,9	0,0241
Теке	107,6	134,2	103,6	137,3	116,5	127,9	0,0236
Баш оона	104,5	131,0	100,6	133,6	113,4	125,8	0,0232
Аяк оона	105,1	132,2	101,6	135,1	112,8	126,2	0,0234
Тогуздун айы	108,1	133,5	104,3	136,3	116,8	127,8	0,0238
Жетинин айы	105,9	129,0	101,2	130,8	116,9	125,7	0,0234
Бештин айы	101,0	122,9	96,3	124,6	112,1	119,6	0,0226
Үчтүн айы'04	100,5	122,4	95,5	123,8	112,7	119,9	0,0230
Бирдин айы	100,6	123,1	95,1	124,0	114,2	121,7	0,0235
Жалган куран	98,9	121,6	93,4	122,3	112,8	120,5	0,0232
Чын куран	97,3	121,1	91,7	121,6	111,5	120,6	0,0231
Бугу	96,6	120,8	90,5	120,5	112,3	121,9	0,0228
Кулжа	97,3	121,5	90,9	121,3	113,7	122,5	0,0231
Теке	98,2	123,2	91,7	123,0	115,1	124,1	0,0235
Баш оона	97,9	124,5	91,4	124,1	115,0	126,1	0,0237
Аяк оона	96,4	123,0	89,9	122,4	113,5	125,0	0,0235
Тогуздун айы	95,6	123,3	88,9	122,5	113,4	125,7	0,0238
Жетинин айы	95,4	122,8	88,3	121,7	114,6	126,0	0,0241
Бештин айы	95,3	121,7	88,0	120,6	115,7	124,9	0,0242
Үчтүн айы'05	95,5	122,1	87,9	121,2	116,7	124,7	0,0244
Бирдин айы	94,3	121,8	87,0	121,1	115,0	123,9	0,0243
Жалган куран	93,8	121,6	86,4	120,9	115,3	123,7	0,0244
Чын куран	93,9	121,8	86,3	120,8	116,7	124,6	0,0242
Бугу	96,1	122,9	88,4	121,8	120,1	126,1	0,0244
Кулжа	96,6	124,8	89,0	124,0	120,8	127,2	0,0244
Теке	95,7	125,9	88,5	125,5	118,9	127,2	0,0244
Баш оона	94,3	125,4	87,6	125,2	116,6	126,0	0,0244
Аяк оона	93,8	125,1	87,2	124,7	116,2	126,3	0,0244
Тогуздун айы	94,0	125,7	87,2	125,0	117,2	127,6	0,0245
Жетинин айы	94,7	126,1	87,7	125,5	119,0	128,0	0,0245
Бештин айы	94,3	125,2	87,4	124,7	118,7	126,9	0,0242

1.35-таблица: (уландысы)

	РЭАК	*НЭАК*	*РЭАК (КМШ)*	*НЭАК (КМШ)*	*РЭАК (алыскы чет өлкөлөр)*	*НЭАК (алыскы чет өлкөлөр)*	*Алмашуу курсу (сом / АКШ долл.)*
Үчтүн айы'06	93,2	124,0	86,2	123,5	118,3	125,8	0,0242
Бирдин айы	92,2	122,8	84,9	121,9	119,2	125,4	0,0241
Жалган куран	91,2	121,8	83,5	120,7	119,9	125,2	0,0242
Чын куран	90,9	121,6	83,0	120,2	120,6	126,0	0,0244
Бугу	89,8	120,9	81,7	119,0	121,3	127,4	0,0246
Кулжа	90,6	121,8	81,8	119,1	126,0	131,1	0,0248
Теке	89,5	122,4	80,5	119,6	125,5	132,1	0,0250
Баш оона	89,5	123,8	80,8	121,6	123,9	131,4	0,0252
Аяк оона	91,1	125,9	82,6	124,0	125,3	132,4	0,0254
Тогуздун айы	91,7	127,1	83,2	125,4	126,0	132,8	0,0255
Жетинин айы	91,8	127,3	83,1	125,8	126,3	132,5	0,0257
Бештин айы	92,5	127,6	83,6	126,1	127,1	132,4	0,0259
Үчтүн айы'07	93,9	128,3	84,5	126,9	129,7	133,0	0,0261
Бирдин айы	91,8	126,7	82,6	125,3	127,2	131,2	0,0259
Жалган куран	92,0	127,6	82,6	126,1	128,3	132,6	0,0262
Чын куран	90,8	126,5	81,4	125,0	127,5	131,7	0,0263
Бугу	91,3	126,1	81,7	124,5	128,8	131,2	0,0263
Кулжа	91,6	126,7	82,1	125,5	129,2	130,8	0,0263
Теке	90,2	125,9	80,7	124,8	127,4	129,6	0,0264
Баш оона	92,4	126,9	82,7	126,1	130,2	129,4	0,0265
Аяк оона	94,3	126,6	84,3	126,0	133,7	128,8	0,0267
Тогуздун айы	105,1	132,2	93,3	131,5	151,5	134,5	0,0282
Жетинин айы	104,1	133,4	92,3	132,9	150,8	135,4	0,0287
Бештин айы	103,0	132,9	91,3	132,5	149,2	134,1	0,0286
Үчтүн айы'08	100,3	129,2	88,9	129,0	145,9	129,9	0,0279
Бирдин айы	99,8	128,0	88,7	128,1	143,9	127,9	0,0276
Жалган куран	99,2	124,8	87,3	124,8	145,0	125,3	0,0274
Чын куран	98,8	124,1	86,5	124,0	146,2	125,0	0,0274
Бугу	101,3	124,4	88,4	125,0	149,9	123,8	0,0275
Кулжа	105,2	124,7	91,5	125,6	156,3	123,2	0,0277
Теке	106,1	126,1	92,0	127,3	157,5	124,2	0,0282
Баш оона	109,2	130,6	94,9	132,6	160,5	126,4	0,0287
Аяк оона	111,2	132,5	96,9	135,7	161,2	125,6	0,0283
Тогуздун айы	108,3	128,6	94,2	131,9	157,7	121,5	0,0268
Жетинин айы	108,8	127,2	94,6	131,4	157,5	118,3	0,0256
Бештин айы	111,0	127,9	97,1	134,3	156,5	115,1	0,0254
Үчтүн айы'09	115,7	134,1	103,1	144,4	155,0	113,7	0,0251
Бирдин айы	123,0	143,0	112,3	159,0	153,9	112,2	0,0245
Жалган куран	118,0	138,6	107,2	154,0	149,4	109,1	0,0238
Чын куран	113,8	133,3	102,7	148,0	145,7	105,5	0,0233
Бугу	111,3	130,2	99,8	144,4	144,5	103,6	0,0232
Кулжа	108,5	127,8	96,6	141,2	142,8	102,5	0,0231
Теке	107,3	128,5	95,8	142,8	140,1	102,0	0,0230
Баш оона	105,6	127,9	94,6	142,6	136,4	100,6	0,0229
Аяк оона	104,0	126,2	93,1	140,5	135,0	99,7	0,0227
Тогуздун айы	102,9	124,9	91,4	138,3	135,3	100,0	0,0229
Жетинин айы	101,7	123,3	90,0	136,1	134,9	99,5	0,0228
Бештин айы	103,0	124,2	91,6	138,0	135,0	99,2	0,0227
Үчтүн айы'10	103,1	123,9	91,0	137,6	136,1	99,1	0,0226
Бирдин айы	105,0	123,9	92,6	137,9	138,2	99,1	0,0224
Жалган куран	104,3	121,9	91,0	135,1	139,7	98,5	0,0223
Чын куран	102,0	120,2	88,4	133,1	137,1	97,7	0,0221
Бугу	102,8	121,1	89,1	134,7	137,6	97,6	0,0218
Кулжа	103,4	121,6	89,5	135,8	138,3	97,6	0,0217
Теке	101,9	118,9	88,2	133,1	136,0	95,1	0,0214
Баш оона	103,0	118,2	88,8	132,1	137,7	94,8	0,0215
Аяк оона	105,3	117,8	90,9	132,5	140,0	93,8	0,0214
Тогуздун айы	106,5	116,3	92,1	131,6	140,2	91,9	0,0214
Жетинин айы	109,3	116,3	94,6	132,3	143,1	91,3	0,0214
Бештин айы	111,3	116,2	95,6	131,8	147,0	91,9	0,0213
Үчтүн айы'11	110,7	113,7	93,7	128,6	148,5	90,8	0,0211
Бирдин айы	109,7	112,1	92,2	126,0	148,9	90,5	0,0211
Жалган куран	109,9	110,6	91,7	123,5	151,3	90,3	0,0211
Чын куран	109,7	110,2	91,3	123,1	151,2	90,1	0,0212
Бугу	110,0	111,3	91,3	124,0	152,3	91,5	0,0216
Кулжа	113,6	114,3	94,2	127,4	157,2	93,9	0,0221
Теке	113,6	114,7	94,1	127,7	157,2	94,5	0,0222
Баш оона	114,5	116,7	95,4	130,8	156,5	95,5	0,0224
Аяк оона	114,0	117,5	95,9	132,9	153,1	94,7	0,0222
Тогуздун айы	114,4	119,0	97,0	135,7	151,5	94,6	0,0221
Жетинин айы	111,8	115,8	94,3	131,5	149,3	92,8	0,0217
Бештин айы	112,5	116,2	95,2	132,0	150,1	92,7	0,0214
Үчтүн айы'12	112,1	115,6	94,9	131,2	149,2	92,3	0,0214
Бирдин айы	109,1	112,9	91,5	126,9	147,8	91,5	0,0214
Жалган куран	108,0	112,2	89,9	125,2	148,3	92,1	0,0214
Чын куран	107,2	111,9	89,1	124,8	147,6	92,0	0,0214
Бугу	108,6	112,5	90,3	126,3	148,7	91,8	0,0213
Кулжа	111,3	115,6	93,4	131,9	149,5	92,3	0,0212
Теке	110,8	114,9	92,2	130,9	149,9	92,3	0,0212
Баш оона	111,5	115,0	92,4	130,8	151,4	92,8	0,0214
Аяк оона	110,6	113,0	91,3	128,5	151,1	91,8	0,0213
Тогуздун айы	111,8	111,6	92,0	127,0	152,2	90,9	0,0212
Жетинин айы	113,0	112,0	93,3	128,1	153,0	90,6	0,0212
Бештин айы	112,6	110,8	92,5	125,9	154,1	90,4	0,0211

I.36-таблица: Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү*

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**377,0**	**189,4**	**437,6**	**693,5**	**372,2**
Алыскы чет өлкөлөр	**262,8**	**193,0**	**361,7**	**693,6**	**331,9**
Австралия	18,0	21,5	17,9	8,9	7,9
Улуу Британия	35,5	42,3	48,2	32,3	67,6
Виргин аралдары	2,1	11,7	2,3	2,3	9,3
Германия	-6,1	—	-5,3	2,2	13,1
Египет	-0,1	—	—	0,1	0,1
Индия	3,9	-0,2	—	1,5	1,2
Иордания	-0,2	—	—	0,9	0,3
Иран	2,0	-1,0	1,4	-1,8	—
Италия	-1,1	-1,8	-2,2	-1,3	-0,3
Канада	95,8	79,8	201,9	445,5	109,6
Кипр	5,7	2,0	2,3	-0,9	0,9
Кытай	35,9	22,9	36,6	131,7	58,0
Латвия	3,7	2,1	4,0	6,4	5,1
БАЭ	2,8	-7,8	—	6,2	1,9
Пакистан	6,5	-0,3	5,5	5,6	4,4
Польша	-2,1	0,7	0,5	0,2	0,7
Корея Республикасы	21,0	10,8	16,9	-0,2	-0,5
Сейшел аралдары	—	—	38,9	2,0	4,4
АКШ	-1,1	14,8	0,3	7,0	4,7
Түркия	-0,8	14,6	-10,7	0,5	8,3
Швейцария	-0,1	-2,6	-0,8	26,2	20,7
Европа реконструкция жана өнүктүрүү банкы	-0,5	—	1,4	3,2	1,8
Башка эл аралык уюмдар	32,5	-7,9	7,5	6,9	3,8
Башка өлкөлөр	9,6	-8,5	-4,8	8,0	9,2
КМШ өлкөлөрү	**114,2**	**-3,6**	**75,9**	**-0,1**	**40,3**
Казакстан	104,1	-42,3	25,7	-4,2	20,9
Россия	10,6	39,2	50,4	3,9	19,2

* алдын-ала алынган маалыматтар

I.37-таблица: Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары

(млн. АКШ долларында)

	2008	2009	2010	2011	2012
Бардыгы болуп	**377,0**	**189,4**	**437,6**	**693,5**	**372,2**
Айыл чарбасы, аңчылык жана токой чарбасы	-2,9	-0,9	—	—	1,7
Тоо-кен өндүрүшү	-1,4	5,2	-1,2	27,3	27,4
Иштеп чыгаруу өнөр жайы	136,3	73,2	253,1	432,5	160,0
Электр энергиясын, газды ж-а сууну өндүрүү ж-а бөлүштүрүү	—	0,9	—	—	—
Курулуш	41,1	7,2	-0,8	-9,1	-0,2
Соода; автоунааларды, тиричилик буюмдарын жана жеке колдонуучу буюмдарды оңдоо	5,3	10,0	11,8	36,1	18,3
Мейманканалар жана тойканалар	-0,2	2,2	-1,0	0,2	1,5
Транспорт жана байланыш	-3,0	11,8	-10,6	20,7	3,2
Финансы ишкердүүлүгү	103,7	-6,1	16,8	47,6	45,6
Кыймылсыз мүлк менен операциялар, ижара жана керектөөчүлөргө кызмат көрсөтүү	98,3	86,1	169,8	138,2	114,4
Мамлекеттик башкаруу	—	—	—	—	—
Билим берүү	—	—	-0,3	-0,1	—
Саламаттыкты сактоо жана социалдык жактан кызмат көрсөтүү	0,4	-0,2	—	—	0,1
Коммуналдык, социалдык жана персоналдык кызмат көрсөтүү	-0,6	—	—	—	0,2

1.38-таблица: Эл аралык камдар (бир мезгилдин акырына карата)[1]

	2008	2009	2010	2011	2012
Дүн камдар, млн. АКШ долларында[2]	1224,6	1588,2	1718,9	1834,5	2066,6
Камдык активдер*, млн. АКШ долларында	1222,4	1584,3	1715,0	1830,6	2062,7
Дүн камдар, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорт айларында	4,0	4,9	4,1	3,4	3,8
Камдык активдер, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорт айларында	4,0	4,9	4,1	3,4	3,8

[1] ЭВФтеги камдык позицияны кошо алганда

[2] Чегерилген пайыздарды эске алуусуз

*Дүң эл аралык камдардын ликвиддүү бөлүгү

39-таблица: Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин 2008-жылдан 2013-жылдын 1-январына карата абал боюнча динамикасы
(млн. АКШ долларында)

	01.01.09 карата калдык	*01.01.10 карата калдык*	*01.01.11 карата калдык*	*01.01.12 карата калдык*	*01.01.13 карата калдык*
А. Активдер	**2052,6**	**3353,0**	**4011,4**	**4039,7**	**3736,2**
Чет өлкөгө тике инвестициялар	1,3	797,1	1522,3	1366,3	725,9
Портфелдик инвестициялар	77,8	92,4	47,2	52,8	47,2
Акционердик капиталга	45,6	38,6	15,7	15,7	15,7
Карыздык баалуу кагаздар	32,2	53,8	31,5	37,1	31,5
Финансы деривативдери	—	—	—	—	0,4
Башка инвестициялар	751,2	879,1	726,9	789,9	900,0
Нак акчалар жана депозиттер	299,5	464,3	260,0	288,2	375,6
Кредиттер	31,7	44,6	59,9	46,4	53,7
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Банктар	13,5	10,8	8,9	0,8	1,7
Башка секторлор	18,2	33,8	51,0	45,6	52,0
Соода кредиттери	417,8	366,3	403,1	451,4	466,8
Жана башка активдер	2,2	3,9	3,9	3,9	3,9
Камдык активдер	1222,4	1584,3	1715,0	1830,6	2062,7
Монетардык алтын	71,9	90,8	116,8	132,1	162,9
АКУ (СДР) (СПЗ)	55,2	165,5	170,2	176,5	186,4
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1095,4	1328,0	1428,0	1522,1	1713,5
Нак акчалар жана депозиттер	531,3	841,4	1097,7	1078,0	992,6
Чет өлкө баалуу кагаздары	564,0	486,6	330,3	444,1	720,8
Б. Милдеттенмелер	**4904,9**	**5701,5**	**5883,7**	**6975,5**	**7780,5**
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар	1379,6	1428,8	1697,6	2413,4	2757,8
Портфелдик инвестициялар	21,2	20,1	0,3	6,4	6,4
Акционердик капиталга	21,2	20,1	0,3	6,4	6,4
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	—	—	—
Финансы деривативдери	—	—	—	—	—
Жана башка инвестициялар	3504,2	4252,6	4185,8	4555,7	5016,3
Нак акчалар жана депозиттер	249,7	308,8	75,8	74,8	80,4
Кредиттер	2849,3	3483,1	3653,8	4017,9	4411,6
АКЖО (ОДКР)	164,5	167,1	142,5	118,5	97,9
Мамлекеттик башкаруу сектору	1919,2	2335,8	2503,6	2707,3	3002,1
Банктар	33,6	30,6	54,7	89,6	93,3
Башка секторлор	731,9	949,6	953,1	1102,5	1218,2
Соода кредиттери	405,1	327,8	326,8	333,3	394,3
Башка милдеттенмелер*	—	132,9	129,4	129,7	130,0
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)	**-2852,3**	**-2348,6**	**-1872,3**	**-2935,8**	**-4044,3**

* өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (СДР) бөлүштүрүүсүн кошо алганда, Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 132,2 млн. АКШ долларына көбөйгөн.

II тиркеме: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү ыкмасы

1. Киришүү

Төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын белгилүү бир мезгилдин ичинде дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен жүргүзүлгөн тышкы экономикалык операциялары жөнүндөгү маалыматтарды чагылдырат. Резиденттер менен резидент эместердин ортосунда ишке ашырылган бул операцияларга негизинен, товарлар, кызмат көрсөтүүлөр жана кирешелер менен жүргүзүлгөн операциялар, финансы активдери жана милдеттенмелери менен операциялар кирет.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми Эл аралык Валюта Фонду тарабынан иштелип чыккан «Төлөм теңдеми боюнча колдонмо» басылмасынын бешинчи чыгаралышына ылайык түзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын Улуттук Статистика комитетинен, Улуттук банктан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы комитетинен, Тышкы иштер министрлигинен, о.э. башка министрликтерден, ишканалардан жана уюмдардан алынган маалыматтарга таянат.

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндөгү», «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндөгү» мыйзамдары ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Улуттук банктын ченемдик актылары маалыматтарды топтоонун жана алардын купуялыгынын сакталышынын мыйзамдык негизин камсыз кылат.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми чейрек сайын АКШ млн. доллары менен түзүлөт. Төлөм теңдеминин ушул басылмадан тышкары маалыматтары, чейрек сайын төмөнкү басылмаларда жарыяланып турат: ай сайын чыгарылуучу «Улуттук банктын бюллетени», чейрек сайын жарык көрүүчү «Кыргыз Республикасындагы инфляция боюнча баяндама» жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Жылдык отчетунда. Ошондой эле, төлөм теңдеминин маалыматтары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистикалык комитетинин "Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы", "Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы" басылмаларында да жарыяланат. Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча маалыматтар "Төлөм теңдеминин статисикасы боюнча жылдык маалымат" жана "Эл аралык финансы статистикасы" басылмаларында жарыяланышы үчүн ЭВФке жөнөтүлөт.

2. Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөм теңдемин түзүүдө пайдаланылуучу резиденттик жөнүндө аныктамага ылайык, резиденттер болуп, республиканын экономикалык аймагында бир жыл же андан ашык мөөнөттө турган же турууга ниеттенип жатышкан жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда товарлардын кыйла көлөмүн өндүрүү жана/же болбосо кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырган же республиканын аймагында жайгашкан жер участкаларына, курулушка же өндүрүш бирикмелерине ээ болгон юридикалык жактар саналат.

II.1-таблица: Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

Операция	Кредит, плюс (+)	Дебет, минус (-)
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	*Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту*	*Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту*
Кирешелер	*Алууга карата кирешелер*	*Төлөөгө карата кирешелер*
Трансферттер	*Каражаттарды алуу*	*Каражаттарды берүү*
Финансылык инструменттер менен операциялар	*Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) азайышы*	*Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) көбөйүшү*
	Чет өлкө милдеттенмелеринин көбөйүшү	*Чет өлкө милдеттенмелеринин азайышы*

Төлөм теңдемин түзүүнүн эрежесине ылайык, ар бир операция кош жазуу менен бири-бир статьянын кредити боюнча, экинчиси - башка статьянын дебети боюнча чагылдырылат. Финансы операциялары кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча б.а., кошуп эсептелинген, бирок иш жүзүндө али төлөнбөгөн суммалар чагылдырылат.

Жогоруда айтылгандай, кош жазуу принциптерине ылайык, бардык кредиттелген жазуулардын суммасы бардык дебеттелген жазуулардын суммасына дал келүүгө тийиш, мына ошондуктан, теоретикалык жалпы сальдо дайыма нөлгө барабар болуусу керек. Бирок, иш жүзүндө теңдемдин жыйынтыктоочу сальдосу эч качан нөлгө жетпейт. Төлөм теңдемин түзүү үчүн пайдаланылуучу маалыматтар ар кайсы булактардан алына тургандыгы анын себеби болуп саналат. Мисалы, товарлардын экспорту боюнча маалыматтар бажы статистикасынын негизинде алынат. Ал эми экспорттолгон продукциялар үчүн валюта түрүндө түшкөн акчалар тууралуу маалыматтар банк отчетторунан келип түшөт. Ошентип, бири-биринен көз каранды болбогон булактардан алынган маалыматтарды пайдалануунун натыйжасында түзүлгөн нөлдүк эмес сальдо «таза каталар жана калтырып кетүүлөр» деп аталган кошумча статьялар менен теңделет. Ал жогоруда келтирилген сальдонун өлчөмү боюнча барабар, бирок, тескери белгиде.

3. Төлөм теңдемин түзүүнүн структурасы жана маалымат базасы

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кыйла көлөмдөгү маалыматтар пайдаланылат, мында бир статья үчүн бир эле учурда, бир нече булактардан алынган маалыматтар пайдаланылышы мүмкүн. II.2-таблицасында Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кайсыл жана кандай булактардан алынган маалыматтар пайдаланыла тургандыгы келтирилген.

Төлөм теңдеминин операциялары эсептердин негизги эки тобуна бириктирилет: күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби. Күндөлүк операциялар эсеби товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер, күндөлүк трансферттер менен операцияларды чагылдырат. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби капиталдык эсептен жана финансы эсебинен турат жана күндөлүк операциялар эсебинде чагылдырылуучу товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымы кандайча каржылана тургандыгын көрсөтөт.

Соода балансы. Соода балансы товарлардын ФОБ баасындагы экспорту менен импортунун наркынын ортосундагы айырма эсептеле тургандыгын билдирет. Товарлардын ФОБ баасы боюнча экспортунун жана товарлардын СИФ баасы боюнча импортунун наркы тууралуу маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат жана алар бажы органдарынан алынган маалыматтарга жана ишканалардын маалыматтарына таянат. 2007-жылга чейин импорттун ФОБ баасындагы наркы Улуттук банк тарабынан УСКнын ишканаларга жүргүзгөн изилдөөлөрүнүн натыйжасында алынган СИФ баасындагы импорттогу камсыздандыруу боюнча чыгашалардын жана транспорттук чыгашалардын үлүшүнө баа берүү ыкмасында аныкталган. 2007-жылдан тартып УСК товарларды импорттоого байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу чыгашаларын эсептөөнү өз алдынча жүргүзүп келүүдө. Товарлардын экспорту боюнча маалыматтарга Улуттук Статистика комитети Кыргыз Республикасынын аэропортторунда чет өлкө авиакомпаниялары алуучу товарлар боюнча маалыматтарды, импорт боюнча маалыматтарга – чет мамлекеттердин портторунда Кыргыз Республикасынын резиденттери авиа-темиржол компаниялары тарабынан алынган товарлар боюнча маалыматтарды кошот. 1993-1995-жылдар аралыгында «алып-сатарлардын» импорту чартердик рейстердин жүргүнчүлөрүнүн санын бир «алыпсатар» тарабынан алынып келинген товарлардын орточо көлөмүнө көбөйтүүнүн негизинде баалоо жолу менен аныкталган. Бирок, 1996-жылдан тартып, төлөм теңдеминде Бажы кызматы департаментинин «алып-сатарлардын» импорту боюнча маалыматтары кошо катталууда, ал эми 1997-жылдан тартып бул маалыматтар Улуттук Статистика комитетинин “алып-сатарлардын” каттоодон өткөрүлбөгөн соода иштери боюнча маалыматтар менен толукталган, бул маалыматтар бажы постторунда жүргүзүлгөн иликтөөнүн негизинде баалоо жолу менен түзүлөт.

2006-жылдан тартып УСК товарлардын экспортунун жалпы көлөмүнө айыл-чарба азыктүлүгүнүн негизги түрлөрүнүн бажы статистикасында эске алынбаган экспортун кошуп келүүдө.

Кошумча эсептөө отчеттук мезгилден кийинки май-июнь айларында жылына бир жолу баланстык ыкмада ишке ашырылат: ресурстар минус пайдалануу, мында ресурстар (өндүрүш плюс импорт), ал эми пайдалануу (жеке керектөө плюс өндүрүштүк керектөө плюс экспорт плюс жоготуулар).

Кызмат көрсөтүүлөр. Транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту Улуттук статистика комитети тарабынан тиешелүү транспорттук уюмдардан жана ведомстволордон бөлөк, темир жол транспорту, аба транспорту, автомобиль транспорту боюнча уюмдардан алынган маалыматтардын о.э. банк статистикасынан чогулган маалыматтардын негизинде аныкталат. Жүк ташуу менен байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрүнүн импорту, “соода балансынын” бөлүгүндө жазылып кеткендей, СИФ баасындагы импорттун наркындагы үлүш катары баа берүү менен аныкталат. Ушуга эле «Кыргызгаз» АКсы тарабынан сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту боюнча (газды ташып жеткирүү) маалыматтар, ири ишканалардын, ведомстволордун, банк статистикасынын, о.э. Кыргыз Республикасындагы авиакомпанияларынын кирешелери жана чыгашалары боюнча чет өлкө авиакомпанияларынын агентстволорунун маалыматтары кошулган. 1999-жылга чейин импорт боюнча **“кыдыруулар”** статьясында чет өлкөлөрдөгү туристтик фирмалардын чыгашалары, ал эми экспорт боюнча мейманканалардын, эс алуу үйлөрүнүн, дарылануучу жайлардын резидент эместерден алынуучу кирешелери чагылдырылып келинген (коммерциялык банктардын отчетторунан алынган маалыматтарды эске алуу менен). 1999-жылдан баштап “кыдыруулар” статьясы республикага (республикадан) келип жатышкан (кетип жатышкан) жарандардын санына негизделген ыкма боюнча аныкталууда. **Курулуш боюнча кызмат көрсөтүүлөр статьясында** банк статистикасынан, УСКдан алынган, Кыргыз Республикасынын резидент эмес курулуш компанияларын тартуучу ишканалардан, чет өлкөдө кызмат көрсөтүп жатышкан курулуш уюмдарынан жыйналган маалыматтары, о.э. биргелешкен ири ишканалар тарабынан берилген маалыматтар чагылдырылат. **Финансылык кызмат көрсөтүүлөрдө** мына ушундай кызмат көрсөтүүлөрдү коммерциялык банктар тарабынан сунуштоо жана алуу боюнча банк статистикасынан алынган жана Улуттук банк тарабынан финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү алуу жөнүндө маалыматтар чагылдырылат. **Компьютердик жана маалымат берүү кызмат көрсөтүүлөрү** боюнча маалыматтардын толук жана өзүнө бардыгын камтуучу булактарынан болуп, азыркы учурда банк статистикасы саналат. **Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдө** Тышкы иштер министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алынуучу Кыргыз Республикасынын элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасында жайгашкан элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар чагылдырылат, алар банк статистикасынын негизинде жыйналып алынат. **Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр** боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан кызматтардын ушул түрүн пайдалануучу жана аларды көрсөтүүчү болуп саналган ишканалардан алынат. Бул статьяга **“техникалык жардамдар боюнча”** кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту дагы кирет, алар жөнүндө маалымат булагы болуп ЭВФтин баа берүү маалыматтары жана инвестициялык долбоорлорду жүзөгө ашырып жатышкан уюмдардын маалыматтары саналат. **Башка кызмат көрсөтүүлөргө** жогоруда жазылган статьяларда камтылбаган кызмат көрсөтүүлөр кошулган жана бул маалыматтын булактары болуп, УСКнын ишканалардан алынган жана банк статистикасынын маалыматтары саналат.

Кирешелер. Бул статья өзүнө өндүрүш факторлорун, атап айтканда, эмгек жана капиталды пайдалангандык же бергендик үчүн төлөмдөрдү жана келип түшүүлөрдү камтыйт жана эки эсепке: эмгекке төлөөлөр жана инвестициялардан кирешелер эсебине бөлүнөт. Эмгекке төлөөлөр резидент эместер тарабынан Кыргыз Республикасынын резиденттеринен алынган айлык акыларды камтыйт же тескерисинче. Тике, портфелдик жана башка инвестициялардан кирешелер өзүнө келип түшүүлөрдү жана резиденттердин чет өлкө финансылык активдерине жана милдеттенмелерине кошуп эсептелинген төлөмдөрдү камтыйт. Тике инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар ишканалардан алынган отчеттордун негизинде, Улуттук Статистика комитетинен о.э банк статистикасынан алынат. Портфелдик инвестициялардан кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын сыяктуу эле, коммерциялык банктардын ички булактарынан алынат. Ал эми жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булакта-

рынан (ЭВФтин кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча пайыздар), Финансы министрлигинен (мамлекеттик кредиттер боюнча пайыздар) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча пайыздар) алынат. Эмгекке төлөөлөр боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан чет өлкөлүк жумушчуларды тартуу менен иштеген ишканалардан алынат.

Трансферттер. Трансферттер күндөлүк эсепте чагылдыруучу, күндөлүк жана капиталдык эсепте чагылдырылуучу капиталдык трансферттер болуп бөлүнүшөт. **Капиталдык трансферттерге**: негизги капиталга менчик укугун берүү; кредитор тарабынан карызды жокко чыгаруу (аннулирование); негизги капиталды сатып алуу же сатуу менен байланышкан акчалай активдерди өткөрүп берүү; калктын көчүп кетип жатышына байланыштуу, көчүп кетип жаткандар өз резиденттүүлүгүн алмаштырышкан учурда, алардын мүлктөрүнүн жана финансылык активдеринин агымына карата компенсациялоочу жазуу болуп саналган трансферттер камтылат. Трансферттердин бардык калган түрлөрү **күндөлүк трансферттерге тиешелүү болот**. Биздин өлкөгө мүнөздүү күндөлүк трансферттердин мисалы болуп гуманитардык жардам саналат, ал төлөм теңдеминде дебет боюнча – товарлардын импорту катары, кредити боюнча - трансферттер сыяктуу компенсациялоочу өткөрүү катары чагылдырылат. Күндөлүк расмий трансферттерге товарлар жана техникалык жардам түрүндөгү гранттар ошондой эле, эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр таандык болот. Гуманитардык жардамдар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен товарлардын импорту жөнүндө маалыматтар менен кошо алынат. Техникалык жардамдарга баа берүүдө ЭВФтин маалыматтары пайдаланылат. Эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Экономика жана финансы министрлигинен алынат. Калктын чет өлкөгө жана чет өлкөдөн акчалай которуулары түрүндө көрсөтүлгөн жеке күндөлүк трансферттер тууралуу маалыматтар негизинен, Улуттук банк тарабынан Транспорт жана коммуникация министрлигинен жана банк статистикасынан алынат. Капиталдык расмий трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндө капиталдык товарларды бөлүп көрсөтөт. Алар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынган. Мигранттардын трансферттерин Улуттук банк алардын саны жөнүндө Улуттук Статистика комитетинен алынган маалыматтардын негизинде жана мигранттардын алып келүүчү/ алып кетүүчү активдеринин орточо наркын баалоо жолу менен аныктайт.

2000-жылдан тартып Улуттук банк, «чет өлкөдө иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары» статьясы боюнча жеткире баалоону жүргүзүп келет. Жеткире эсептөө суммасы расмий каттоодон өткөрүлгөн акча которуулар жана жеткире эсептөөгө чейинки коэффициент катары аныкталат. Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары боюнча дүйнөлүк коомчулукта көп сандаган иликтөөлөр жүргүзүлүп келет жана ал иликтөөлөрдүн ар бири капиталдын нак түрдө агылып кире тургандыгына баа берилгендигин көрсөтөт. Улуттук банк өз баа берүүлөрүндө аталган иликтөөлөргө таяна алат жана коэффициентти жыл сайын өзгөртө алат.

Финансылык эсеп. Финансылык эсеп өзүнө алардын натыйжасында резиденттердин чет өлкө активдери жана милдеттенмелери көбөйүүгө же азайууга дуушар болгон операцияларды камтыйт. Мына ошого байланыштуу, резиденттер чет өлкө финансы активдерин резидент эместерден гана эмес, резиденттерден да сатып алууга мүмкүнчүлүгү болгондугунан улам, финансылык эсепте резиденттердин ортосундагы чет өлкө активдери менен операциялар да чагылдырылышы мүмкүн. Финансылык эсептин чегинде активдердин ар бир түрү боюнча операциялар таза түрүндө катталат. Ошентип, жазууларда ошол түрдөгү активдер же милдеттенмелер менен бардык оң жана терс операциялардын белгилүү бир мезгил ичиндеги таза суммардык өзгөртүлүшү чагылдырылат. Активдердин суммасынын таза азаюусу жана милдеттенмелердин суммасынын таза көбөйүшү кредит боюнча катталат, ал эми активдердин суммасынын таза көбөйүшү жана милдеттенмелердин суммасынын таза кыскарышы дебет боюнча чагылдырылат. Финансылык эсептин компоненттери фун-

кционалдык белгилер боюнча классификацияланат жана тике, портфелдик инвестициялар, башка инвестициялар жана камдык активдер болуп бөлүнүшөт.

Тике инвестицияларда башка өлкөнүн чарбалык бирдигин (тике инвестицияларды алышкан ишканалар) башкарууга катышуу максатында бир өлкөнүн (тике инвестор) жеке адамдары жана юридикалык жактары тарабынан жүзөгө ашыруучу инвестициялар чагылдырылат. Тике инвестициялар катары, ишкананын капиталына катышуу формасындагы тике инвестордун капиталдык салымдары гана эмес, тике инвестор менен тике инвестициялоо ишканаларынын ортосунда болуп өткөн инвестициялардын башка бардык формалары классификацияланат. Мисал катары, тике инвестор тарабынан ишканаларга берилген кредиттер же тике инвестиция катары каралган жерди узак мөөнөткө ижаралоо саналат. Тике инвестициялар чет өлкөгө инвестицияларга же ички экономикага инвестицияга бөлүнөт. Тике инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк Улуттук Статистика комитетинен алат. Ал эми, бул комитет өз кезегинде маалыматтарды ири биргелешкен айрым ишканалардан чогултат.

Портфелдик инвестицияларда баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар менен операциялар, киреше алуу максатында гана жүргүзүлгөн операциялар чагылдырылат. Портфелдик инвестицияларды тике инвестициялардан айырмалоочу шарттуу критерий болуп, инвестордун ишкананын кадимки эле акцияларынын 10 же андан ашык пайызына ээ болуусу саналат. Портфелдик инвестициялар, өз кезегинде, активдер жана милдеттенмелер менен операцияларга, о.э. финансы инструменттеринин түрү боюнча (капиталга катышууну камсыз кылган баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар) классификацияланат. Портфелдик инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк ички булактардан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын финансы рыногуна көзөмөлдүк жана жөнгө салуу кызматынан, ири биргелешкен ишканалардан алат.

Финансы деривативдери - алардын иштөө шарттары, айрым башка финансы инструменттерине же мүнөздөмөлөрүнө (чет өлкө валютасы, мамлекеттик облигациялар, акцияларга баанын индекси, пайыздык чендер жана башкалар сыяктуу) же кийинчерээк сатылып алынышы же сатылышы мүмкүн болгон кайсы болбосун биржалык товарларга (алтын, кант, кофе жана башка) «байланыштуу» болгон финансы инструменттери. Финансы деривативдери ээлерине алдын ала сүйлөшүлгөн, келечектеги белгилүү бир мезгилде, аныкталган активдерди алууга укукту камсыз кылат, мисалы, накталай акча формасында, баштапкы финансы инструменти жана башка. Туунду финансы инструменттеринин катарына опциондор (валюталык, пайыздык, товардык ж.б), жүгүртүлүүчү финансы фьючерстери, варранттар жана валюталык же пайыздык своптор жөнүндө келишимдер катары инструменттер кирет. Туунду инструменттери менен бүтүмдөр операциялардын өз алдынча топторуна бөлүнүп турат (негизгиси финансылык); аларды эсепке алуу туунду контракттын негизинде жаткан жана алар өздөрү «байланыштуу» мүнөздөмөгө таандык болгон баалуу кагаздар же товарлар менен операцияларды каттоодон башка жүргүзүлөт. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминде финансы деривативдери алтындын баасын хеджирлөө менен берилген жана алар боюнча маалыматтар ишканалар тарабынан берилет.

Жана башка инвестициялар да активдер, милдеттенмелер менен операцияларга классификацияланат жана өзүнө кредиттерди, кредитордук жана дебитордук карыздарды, депозиттерди, накталай чет өлкө валютасын, улуттук валютаны жана жогоруда келтирилген категорияларга кирбеген башка активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт. Коммерциялык банктардын чет өлкө активдери/милдеттенмелери боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан коммерциялык банктардын отчетторунан алынат. Өкмөт тарабынан же анын гарантиясы астында алынган чет өлкө кредиттери ошондой эле, аларды тейлөө боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Финансы министрлигинен, ишканалардан жана башкы банктын өзүнүн ички булактарынан алынат. Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча маалыматтар өзүнүн ички булактарынан алынат. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат. Рези-

дент-ишканалардын (соодалык кредиттер) кредитордук жана дебитордук карыздары тууралуу маалыматтар Улуттук банк тарабынан Улуттук Статистика комитетинен алынат, ал эми Комитет маалыматтарды ишканалардан жыйнайт. Чет мамлекеттердеги ишканалардын эсептери боюнча маалыматтарды Улуттук банк ишканалардан алат. Негизинен, Кыргызстандын эл аралык финансы институттарынын фондуларына төлөмдөрүн чагылдырган ж.б. активдер боюнча маалыматтарды Улуттук банк Финансы министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алат. Төлөм теңдеми кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча түзүлө тургандыгына байланыштуу, кредиттер боюнча негизги суммалар жана төлөөгө карата пайыздар төлөө мөөнөтү узартылышы мүмкүн болгон б.а., убагында төлөнбөгөн бир мезгил аралыгындагы чегерилген суммаларды чагылдырат. Кошуп эсептелинген сумма менен иш жүзүндө төлөнгөн сумманын ортосундагы айырма «жана башка инвестициялар» статьясында, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммаларга өзгөртүүлөр катары чагылдырылат. Эгерде, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалар жаңы кредит катары кайра таризделе турган болсо, анда төлөм теңдеминде мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалардын азайышы түрүндө жана карыздарды реструктуризациялоо жаңы кредитти алуу формасында чагылдырылат.

Камдык активдер төлөм теңдеминин тартыштыгын каржылоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн болгон Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын чет өлкө активдеринен турат. Төлөм теңдеминде монетардык алтын менен операцияларга (Улуттук банк менен акча-кредиттик жөнгө салуу боюнча чет өлкө органдарынын ортосундагы операциялар гана), атайын карыз алышуу укугу, эркин конвертирленүүчү валюта активдери, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздары жана ж.б. ликвидүү чет өлкө активдери менен операцияларга байланыштуу болгон камдык активдердеги өзгөрүүлөр чагылдырылат. ЭВФтин камдык активдери жана кредиттери, ошондой эле Улуттук банктын төлөм теңдеминде чагылдырылуучу башка активдери жана милдеттенмелери боюнча маалыматтар, Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматтарга негизделген.

4. Төлөм теңдемин сунуш кылуунун формалары

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми нейтралдуу жана аналитикалык формаларда берилет. **Нейтралдуу форма** (I тиркеме, I.1-таблица) өзүнө төлөм теңдеминин бардык статьялары эки тилкеде, өзүнчө кредит жана дебет боюнча, мында, кредит боюнча өткөрүүнүн суммасы таза каталарды жана калтырып кетүүлөрдү эске алуу менен дебет боюнча өткөрүүдөгү суммага барабар болот же сальдолонгон түрүндө чагылдырылышы менен мүнөздөлөт. Нейтралдуу формада берүүдө төлөм теңдеминин жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот.

Аналитикалык формада (I таблица) бардык статьялар сальдолонгон түрүндө көрсөтүлөт. Төлөм теңдеминин жалпы сальдосу конкреттүү өлкөнүн өзгөчөлүгүн эске алуу менен аныкталган өзүнчө бир статьянын суммасы катары түзүлөт. Бул статьялар көз карандысыз (б.а. өз максатына жооп берген) жүзөгө ашырылуучу жана андан төлөм теңдеминин жыйынтыкталган сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операцияларды чагылдырууга тийиш. Бул статьялар «чектен тышкары» статьялары деп аталат. «Чекке чейинки» статьяларынын калган бардык операциялары төлөм теңдеминин сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар аргасыздан жүргүзүлүп, көз каранды жана Улуттук банк менен Өкмөттүн жөнгө салуучу аракеттерине байланыштуу. Ошентип, төлөм теңдеминин сальдосу субъективдүү ой жүгүртүү үчүн элементтерди камтып турса да, төлөм теңдеминин сальдосунун өлчөмүн ченөөгө, анын каржыланышындагы керектөөлөрдү аныктоого мүмкүндүк берет.

II. I-таблица: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн Улуттук банк тарабынан пайдаланылуучу маалымат булактары

Төлөм теңдеменин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
Күндөлүк операциялар эсеби		
Товарлар		
Товарлардын экспорту (ФОБ)		
экспорт	УСК	
порттордон алынуучу товарлар	УСК	
монетардык эмес алтын	УСК	
Товарлардын импорту (ФОБ)		
импорт (СИФ)	УСК	
нарк боюнча ондоолор	УСК	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрдүн үлүшү боюнча УСКнын баа берүүсү
порттордон алынуучу товарлар	УСК	ишканалардын отчетторунун негизинде бункердик отундун импорту боюнча маалыматтар
Кызмат көрсөтүүлөр		
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук сарптоолордун үлүшүнө Улуттук статистика комитетинин баасы
Кыдыруулар	УСК	республикага (республикадан) келген (кеткен) жарандардын санынын негизинде түзүлгөн ыкмага ылайык баа берүү
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	УСК, ТКМ	
Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү	УСК, КБ, ишканалар	ишканаларды иликтөөнүн жана банк статистикасынын маалыматтарынын негизинде СИФ наркы боюнча камсыздандыруулардын импорттогу үлүшүнө УСКнын баасы
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук банк, КБ	
Компьютердик жана маалымат	КБ	
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	ТИМ, КБ, Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын чет өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар боюнча маалыматтар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасындагы өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары жөнүндө маалыматтар
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ, ишканалар	8 ВЭС-кызмат көрсөтүүлөр отчеттуулук формасы боюнча ишканалардан топтолгон башка ишкердик техникалык кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар баа берүү маалыматтары
анын ичинен Техникалык жардам	ЭВФ, ФМ	баа берүү маалыматтары
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	8 ВЭС-кызмат көрсөтүүлөр отчеттуулук формасы боюнча ишканалардан топтолгон жана башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар
Кирешелер		
Эмгек акылар	УСК, КБ, ишканалар	
Инвестициялардан кирешелер		
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялардан кирешелер тууралуу маалыматтар
Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук банк, КБ	
Башка инвестициялар боюнча кирешелер		
Кредиттер боюнча пайыздар		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, УСК, Улуттук банк	
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер	Улуттук банк, КБ	Улуттук банктын эл аралык камдарды тескөөгө байланыштуу кирешелери жана чыгашалары боюнча маалыматтар; коммерциялык банктардын жана ишканалардын чет өлкөлөрдөгү активдеринен кирешелер

II. I- таблица: (уландысы)

Төлөм теңдеменин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
Күндөлүк трансферттер		
Гуманитардык жардам	УСК, ишканалар	
Техникалык жардам	ЭВФ	баа берүү маалыматтары
Башка гранттар	Улуттук банк	
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	ФМ	
Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары	ТКМ, КБ, Улуттук банк	
Капитал менен операциялар эсеби жана финансылык операциялар эсеби		
Капиталдык трансферттер		
Товарлар түрүндөгү гранттар	УСК	товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүү
Миграцияга байланыштуу трансферттер	УСК	көчүп кетип-келип жаткандардын саны боюнча расмий маалыматтардын негизинде, көчүп кетип жаткандардын трансферттерине УСКнын баасы
Карызды кечүү	ишканалар, ФМ	
Тике инвестициялар		
Чет өлкөгө	УСК	
Кыргыз Республикасына	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялар боюнча маалыматтар
Портфелдик инвестициялар		
Карыздык баалуу кагаздар	Улуттук банк, УСК, КБ, Финансы рыногун тескөө, көзөмөлдөө кызматы	
Финансы деривативдери	КБ	
Башка инвестициялар		
Активдер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Соода кредиттери	УСК	
Башка активдер		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу	ФМ	
Милдеттенмелер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Соода кредиттери	УСК	
Кредиттер		
АКЖО	Улуттук банк	ЭВФтин кредиттери жөнүндө маалыматтар
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	мамлекеттик сектор тарабынан же анын гарантиясы астында алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Банктар	КБ	коммерциялык банктар тарабынан алынган кредиттер боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар
Башка секторлор	УСК	өкмөттүн кепилдикисиз алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген	ФМ, КБ, УСК	
Камдык активдер	Улуттук банк	

III тиркеме: Төлөм теңдеминин «Кыдыруулар» статьясына баа берүүнүн ыкмасы

«Кыдыруулар» статьясына баа берүү ыкмасы чет өлкөлөрдөгү резиденттердин жана республикадагы резидент эместердин чыгашаларын бир кыйла так жана толук чагылдыруу, мейманканалардан, эс алуу үйлөрүнөн жана туристтик компаниялардан маалыматтарды жыйноонун салттуу түрдө колдонулуп келген ыкмасынын ордуна колдонуу максатында иштелип чыккан. «Кыдыруулар» статьясы боюнча маалыматтарды жыйноонун колдонулуп келинген ыкмасы операциялардын бир бөлүгүн гана камтыган жана төлөм теңдемин түзүүнүн эл аралык тажрыйбаларына ылайык бул статьяны мүмкүн болушунча баа берүү жолу менен аныктоо дурус болмокчу.

«Кыдыруулар» статьясы боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту бир келүүчүгө/кетүүчүгө туура келүүчү чыгашаларын келип/кетүүчү жарандардын санына көбөйтүүнү билдирет.

Аталган статья боюнча эсептөөлөр кыдыруулардын категориясы боюнча алардын максатын төмөндөгүлөргө бөлүү менен жүргүзүлөт:
– кызматтык,
– туристтик,
– жеке,
– коммерциялык.

Чыгашалар кыдыруулардын максатынын ар бир категориясы боюнча өзүнчө, баа берүү менен эсептелинет.

Чет өлкөлөрдө иш боюнча кыска мөөнөттүү кыдырууларда жүргөн кыргыз жарандарынын чыгашаларына баа берүү күнүнө 3 жолу тамактануунун наркын жана ал жерлерде жашаган турак-жайлар үчүн чыгашаларын камтыган бир күндүк (суткалык) төлөмдөрдүн минималдуу нормасынын негизинде аныкталат. Бул нормалар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет. Эс алуу же коммерциялык (шоп-турлар) максаттар менен кыдырууларга баа берүү үчүн туристтик фирмалардын жол киренин наркын (аба-темир жол билеттеринин наркы) кошпогондугу, эс алууларга жана шоп-турларга жолдомолордун наркы жөнүндөгү маалыматтары пайдаланылат. Туристтердин бул чыгашалары туристтердин жеке максаттардагы сарптоолору боюнча маалыматтарды камтыйт, анда аларды республиканын ичинде андан ары сатып өткөрүү үчүн товарларды алууга чыгашалары камтылбайт.

Кыргызстанга келген чет өлкө жарандарынын чыгашалары дагы баа берүү негизинде эсептелинет жана бир күндөгү тамак-аштарына орточо алынган чыгашаларды, республиканын мейманканаларында бир күн тургандыгы, ошондой эле республиканын аймагында болуу учурундагы кошумча чыгашаларын камтыйт.

«Кыдыруулар» статьясына баа берүүнүн аталган ыкмасы Улуттук статистика комитетинин жана бажы органынын расмий маалыматтарынын, ошондой эле туристтик фирмалардын жана мейманканалардын маалыматтарынын негизинде жүзөгө ашырылат.

IV тиркеме: Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы

Номиналдуу алмашуу курсунун салмактанып алынган орточо маанисин билдирген жана каралып жаткан өлкөнүн бааларынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү бааларга карата өзгөрүү тенденциясын эске албаган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат (НЭАК-NEER nominal effective exchange rate).

Номиналдуу эффективдүү алмашууу курсу конкреттүү өлкөдөгү алмашуу курсу анын соода боюнча өнөктөш өлкөнүн курсуна салыштырмалуу базалык мезгилге карата канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок, номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгүн же кандайдыр бир мезгил аралыгында ошол өлкөдө өндүрүлгөн жана экспорттук потенциалга ээ болгон товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү канчалык деңгээлде өзгөрүүгө дуушар болгондугун көрсөтпөйт. Кандайдыр бир мезгил ичинде конкреттүү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу эсептелинет (РЕАК-REER real effective exchange rate).

Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө дал келүүчү өлчөмгө карата корректировкаланган номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөлөрдүн валюталарынын салмактанып алынган реалдуу алмашуу курсунун анын алдыңкы соода өнөктөштөрүнүн валюталарына карата катышын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде, конкреттүү өлкөнүн валютасынын курсу коңшу өлкөнүн валютасына карата инфляциянын жогорку деңгээлде болуусунан улам жогорулап жана бир эле учурда башка өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына карата инфляциянын деңгээлинин басаңдоосуна жараша төмөндөсө, реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ошол өзгөрүүлөрдүн орточо өлчөмү катары улуттук валютанын курсун билдирет.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөөнүн кеңири колдонулган формуласы болуп, белгилүү бир мезгил аралыгындагы тиешелүү эки тараптуу алмашуу курсунун базалык мезгилдегиге карата өзгөрүүлөрүнүн салмактанып алынган орточо өлчөмүн чыгарып салуу формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн өлкөлөрдүн каралып жаткан өлкөнүн тышкы соодасындагы салыштырмалуу салмагы аныкталат. Мына ошол салмактар конкреттүү өлкө үчүн бул же тигил валютанын салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Эффективдүү алмашуу курсу эки тараптуу сооданын үлүшүн салмак катары пайдалануу менен эсептелинип чыгат (ошондой эле, экспорт менен импорттун үлүшүн же алардын суммардык орточо көрсөткүчүн пайдаланууга болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептеп чыгарууда экспорт менен импорттун орточо көрсөткүчү пайдаланылат. Салмакты эсептөө формуласы төмөнкүдөй жүзөгө ашырылат:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^{n} X_i + \sum_{i=1}^{n} M_i} \qquad (1)$$

мында,

W_i - өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү i өлкөсүнүн салмагы, $\sum_{i=1}^{n} W_i = 1.$

M_i - i өлкөсүнөн Кыргыз Республикасына импорт,

X_i - i өлкөсүнө Кыргыз Республикасынан экспорт,

$\sum_{i=1}^{n} X_i$ - соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөргө Кыргыз Республикасынын экспортунун жалпы көлөмү,

$\sum_{i=1}^{n} M_i$ - соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдөн Кыргыз Республикасына импорттун жалпы көлөмү.

n - кароого тандалып алынган өлкөлөрдүн саны.

Соода боюнча өнөктөш катары Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын жалпы көлөмүндө эң чом салыштырмалуу салмакты ээлешкен өлкөлөр каралууда, аларды тандап алуу тышкы соода жүгүртүүнүн 90 пайызын камтууга тийиш. Тандоодон булар менен соода салыштырмалуу артыкчылык принциби боюнча эмес жүзөгө ашырылып жаткан импорттук жана экспорттук товарлар алынып салынат (аларга алтын, жаратылыш газы, электроэнергия, товардык гранттар, б.а. мамлекет мында товарларды келишимдин негизинде катталган баа боюнча сатат). Өлкөлөрдүн куржунун Улуттук банк ар бир беш жылда карайт.

2005-жылы индекстерди эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2000-жыл кабыл алынган. Улуттук банк базалык мезгил аралыгын ар бир беш жылда өзгөртүп турат.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалга, АКШ доллары үчүн).

$$NBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \qquad (2)$$

мында, $ER_{\overline{US_t}}$ сомдун t мезгил аралыгындагы (1 сом үчүн АКШ долларынын бирдиги) номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси. t эсептешүү мезгил аралыгындагы сомдун алмашуу курсунун орточо мааниси t мезгил аралыгындагы бардык календардык күндөрдүн ичинде аракеттенүүчү сомдун номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси катары аныкталат.

ER_{US_0} - 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$RBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \times \left(\frac{CPI_{KYR_t}}{CPI_{US_t}} \right) \qquad (3)$$

мында, $ER_{\overline{US_t}}$ сомдун t мезгил аралыгындагы номиналдуу алмашуу курсунун (1 сом үчүн АКШ доллары бирдигинде) орточо геометриялык мааниси.

ER_{US_0} - 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси.

CPI_{KYR_t} ,CPI_{US_t} - t мезгил аралыгынын 0 базалык мезгилине карата катышы учурундагы тиешелүүлүгүнө жараша Кыргыз Республикасында жана АКШда баалардын индексинин өзгөрүүсү.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу – бул, соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна кирүүчү номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекстеринин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси. t мезгил аралыгы ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$NEER_t = \left(NBER_{1_t}\right)^{W_{1t}} \times \left(NBER_{2_t}\right)^{W_{2t}} \ldots \left(NBER_{n_t}\right)^{W_{n_t}} \qquad (4)$$

мында, $NBER_{i_t}$ - t мезгилинде i өлкөсүнүн (2) формуласында эсептелинген номиналдуу эки тараптуу индекси.

W_{i_t} - тиешелүү салмак.

Өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна камтылган негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курсунун индексинин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$REER_t = \left(RBER_{1_t}\right)^{W_{1_t}} \times \left(RBER_{2_t}\right)^{W_{2_t}} \ldots \left(RBER_{n_t}\right)^{W_{n_t}} \qquad (5)$$

мында, $RBER_{i_t}$ - t мезгил аралыгындагы i өлкөсүнүн (3) формула боюнча эсептелинген реалдуу эки тараптуу индекси.

W_{i_t} - өлкөнүн (1) формула боюнча эсептелинген тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун динамикасы үч фактордон көзкаранды. Номиналдуу алмашуу курсу биринчи фактор болуп саналат. Сомду башка валюталарга карата бекемдөө (наркын төмөндөтүү) номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулоосуна (төмөндөөсүнө) алып келет. Экинчи фактор - кароого алынып жаткан өлкөдөгү жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баанын деңгээлинин өзгөрүүсү. Кыргыз Республикасындагы баанын өсүш арымынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын өсүш арымдарына салыштырмалуу артып туруусу, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун жогорулоосуна, же тескерисинче болушуна алып келет. Баанын индекси реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөдө гана кондонулат. Үчүнчү таасир берүүчү фактор болуп, Кыргыз Республикасынын тышкы товар жүгүртүүсүнүн көлөмүндөгү соодалык негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырмалуу салмактары саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүүсүндө өлкөлөрдүн үлүшү канчалык көп болсо, сомдун алмашуу курсунун ошол өлкөнүн валютасына карата жана ошол өлкөдөгү баанын өзгөрүүсү сомдун эффективдүү алмашуу курсунун индексине ошончолук таасир бере алат.

Ошентип, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөөсү, эрежеге ылайык, ушул өлкөлөрдүн рынокторундагы жергиликтүү товарлардын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү жогорулай тургандыгы жана тескерисинче болушу мүмкүндүгү жөнүндө айгинелеп турат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун кыргыз товарларынын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнө таасири IV.1-таблицада жалпыланган.

$$\varepsilon = \frac{E \times P}{P^*} \qquad (6)$$

мында, ε - сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсу

E - сомдун номиналдуу алмашуу курсу (1 сом үчүн четөлкө валютасынын бирдиги)

P - Кыргызстандагы баанын деңгээли

P^* - чет өлкөдөгү баанын деңгээли

IV.1-таблица. РЭАКтын аракеттенүүсү боюнча негизги тыянактар

Көрсөткүч	*Көрсөткүч-түн өзгөрүүсү*	*РЕАКтын аракетте-нүүсү*	*Кыргызстандын товарларынын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн өзгөрүүсү*	*Эскертүү (бардык бирдей башка шарттарда)*
E, алмашуу курсу	↑ номиналдуу чыңдалуу	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
E, алмашуу курсу	↓ номиналдуу нарксыздануу	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
P, Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↑	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
P, Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
$\mathbf{P}^*$, чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↑	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
$\mathbf{P}^*$, чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↓	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот

V тиркеме: Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан 1997-жылдын февраль айында коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы (ТБЭС) колдонууга киргизилген[1]. 2004-жылы Улуттук банк тарабынан «Төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы боюнча нускоого» өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген[2]. Бул система, төлөм теңдеминин банк тутуму аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялардын кеңири жана өз убагындагы статистикасын алууну камсыз кылат. Система өзүнө коммерциялык банктардын алар тарабынан жүзөгө ашырылуучу чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептеринде, чет өлкө банктарынын кыргыз банктарындагы эсептериндеги накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валютадагы операцияларын камтыйт. Кыргызстанда ТБЭСтин айырмалануучу өзгөчөлүгү болуп, коммерциялык банкттардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик эсептер аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операциялары толук камтылгандыгы саналат, бул андан төмөн болгон учурда операциялар эске алынбаган, минималдуу баштапкы (пороговой) сумманын жоктугунан улам шартталган. Алынган маалымат маанилүү булак болуп саналат жана төлөм теңдемин түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын аныктоо үчүн пайдаланылат. Отчеттук маалыматтар төлөм теңдеминин стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмесине ылайык классификацияланат жана чагылдырылат. Системанын натыйжалуу иштөөсүн Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан “Операциялар боюнча эсепке алуунун автоматташтырылган системасы” программалык камсыздоосу камсыз кылат. Ал коммерциялык банктарда колдонулат жана автоматтык түрдө жыйынтыкталган отчеттук маалыматтарды текшерүүгө жана ката кетирилген жазууларды аныктоого мүмкүндүк берет.

Коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына берилүүчү ар айлык отчеттор электрондук жана кагаз жүзүндө, отчеттук айдан кийинки айдын 15не чейин берилет. Отчеттогу ар бир эсеп боюнча маалыматтар бир мезгилдин башталышына жана акырына карата эсептеги калдыктардын суммасын көрсөтүү менен башталат жана аяктайт, демек, ал жерде эсептердеги каражаттардын отчеттук мезгил ичиндеги жылышы катталат. Отчеттук мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо эсептин мүнөзүнө жараша көрсөтүлөт: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы үчүн бир мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо кредит боюнча, ал эми лоро-эсептери жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валюта түрүндөгү эсептери үчүн тескерисинче, дебет боюнча көрсөтүлөт. Бардык отчеттор иштелип чыккандан кийин маалыматтардын жалпы базасына топтоштурулат да, төлөм теңдеминин стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат.

Ушул система боюнча коммерциялык банктар толтурушкан электрондук формадагы ар бир операция банк-корреспондент, операциялардын валютасы, операциялардын датасы, операциялардын түрү, банктын кардарлары болгон өнөктөш өлкөлөр (контрагенттер), экономиканын белгилүү бир секторуна таандык экендиги, анын эсеби боюнча операциялар жүргүзүлгөн кардар өлкө боюнча классификацияланат. Операциялардын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору коддорго салынган формада көрсөтүлөт. ПБ-1 формасы боюнча отчеттун электрондук формасы 14-тилкеде берилген жана түшүндүрмөсү төмөндө келтирилген.

[1] Intenational Translation Reporting System (ITRS)

[2] Улуттук банк Башкармасынын 2004-жылдын 25-ноябрындагы N30/5 токтому, Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинин 2004-жылдын 22-декабрындагы 149-04 номеринде катталган.

Тилке номери	Тилкенин аталышы	Тилкенин мазмуну
1	Өнөктөштүн аталышы	Бул жерде чет өлкөдөгү банк-корреспонденттин аталышы көрсөтүлөт. Накталай валюта менен операцияларды эсепке алууда бул тилкеде: «накталай чет өлкө валютасы» деп көрсөтүү зарыл. Кыргыз Республикасындагы резидент эместердин операцияларын эсепке алууда «резидент эмес кардарлардын эсептери» көрсөтүлөт.
2	Өнөктөш жайгашкан өлкөнүн коду	Бул жерде банк-корреспондент жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында, Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөрдүн кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат. Накталай чет өлкө валюталары менен болгон операцияларды же болбосо, Кыргыз Республикасында резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы операцияларын эсепке алууда, Кыргыз Республикасынын кодун көрсөтүү зарыл.
3	Эсеп	Бул жерде анын классификациясына ылайык эсептин коду көрсөтүлөт («1-ностро», «2-лоро», «3-накталай чет өлкө валютасы», «4-резидент эмес кардарлардын эсептери»).
4	Валютанын аталышы	Бул жерде операция жүргүзүлүп жаткан валютанын коду көрсөтүлөт. Ошону менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июлундагы N26/9 токтому менен бекитилген ЭК валюталардын эл аралык классификаторунда (ИСО 4217003-97) келтирилген валюталардын тамга түрүндөгү коддору колдонулат.
5	Операция өткөрүлгөн күн	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операциянын чагылдырылган күнү көрсөтүлөт.
6	Операциянын коду	Бул жерде тиркемеде келтирилген операциялардын коддорунун тизмесине ылайык, операциянын коду көрсөтүлөт.
7	Төлөөчү өлкө-алуучунун коду	Накталай эмес операцияларды эсепке алууда: чыгыш төлөмдөр боюнча бенефициар (алуучу) өлкөнүн коду, ал эми кириш төлөмдөр боюнча – жөнөтүүчү өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Аналогиялык түрдө, накталай чет өлкө валюталары менен жүргүзүлгөн операциялар эске алынат. Мисалы, ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча акча которуу үчүн накталай акча салууда алуучу өлкөнүн коду, ал эми ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча накталай акча алууда – жөнөтүүчү өлкөнүн коду. Улуттук статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
8	Сектордун коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, Кыргыз Республикасындагы банктын кардары тиешелүү болгон, экономиканын секторунун коду көрсөтүлөт. Мында, Төлөм теңдеми боюнча колдонмого ылайык иштелип чыккан классификатордо көрсөтүлгөн экономиканын секторлорунун коддору колдонулат.

9	Кардар өлкөнүн коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, резиденти Кыргыз Республикасындагы банктын кардары болуп эсептелген өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
10 11	Кредит Дебет	Эсептердеги каражаттардын жылышы кредиттин жана дебет саптарында чагылдырылат. Маалыматтарды төмөнкү мүнөздө чагылдыруу зарыл: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн опрециялар үчүн – каражаттардын келип түшүүсү – кредит боюнча, дебет боюнча – лоро-эсептери жана кардар-резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептери боюнча операциялар үчүн, аларды эсептен алып салуу, тескерисинче: кредит боюнча – эсептен алып салуу, дебет боюнча – каражаттардын эсепке келип түшүүсү. Сумма номиналда үтүрдөн кийин эки белги менен валюталардын бирдигинде көрсөтүлөт.
12	Сумма сом менен	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча сомго эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт.
13	АКШ долларындагы сумма	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча АКШ долларына эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт. Сумма үтүрдөн кийин, эки белги менен көрсөтүлөт.
14	Операция	Бул жерде ар бир акча каражатынын которулушун багыттоо жөнүндө толук маалымат көрсөтүлөт. Бул тилкедеги маалымат тиркемеде келтирилген төлөм теңдеминин стандарттык классификациясы боюнча операциялардын аталыштарын кайталабастан, конкреттүү операциялардын мазмунун чагылдырууга тийиш. Бул операциялардын кодировкасынын тууралыгына контролдукту ишке ашыруу үчүн зарыл. Ошентип, «финансылык кызмат көрсөтүүлөр», «башка иштиктүү кызмат көрсөтүүлөр», «товардын экспорту» ж.б. түшүндүрмөлөр отчеттуулуктун толуктугуна коюлган талаптарды канааттандырбайт. Мисалы, товарды берүү үчүн акы төлөө эсебине акча каражаттарын которууда кайсы товар үчүн акы төлөө жүргүзүлүп жатканын көрсөтүү зарыл.

ПБ-1 формасы боюнча отчетко кошумча, отчеттук айдын башындагы жана акырындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат жазуу түрүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 отчетунун электрондук формасында чагылдырылган, ал мезгил аралыгынын башына жана акырына карата каражаттардын калдыктары боюнча маалыматтарга дал келүүгө тийиш. Кошумча отчеттуулук төмөнкү формалар боюнча берилет:

- ПБ-1К формасы боюнча – чет өлкө банктарынын корреспонденттик эсептериндеги жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1Н формасы боюнча – накталай чет өлкө валютасындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1СИ формасы боюнча – кардар – резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат.

VI тиркеме: Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн ыкмасы

Тышкы карыз (EDT) - резидент эместердин алдында чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөөгө тийиштүү болгон карыздык милдеттенмелеринин жыйындысы.

Алынган каражаттар (DISB) - кредитордун отчеттук мезгил ичиндеги кредиттик гарантиясынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

Амортизацияланган төлөмдөр (AMT) - отчеттук мезгил ичинде карыздардын негизги суммасын төлөө эсебине товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы төлөмдөр.

Пайыздык төлөмдөр (INT) - отчеттук мезгил ичинде товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы пайыздар боюнча төлөмдөрдүн иш жүзүндөгү суммасы.

Тышкы карызды тейлөө (TDS) - карызгерлер зарыл түрдө жүргүзүүчү амортизациялык жана пайыздык төлөмдөр.

Алып салуу (WRTOFF) - төлөнбөгөн карыздарды нөлгө чыгаруу.

Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы мамлекеттик тышкы карыздын, жеке тышкы карыздын жана ЭВФтин кредити боюнча карыздардын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_P \qquad (1)$$

мында, EDT_G *Мамлекеттик тышкы карыз* - Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн тышкы карыздык милдеттенмеси, ЭВФтин алдындагы карыз, плюс аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Бул Кыргыз Республиксынын Финансы министрлигинин маалыматынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелинет.

EDT_P - *Жеке тышкы карыз* – аны төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланбаган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Кредиттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиялоосуз тарткан менчик ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелинет.

Тышкы карыздын көлөмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөндөгү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \qquad (2)$$

мында, $EDT_{(t-1)}$- тышкы карыздын өткөн мезгилдин акырына карата көлөмү;

$DISB_t$ - t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө алынган каражаттар;

AMT_t - t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө төлөнгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$ - t отчеттук мезгил ичинде эсептен чыгарылган негизги суммалар .

Тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн пайдаланылат.

$(EDT/GDP)\times 100\%$ - жалпы тышкы карыздын ички дүң продукциясына болгон катышы;

$(EDT/XGS)\times 100\%$ - жалпы тышкы карыздын товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна болгон катышы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$ - жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөмдөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$ - жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине жүргүзүлгөн иш жүзүндөгү төлөмдөр;

$K_{prg} = \frac{TDS_{prg}}{XGS}$ - график боюнча жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти, XGS- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту;

$K_{act} = \frac{TDS_{act}}{XGS}$ - тышкы карызды иш жүзүндө тейлөөнүн коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн тышкы карыздын айынан тартып жаткан түйшүгүнө жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгүнө баа берүүсүнө мүмкүндүк берет. Карыздын айынан тартып жаткан түйшүгү жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгү өлкөгө валюталык түшүүлөрдүн үлүшү менен жана өндүрүш көлөмүндө өлчөнөт.

VII тиркеме: Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы

Эл аралык инвестициялардын теңдеми статистикалык отчетту чагылдырат жана анда өлкөнүн белгилүү бир датага карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запасы (мисалы, жылдын акырына), ошондой эле финансы операцияларынын натыйжасында келип чыккан алардын өзгөрүүлөрү, нарктык өзгөрүүлөр, кайрадан баалоолор жана башка корректировкалоочу жол-жоболор камтылат.

Эл аралык инвестициялардын теңдеми эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Ушул топтордун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат. “Активдер” жана “Милдеттенмелер” бөлүгүндөгү маалыматтар Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (талаптарынын) жана милдеттенмелеринин өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилдөөгө алынып жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрүнүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы анын тышкы активдери менен милдеттенмелеринин ортосундагы айырмасын билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция таблица түрүндө, төмөнкүдөй формада берилет:

Көрсөткүчтөр	Бир мезгилдин башталышына карата калдык	Операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	Бир мезгилдин акырына карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
A. Активдер						
B. Милдеттенмелер						
C. Таза эл аралык инвестициялык позиция						

Таблицалардын саптары боюнча негизги классификациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Ушул топтун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике инвестицияларга, портфелдик инвестицияларга, финансы деривативдерине, башка инвестицияларга жана камдык активдерге бөлүнөт. Мына ушундай эле бөлүү милдеттенмелер үчүн да пайдаланылат (камдык активдерден тышкары).

Каралып жаткан таблицанын тилкелери боюнча отчеттук мезгил ичиндеги эл аралык инвестициялардын теңдеминин компоненттеринин өзгөрүүсүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6-тилкелерде Кыргыз Республикасынын бир мезгилдин баш жагына жана акырына карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-тилкеде эл аралык инвестициялык позициянын финансы компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр келтирилет.

3 жана 4-тилкелерде баанын деңгээлинин жана валюталык курстардын өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин нарктык баасынын өзгөрүүсү эсепке алынат.

5-тилкеде төмөндөгүлөр менен шартталган жана башка өзгөрүүлөр чагылдырылат:

– классификацияны кайрадан кароо менен (мисалы, портфелдик инвестициядан инвестициялана турган объектинин капиталындагы инвестордун үлүшүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында тике инвестицияга өтүү);
– кредитор тарабынан карыздарды бир тараптуу жокко чыгаруу;
– жана башка өзгөрүүлөр менен.

Эл аралык инвестициялык позициянын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн маанилүү, анткени, ал Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөп берет.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы ошол өлкөнүн дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланышынын өнүгүшү абалын жана тенденциясын аныктоо үчүн пайдаланылат.

Таза эл аралык инвестициялык позициянын өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттердин алдындагы карызынын ортосундагы катышты мүнөздөгөн оң же терс белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызкор” катары статусун чагылдырат, ал эми мунун өзү, мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык туруктуулук программасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, анын каржылоо керектөөсүн аныктоо).

Таза эл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык көрсөткүчкө - улуттук байлыкка баа берүүгө мүмкүндүк берет, ал эми анын өлчөмү өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясынын жана финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.

VIII тиркеме: Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациясын эсептөө ыкмасы

Улуттук банктын ыкмасы боюнча экономиканын ачыктыгы республиканын тышкы товар жүгүртүүсүнүн орточо маанилүүлүгүнүн ички дүң продукциясына карата катышы катары эсептелинет. Улуттук банк тарабынан колдонулуучу экономиканын ачыктыгын эсептөөнүн формуласы төмөнкүдөй түзүлгөн:

$$Opns = \frac{(Ex + \mathrm{Im})}{GDP}$$

мында, Ex - ФОБ баасы боюнча товарлардын экспорту,

Im - ФОБ баасы боюнча товарлардын импорту,

GDP - ички дүң продукция

Концентрациялануу коэффициенти өлкөлөр боюнча (продукциялардын түрлөрүнүн) экспорттук-импорттук көлөмдөрдүн алардын чогуу алгандагы көлөмүнө карата катышынын квадраттык суммасынын квадраттык уңгусу катары эсептелинет. Тышкы сооданын географиялык же товардык концентрациясы төмөнкү формула боюнча эсептелинет:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^{n} x_i^2}}{X}$$

мында, K - концентрациялануу коэффициенти,

x_i - і товарынын экспортунун (импортунун) же і өлкөгө (өлкөдөн) экспортунун (импортунун) көлөмү,

X - Кыргызстандын экспортунун же импортунун жалпы көлөмү.

Концентрациялануу коэффициентинин көбөйүүсү өлкөлөрдүн санынын (продукциялардын түрлөрүнүн) азаюусун же болбосо жалпы көлөмдө айрым өлкөлөрдүн (продукциялардын түрлөрүнүн) үлүшүнүн көбөйүүсүн билдирет.